Toivon talviposti

2026

Hyvä naapuri on kullan arvoinen!

Talven ja kevään tapahtumat Hattulassa!

HATTU VAIHTOI OMISTAJAA

Pekka Järveltä vetovastuu Jonna Tammiselle

Hattula-aloitteet tuovat iloa arkeen

Kuntalaiset pääsevät suoraan vaikuttamaan siihen, miten osa kunnan varoista käytetään.

HATTULASSA HERKUTELLAAN

Burgereita, pizzaa & muikkuja

hattula

Sisältö

Pääkirjoitus 3
Tapahtumat 4
Kuusi vuotta kunnanjohtajana 7
Neljä näkökulmaa, yksi yhteinen Hattula 12
Hattula-aloitteiden avulla iloa hattulaisten arkeen 14
Mysteerimiehen havaintoja Hattulasta 15
Hattula soi 16
Opiskelu Parolan uudessa lukiossa 17
Nurtsi sai uudet tilat Katariinankulmaan 18
Liikettä ja iloa koulupäiviin 19
Yhteisökoordinaattorin päivä Hattulassa 20
Amazing Racen merkeissä eläkkeelle 22
Hattulan kirkkoherran sotaretket 24
Seurakunnan kuulumisia 25
Eläkkeelle ja liikkeelle 26
Liikuntavälineitä syksyn, talven ja kevään iloksi 27
Latumiehen terveiset 30
Hattulan hiihtomaa – koko perheen ulkoilupaikka 31
Burgeria, muikkuja & pizzaa 32
Panssarimuseo elää uutta kukoistuskautta 34
Parolan moottoripaja palkittiin 35
Kirkossa kuuluttamattomia tarinoita Rahkoilasta 36
Vastaavan työnjohtajan merkitys omakotirakentajalle 37
Hyvä naapuri on kullan arvoinen 40
Toivoa on monenlaista 42
Päiväkotilaisten mietteitä talvesta 43
Terveisiä kyliltä: Pekola 44
Kenguruiden mailla 46
Elämää Japanissa 48
Toivon puuhasivu 50

JULKAISIJA Hattulan kunta
TOIMITUSPÄÄLLIKKÖ Milla Saksa, milla.saksa@hattula.fi
TOIVO KUVITUKSET Salla Vasenius
TAITTO Marika Ijäs, MI Suunnittelu
KANNEN KUVA Maiju Forss
PAINO PunaMusta

Hattulan kunta
Visit Hattula
www.hattula.fi

Joulu saapuu Hattulaan!

Joulun taikaa, tunnelmallisia tapahtumia ja mukavaa yhdessäoloa – niistä on Hattulan joulu tehty!
Hattulassa joulun odotus on täynnä tunnelmaa ja monenlaista tekemistä. Joulu Hattulassa -verkkosivulle on koottu yhteen paikallisten yhdistysten, yritysten ja kunnan järjestämät joulunajan tapahtumat. Käy kurkkaamassa, mitä kaikkea Hattulassa tapahtuu joulun alla, ja löydä omat suosikkisi joulunajan menoista! Tutustu joulunajan tapahtumiin: ***hattula.fi/joulu/***

Toivon joulu:
Joulu alkaa Juteinikeskukselta!

Tervetuloa virittäytymään joulutunnelmaan koko perheen voimin! **Toivon joulu järjestetään sunnuntaina 29.11.2026 klo 15–18.** Luvassa on taianomaista joulutunnelmaa ja mukavaa tekemistä kaikenikäisille. Ohjelmassa on muun muassa taikurin esitys, alpakoita, poniratsastusta, askartelupiste, tontturata, tulishow sekä tietenkin itse joulupukin vierailu! Tapahtumassa järjestetään myös joulumyyjäiset, joista voi tehdä ihania jouluisia löytöjä.

Haluaisitko mukaan joulumyyjäisiin myyjäksi? Myyntipaikan hinta on 5 €, ja ilmoittautuminen tapahtuu Asio-varausjärjestelmässä.

Svengaavaa joulua –
Vanaja Big Bandin konsertti

Joulun tutut sävelet saavat uutta svengiä, kun **Vanaja Big Band esiintyy Juteinikeskuksessa lauantaina 12.12. klo 18** *Svengaavaa joulua* -konsertissa kuullaan jouluklassikoita jazzin rytmein. Solisteina laulavat Anne Tamminen ja Jaakko Kulomaa, ja orkesteria johtaa Viljami Heikkinen. Liput 10 € (ennakkoon kirjastolta tai ovelta). Opinkuja 2, 13720 Parola

Mitä Hattulassa tapahtuu?
Tapahtumat löytyvät Menoinfosta

Hattulan tapahtumakalenteri on siirtynyt **Menoinfo-palveluun**. Palveluun lisätyt Hattulan tapahtumat nousevat myös kunnan verkkosivujen (hattula.fi) tapahtumat-osioon. Näin tapahtumat löytyvät yhdestä paikasta, ja tieto tulevista menoista tavoittaa kuntalaiset entistä helpommin. Menoinfosta voi etsiä tapahtumia Hattulan lisäksi muualta Kanta-Hämeestä. Lähikuntien tapahtumakalenterit ovat kaikki samassa paikassa. Kalenterista löytyvät esimerkiksi erilaiset yleisötapahtumat, kulttuurimenot ja yhdistysten järjestämä toiminta.

Järjestätkö tapahtumia Hattulassa? Tapahtumajärjestäjät voivat ilmoittaa omat tapahtumansa Menoinfoon maksutta. Palvelusta löytyvät ohjeet tapahtumien ilmoittamiseen. Kun tapahtuma lisätään kalenteriin, se näkyy sekä Menoinfon palvelussa että Hattulan kunnan verkkosivuilla. Tutustu tapahtumiin ja lisää omasi: ***hame.menoinfo.fi***

Terveisiä kunnantalolta – iloa, kohtaamisia ja talven taikaa!

HYVÄ TOIVON TALVIPOSTIN LUKIJA,
On ilo päästä tervehtimään sinua tämän hienon, jo kolmatta kertaa julkaistavan Toivon Talvipostin sivuilla! Samalla saan toivottaa sinut tervetulleeksi tutustumaan Hattulan talveen, täällä tehtävään työhön ja ennen kaikkea ihmisiin, jotka tekevät kunnasta viihtyisän paikan elää ja asua.

Toivon Talviposti on julkaisuna aivan omaa luokkaansa. Sen tekemiseen osallistuu suuri joukko kuntalaisia, yhdistyksiä ja kunnan työntekijöitä. Siksi lehti on joka kerta monipuolinen ja moniääninen kokonaisuus, joka kertoo siitä, kuinka paljon Hattulassa tehdään yhdessä asukkaiden hyväksi. Yhteisöllisyys ja toisista välittäminen ovat erityisen tärkeitä näinä aikoina.

Maailma ympärillämme on myllerryksessä, mutta meidän arkemme tapahtuu täällä, Hattulan tutuissa maisemissa. Täällä voi kohdata tutun kauppareissulla, vaihtaa kuulumisia tapahtumassa tai löytää uusia ystäviä harrastusten parista. Toivon, että tämä Talviposti innostaa lähtemään liikkeelle, tutustumaan uusiin ihmisiin ja osallistumaan talven tapahtumiin!

YHDESSÄ TEKEMISESTÄ SYNTYY ENEMMÄN

Pääsin heti uuden työni alkumetreillä osallistumaan Hattulan järjestöpäivään, ja järjestöjen ja seurojen määrä teki vaikutuksen! Meiltä löytyy valtavasti osaamista, innostusta ja halua järjestää toimintaa, joka tuo ihmisiä yhteen.

Järjestöpäivässä nousi esiin toive yhteistyön tiivistämisestä eri toimijoiden välillä. Uskon, että yhdessä syntyy uusia ideoita, suurempia tapahtumia ja toimintaa, joka tavoittaa entistä useampia kuntalaisia. Hattulassa on tilaa monenlaisille tekijöille ja ajatuksille!

TALVEN RIEMUJA JA RETKIÄ

Pohjoisesta muuttaneena odotan talvelta erityisesti lunta ja latujen avautumista. Minulle on kerrottu, että meillä on koko Hämeen parhaimmat ladut, joten odotukset ovat korkealla! Talvella tykkään myös retkeillä, ja olen asettanut itselleni tavoitteen: talven aikana pitää paistaa makkarat jokaisella Hattulan tulipaikalla.

Retkille lähtee toivottavasti mukaan perhettä sekä Bono, meidän oma Jack-russellinterrierimme. Saa nähdä, kumpi meistä innostuu talviseikkailuista enemmän!

Hattulan luonnossa riittää tutkittavaa. Toivonkin, että jokainen löytää talvesta oman tapansa nauttia: hiihtämällä, metsäpoluilla kävellen tai nuotion äärellä kiireettömästi tunnelmoiden.

YRITTÄJÄT LUOVAT ELINVOIMAA

Hattulan elinvoimaisuuden kannalta paikalliset yrittäjät ovat korvaamattoman tärkeitä. He tarjoavat työpaikkoja ja palveluita sekä rakentavat kunnan tulevaisuutta. Kunnastamme löytyy monipuolista yrittäjyyttä ja vahvaa ammattitaitoa. Paikallisten yritysten takana on vuosien kokemusta, uusia ideoita ja rohkeutta tarttua mahdollisuuksiin. Monen yrittäjän osaaminen ja työn jälki tunnetaan myös oman kunnan rajojen ulkopuolella.

Me kuntalaiset voimme tukea yrittäjiämme käyttämällä paikallisia palveluita ja kertomalla hyvistä kokemuksista muillekin. Lähellä asioiminen tukee työpaikkoja, palveluiden säilymistä ja koko kunnan elinvoimaa.

Odotan jo kovasti myös joulumarkkinoita! Niissä parasta ovat paikalliset tuotteet, iloiset kohtaamiset ja joulun tunnelma. Olen tosin toivottoman huono kutomaan, joten tänäkin vuonna pukinkonttiin taitaa päätyä useampi pari jonkun muun kutomia villasukkia. Onneksi kaikkea ei tarvitse osata itse!

TEHDÄÄN YHDESSÄ HYVÄ TALVI!

Uuden työni myötä olen saanut tutustua Hattulaan ja sen ihmisiin yhä paremmin. Uskon, että hyvä tulevaisuus syntyy yhteistyöstä, avoimesta keskustelusta ja halusta pitää huolta yhteisestä kotikunnastamme.

Toivotan sinulle ja läheisillesi iloista talven alkua, kauniita lumimaisemia ja paljon mukavia kohtaamisia. Nautitaan talven tarjoamista mahdollisuuksista, tuetaan paikallisia toimijoita ja pidetään huolta toisistamme!

Tulkaa rohkeasti juttusille, kun kohtaamme! Kuulen mielelläni ajatuksianne, ideoitanne ja toiveitanne. Olen täällä teitä varten, rakentamassa yhdessä entistä viihtyisämpää ja elinvoimaisempaa Hattulaa.

Jonna Tamminen
kunnanjohtajanne

Hattulan talvi ja kevät!

Lue lisää hattula.fi/tapahtumat

MARRASKUU 2026

Marraskuusta alkaen ma ja to klo 10–17, la klo 10–15 Parolan Rottinki – Joulun tunnelmaa. Luonnonläheisiä sisustustuotteita, joulukoristeita ja rottinkiklassikoita. Hitsaajantie 3, Parola.

Torstaisin klo 18–20 Tyrvännön kylätalon avoimet ovet 3.12. asti. Toiminta jatkuu ensi vuonna, aikataulu tarkentuu. Tyrvännöntie 1000.

To 12.11. klo 16.30–18 Hämärähommia Hattulassa Haljamin kodalla. Oma taskulamppu mukaan

Ke 18.11. klo 18 Kirjailijavieraana Ann-Christin Antell. Hattulan kirjasto.

La 21.11. klo 12–16 Neulansilmän joulumyyjäiset. Roadhouse Cafe Neulansilmä, Sattulantie 75.

La 21.11. klo 13–15 Parolan Rottingin joulun kranssipaja. Valmistetaan ohjatusti luonnonläheisiä joulukransseja uudelleenkäytettäviin rottinkirenkaisiin. Parolan Rottinki, Hitsaajantie 3, Parola. Lisätietoja: *www.parolanrottinki.fi/kranssipajat-parolassa/*

Ke 25.11. klo 18.30–19.45 Kuinka te kehtaatte -teatteriesitys. Liput: *biletti.fi/e/kuinka-te-kehtaatte-hattula.* Hattulan kirjasto, Kauppatie 3.

Pe 27.11. klo 18 Koko perheen puurojuhla. Vapaaehtoinen puuromaksu. Joulupukki vierailee, joten muistathan ottaa mukaan nimettömän pikkupaketin. Kouvalan maamiesseurantalo, Hyrväläntie 771.

La 28.11. klo 11–15 Kouvalan joulumyyjäiset. Varaa pöytäpaikkasi Arjalta, p. 050 433 3555. Pöytäpaikka 10 €. Kahviosta Maijan kahvilan herkkuja. Kouvalan maamiesseurantalo, Hyrväläntie 771.

Su 29.11. klo 15–18 Toivon joulu ja joulumyyjäiset. Nähtävää ja koettavaa koko perheelle. Juteinikeskus, Opinkuja 2.

Su 29.11. klo 18 Enkelikirkko. Järjestäjinä Hattulan seurakunta ja MLL Tyrvännön yhdistys. Tyrvännön kirkko, Kirkkomäki 10.

JOULUKUU 2026

Ti 1.12.–to 24.12. Etelä-Hattulan joulukalenteri Facebookissa. Kylä valmistautuu joulun viettoon. Vastaanotamme joulua valoin ja pienin tapahtumin. Lisätietoja: *www.facebook.com/p/Kouvalan-Maamiesseurantalo-100083160885167/*

Ti 1.12. klo 17.30 Kirjaston satutuokio ja varttidisco. Hattulan kirjasto.

Ti 1.12. klo 18 Toivon synttärileffa: Klaus. Ilmoittautuminen Asiossa. Hattulan kirjasto.

Ti 1.12. klo 18 Sotilaallis-isänmaallinen kasvatus Venäjällä -luento. Luennoitsijana FT Jonna Alava. Panssarimuseo, Hattulantie 334.

Ke 2.12. klo 16.30–18 Tonttuseikkailu alle kouluikäisille. Parolan koulun yläsali, Merventie 12.

Ke 2.12. klo 18–19.30 Tonttuseikkailu kouluikäisille. Parolan koulun yläsali, Merventie 12.

To 3.12. klo 9.30 Kirjaston seniorivisa. Parhaille tietäjille kirjapalkintoja ja kaikille kahvia ja pullaa. Hattulan kirjasto.

Toivon tiistait tuovat iloa ja yhdessäoloa Punojankulmalle

Punojankulmalla järjestettävät Toivon tiistait kutsuvat kuntalaisia yhteen joka kuukauden ensimmäisenä tiistaina. Maksuttomissa tapahtumissa on tarjolla hyödyllistä tietoa, mukavaa tekemistä ja yhdessäoloa vaihtuvien teemojen parissa. Tilaisuudet järjestetään Punojankulmalla (Punojantie 3, Parola), jonne kuljetaan urheilukentäntien puolelta. Osallistuminen on maksutonta eikä ennakkoilmoittautumista tarvita. Tarjolla on myös pientä purtavaa vapaaehtoisella maksulla. Mukaan voi tulla yksin tai yhdessä, piipahtamaan tai viihtymään pidemmäksi aikaa!

- **ti 1.12.2026 klo 13–15: Turvallisesti omassa kodissa.** Mukana Asumisneuvontapalvelut ja Kanta-Hämeen pelastuslaitos.
- **ti 2.2.2027 klo 17–19: Käsillä iloa ja luovuutta.** Järjestäjänä Hattulan seurakunta.
- **ti 2.3.2027 klo 13–15: Ikä iloiten – yhdessä eteenpäin.** Järjestäjänä Ikä iloiten -hanke.
- **ti 6.4.2027 klo 17–19: Aivot vireiksi.** Järjestäjinä Kanta-Hämeen Muistiyhdistys ja Riitta Paasimaa.
- **ti 4.5.2027 klo 13–15: Kevätjuhla! Tarjolla makkaraa.** Järjestäjänä Hattulan kunta.

To 3.–la 5.12. to-pe klo 10–17 ja la klo 10–14 Hattulan taiteilijaseuran joulumyyjäiset kirjaston aulassa.

To 3.12. klo 15–19 Seurakunnan jouluaskarteluilta. Tervetuloa loihtimaan jouluisia koristeita koko perheen voimin. Parolan seurakuntatalo, Parolantie 45.

La 5.12. klo 20 Neulansilmän klubi-ilta: Texas Oil. Liput ennakkoon 15 €, ovelta 20 €. Sattulantie 75.

Su 6.12. klo 10 Itsenäisyyspäivän juhlallisuudet Hattulassa. Hattulan kirkko ja Juteinitalo.

Ti 8.12. klo 18–19 Hattulan naiskuoro Havinan perinteinen Mielenrauhaa-joulukonsertti. Käsiohjelma 15 €. Hattulan kirkko, Kirkkotie 29.

Ke 9.12. klo 11–14 SPR Hattulan osaston perinteinen joulupuuro. Tarjolla riisipuuroa lisukkeineen sekä jouluiset kahvit. Tapahtuma on maksuton. Juttutupa, Jaakonkuja 3.

Ke 9.12. klo 12 Wanhan ajan kuusijuhla. Joulupuuro, ohjelmallinen hetki ja Kauneimmat joululaulut. Ilmoittautuminen 20.11. mennessä diakoniatyöntekijöille: Ritva 040 727 4052 tai Sari 045 657 7145. Hattulan seurakuntatalo, Parolantie 45.

Ke 9.12. klo 12–17 Inkalan Joulumuorin pöytä. Kattauksen hinta 45 €/henkilö. Inkalantie 91. To 10.12. klo 19 Sibelius-opiston joulukonsertti. Hattulan kirkko, Kirkkotie 29.

Pe 11.12. klo 10 Perjantaibingo. Joulubingo, glögiä ja pipareita tarjolla. Katariinankulma, Kinnalantie 1.

Pe 11.12. klo 12–16 Luovuuslataamon tunnelmallinen askartelupaja. Hinta 10 €, sisältää glögi-, tee- ja piparitarjoilun. Sopii kaikenikäisille. Ilmoittautuminen viestitse: 044 988 4178. Tehdasvilla, 3. kerros, Merventie 5, 13720 Parola.

Pe 11.12. klo 19 Kuorojen joulukonsertti. Vox Vanajae, joht. Ismo Savimäki, Sorelle, joht. Saara Pitkänen, ja Vanajan mieskuoro, joht. Jaakko Hämäläinen. Hattulan kirkko, Kirkkotie 29.

La 12.12. klo 9–15 Lepaan savipajan joulumarkkinat. Tule kokemaan aitoa joulutunnelmaa! Tarjolla uniikkeja, käsintehtyjä ja kestäviä lahjoja, joista on iloa vuosikymmeniksi. Lämpimästi tervetuloa! Erkki ja Pirkko.

La 12.12. klo 10–13 Seurakunnan joulumyyjäiset. Yhteisvastuukeräyksen ja lähetystyön hyväksi. Hattulan seurakuntatalo, Parolantie 45.

La 12.12. klo 10–14 Kirjaston joululauantai. Ohjelmassa mm. Teatteri Mukamaksen esitys. Hattulan kirjasto.

La 12.12. klo 10–15 Lepaan viinitilan joulumyyjäiset. Myyntipaikat ovat maksuttomia. Tiedustelut: lepaa-myynti@hami.fi. Viinitilantie 12.

La 12.12. klo 16 Kuorojen joulukonsertti. Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan lapsi- ja nuorisokuorot sekä Vox Vanajae, joht. Ismo Savimäki. Hattulan kirkko, Kirkkotie 29.

La 12.12. klo 18 Vanaja Big Bandin konsertti: Svengaavaa joulua. Liput 10 € ennakkoon kirjastolta tai ovelta. Juteinikeskus, Opinkuja 2.

Su 13.12. klo 12–14.30 Inkalan kartanon joululounas. Ilmoittautuminen ja maksu etukäteen. Inkalantie 91.

Su 13.12. klo 15.30 Metsäkirkko Marttaristillä.

Su 13.12. klo 18 Kauneimmat joululaulut. Hattulan kirkko, Kirkkotie 29.

Ti 15.12. klo 17 Toivon joululeffa: Joulutarina. Hattulan kirjasto.

To 17.12. klo 18 Kyläkoulun joulu. Tilaisuus on avoin ja maksuton kaikille. Järjestäjinä Lepaan koulun vanhempainyhdistys ja MLL Tyrväntö. Lepaan koulu, Tyrvännöntie 625.

Pe 18.12.–la 19.12. Mierolan joulumyyjäiset. Glögitarjoilu. Jouluherkkujen ennakkotilaukset: 040 593 0444. Mierolan Silta Cafe, Ventolantie 2.

Pe 18.12. klo 18 Kauneimmat joululaulut Inkalan kartanon Pakarituvassa. Inkalantie 91.

Pe 18.12. klo 18 Perheiden joulukirkko. Hattulan kirkko, Kirkkotie 29.

Su 20.12. klo 15–20 Jouluun laskeutumisen retriitti-ilta. Laskeudu joulun rauhaan lempeän joogan, äänimaljarentoutuksen ja jouluisten herkkujen parissa. Hinta 80 € (sis. ohjelman ja tarjoilut). Lisätietoja: www.wanhankoulunrauha.fi.

Su 20.12. klo 18 Kauneimmat joululaulut. Tyrvännön kirkko, Kirkkomäki 10.

Su 20.12. klo 18 Kauneimmat joululaulut Suontaan kartanon vanhassa metallipajassa. Suontaantie 100.

Ma 21.12. klo 20 Hyvän Tuomaan lyhtykirkko Pyhän Ristin kirkossa. Tilaisuuden jälkeen tarjolla glögiä ja enkelipipareita Hattula-Pirtissä. Vanhankirkontie 41.

To 24.12. klo 13-18 Joulusauna Maksuton ja kaikille avoin joulusauna Pappilanniemen talviuintipaikalla, Pappilanniementie 18 B

To 24.12. klo 14 Jouluaaton hartaus. Tyrvännön kirkko, Kirkkomäki 10.

To 24.12. klo 16 Jouluaaton hartaus. Hattulan kirkko, Kirkkotie 29.

To 24.12. klo 22 Jouluyön kirkko. Hattulan kirkko, Kirkkotie 29.

Pe 25.12. klo 10 Joulupäivän messu. Hattulan kirkko, Kirkkotie 29.

La 26.12. klo 10 Tapaninpäivän messu. Vuohiniemen rukoushuone, Puolivälintie 504.

TAMMIKUU 2027

Su 3.1. klo 15–17 Tanssien kohti loppiaista. Tanssimusiikista vastaa Rytmiorkesteri Casino. Vapaa pääsy ja mehutarjoilu. Parolan työväentalo, Merventie 14.

Ma 4.1. klo 9–18 Perhetemppuilu. Juteinikeskus, Opinkuja 2.

Ti 5.1. klo 9–15 Perhetemppuilu. Juteinikeskus, Opinkuja 2.

Ti 5.1. klo 18 Ukrainan ja Iranin sodat: Tilanne ja kokemukset -luento. Luennoitsijana eversti evp., valtiotieteiden tohtori Pekka Visuri. Panssarimuseo, Hattulantie 334.

Ke 6.1. klo 16 Härkätien loppiaistulet. Tulet syttyvät illan hämärryttyä, ja valoa riittää pitkälle iltaan. Ajathan varovasti. Hämeen Härkätie.

Ke 6.1. klo 16–19 Loppiaistanssit. Kouvalan maamiesseurantalolla. Liput 15 €. Kahvio. Pihassa grilli ja makkarat kuumana. Hyrväläntie 771.

Pe 15.1. klo 10 Perjantaibingo. Katariinankulma, Kinnalantie 1.

Ti 19.1. klo 17.30–18 Kirjaston satutuokio ja varttidisco. Hattulan kirjasto.

HELMIKUU 2027

Ti 2.2. klo 18 Kloogan työ- ja keskitysleiri Virossa suomalaisen sivustatoimijuuden paikkana 1941–1944 -luento. Luennoitsijana teologian tohtori ja sotatieteiden maisteri Reetta Kallanne. Panssarimuseo, Hattulantie 334.

To 4.2. klo 9.30 Kirjaston seniorivisa. Parhaille tietäjille kirjapalkintoja ja kaikille kahvia ja pullaa. Hattulan kirjasto.

La 6.2. Neuleretriitti Rauhassa. Neulomista, kehonhuoltoa ja rentoutumista äänimaljojen soidessa. Lisätietoja: *www.wanhankoulunrauha.fi.*

Ke 10.2. klo 9.30–10 Kirjaston satutuokio. Hattulan kirjasto.

Pe 12.2. klo 10 Perjantaibingo. Katariinankulma, Kinnalantie 1.

Su 14.2. klo 16.30–18.30 Ystävänpäivän kynttiläluistelu kaikenikäisille. Pelkolan kenttä, Markkulanmäentie 6.

Ma 15.2. klo 18 Maxim Fedorov kirjastolla. Hattulan kirjasto.

La 20.2. Talvi- ja pelitapahtuma. Talvista puuhaa ja pelikonsoleita. Panssarimuseo, Hattulantie 334.

MAALISKUU 2027

Ti 2.3. klo 18 Hangon vuokra-alue ja rintamataistelut 1940–1941 -luento. Luennoitsijana museonjohtaja Jörgen Engroos. Panssarimuseo, Hattulantie 334.

Pe 12.3. klo 10 Perjantaibingo. Katariinankulma, Kinnalantie 1.

Ti 23.3. klo 17.30–18 Kirjaston satutuokio ja varttidisco. Hattulan kirjasto.

To 25.3.–pe 26.3. Lempeän hoivan pääsiäisretriitti Rauhassa. Vuorokausi lepoa, pysähtymistä ja lempeää hoivaa. Lisätietoja: *www.wanhankoulunrauha.fi.*

HUHTIKUU 2027

Ti 6.4. klo 18 Syväkahlaus tst-vaunuilla -luento. Luennoitsijana DI Esa Muikku. Panssarimuseo, Hattulantie 334.

Ke 7.4. klo 9.30–10 Kirjaston satutuokio. Hattulan kirjasto.

Ke 7.4.–la 17.4. Pehmovaalit kirjastossa samaan aikaan eduskuntavaalien kanssa. Hattulan kirjasto.

To 8.4. klo 9.30 Kirjaston seniorivisa. Parhaille tietäjille kirjapalkintoja ja kaikille kahvia ja pullaa. Hattulan kirjasto.

La 10.4. klo 11–16 Senioreiden hyvinvointimessut. Juteinikeskus, Opinkuja 2.

Pe 16.4. klo 10 Perjantaibingo. Katariinankulma, Kinnalantie 1.

La 17.4.–su 18.4. Luovan pysähtymisen retriitti Rauhassa. Luovaa ilmaisua musiikin, sanojen, kuvien ja kehollisten harjoitusten kautta. Aiempaa kokemusta ei tarvita. Lisätietoja: *www.wanhankoulunrauha.fi.*

Ke 21.4. klo 18 Tapio Liinoja kirjastokiertueella. Tapio Liinoja ja Rossi keskustelevat Liinojan elämästä ja urasta sekä esittävät tuttuja kappaleita duona. Hattulan kirjasto.

La 24.4. klo 10–15 Kevätsawutus. Harrasteautoja, panssarivaunujen toimintanäytöksiä ja muuta mukavaa. Panssarimuseo, Hattulantie 334.

TOUKOKUU 2027

Ke 5.5.–to 6.5. Hoitava ääni -retriitti Rauhassa. Pysähdy oman äänen äärelle. Hengitys- ja ääniharjoitukset rauhoittavat ja vahvistavat yhteyttä itseen. Lisätietoja: www.wanhankoulunrauha.fi.

Pe 14.5. klo 10 Perjantaibingo. Katariinankulma, Kinnalantie 1.

Ti 18.5. klo 17.30–18 Kirjaston satutuokio ja varttidisco. Hattulan kirjasto.

Hattula-päiviä vietetään vuonna 2027 ke 9.6.– su 13.6.

Pekka Järven muistikuvia vuosilta 2020–2026

Kuusi vuotta kunnanjohtajana

Kuusi vuotta Hattulan kunnanjohtajana jätti jälkeensä paljon muistoja, onnistumisia ja myös kiperiä tilanteita. **Pekka Järvi** muistelee kunnan kehitystä, merkittäviä hankkeita ja ennen kaikkea ihmisiä niiden takana. Samalla hän muistuttaa, että Hattulan tulevaisuus rakennetaan rohkeilla päätöksillä ja yhteistyöllä.

Toivon Talvipostin toimitus pyysi minua muistelemaan mennyttä reilua kuutta (6) vuotta, kun toimin Hattulan kunnanjohtajana.

HATTULAN VAHVUUS ON SEN IHMISISSÄ

Menneiltä vuosilta ei kaikkia asioita enää tähän kirjoitukseen mahdu, jos niitä edes muistaisinkaan. Parhaiten muistan, että kunnassa minulla oli aivan erinomaisia työkavereita. Nuo noin 350 mainiota ihmistä, jotka tuottavat palveluja kuntalaisille vuoden ihan jokaisena päivänä, heitä vain liian harvoin muistamme hyvistä töistä kiittää.

Sitä vastoin ne harvoin tapahtuvat huonommat suoritukset kyllä muistetaan ja helposti soitetaan myös kunnanjohtajalle. Tosin viime vuosina ei enää noita soittoja ole juuri tullut, joten palvelut ovat siis toimineet. Tässä seuraavana joitakin muistoja kunnan hyvistä palveluista.

– Hattulan varhaiskasvatus ja perusopetus ovat monien kunnanjohtajakavereiden mielestä lähes kadehdittavalla tasolla. Meillä vallitsee kouluissa sekä päiväkodeissa kotoinen tunnelma ja ihmiset tuntevat toisensa. Yksikkömme ovat myös sopivan kokoisia. Henkilöstö tuntee vastuunsa lapsien ja nuorten tulevaisuudesta. Tästä esimerkkinä muun muassa se, että peruskoulun päättävistä hattulalaisista poikkeuksetta kaikki löytävät opiskelupaikan 2. asteelta. Unohtaa ei myöskään sovi Parolan lukion erinomaisia tuloksia.

– Kulttuuri-, vapaa-aika-, nuoriso- ja liikuntapalvelut toimivat ja niitä kehitetään mielikuvitustakaan säästämättä. Kirjastosta saa lainaksi kaikkea soutuveneitä pienempää, liikuntapalvelut ovat mitä monipuolisimmat, nuorisotyötä tehdään suurella sydämellä, Toivo-lintukin kiertää tilaisuuksissa ja julkaisee tätäkin lehteä. Harvinainen valtakunnallinen Arjen Turvaaja -palkintokin myönnettiin Hattulaan vuonna 2021 (**Jari Salmela**).

– Moninaiset tukipalvelut mahdollistavat koko organisaation toiminnan jokaisena päivänä. Keittiön, varikon ja siivouspalvelujen iloista joukkoa muistetaan liian harvoin kiittää. Minusta on ollut hienoa nähdä ihmisten tekevän työtä hymy huulilla. Kunnan auton tullessa vastaan käsi nousee tervehdykseen jo hyvissä ajoin, Pappilanniemen kiinteistössä ei **Tiinan** tai **Esan** ohi pääse ilman iloista tervehdystä. Nämä ovat merkkejä hyvästä työyhteisöstä.

– Hallinnon, TE-palveluiden ja elinvoiman keskuudessa juttu luistaa sekä hymy on herkässä. Työnteon iloa on ilmassa. Yhteiset perjantaitapaamiset kahvin äärellä ovat olleet (ainakin minulle) viikon odotettu kohokohta.

Kuntalaisetkin ovat ystävällisesti muistaneet kiittää hyvästä palvelusta ja erityisesti seuraava tapahtuma on jäänyt mieleen.

– Eräänä aamuna puhelimeni soi ja kuntalainen kertoi, että hänen kiinteistöllään kävi juurikin valerakennustarkastaja suorittamassa lopputarkastusta. Siinä jo hieman pulssi nousi ja pyysin tarkentamaan väitettä. No hän tarkensi: ”Se oli sellainen ystävällinen ja asiantunteva”. Vastasin: ”Jaahas se oli meidän **Niila**”.

KUNTA ON KUNTALAISIA VARTEN

Kunnat ovat olemassa sen vuoksi, että ne tuottavat kuntalaisille palveluja. Hattulankin kokoamat veroeurot menevät hattulalaisten palvelujen ylläpitoon ja kehittämiseen. Iso osa kunnan euroista menee henkilöstöön ja kiinteistöihin. Mi-

käli rahat eivät riitä, joudutaan palveluja supistamaan.

Hattulan palveluverkkoa on kehitetty viime vuosina määrätietoisesti. Uusi terveysasema saatiin käyttöön ja uusia kouluja on rakennettu. Kunnan päättäjien selkeä linjaus on taata palvelujen saatavuus myös kylillä. Suomeksi tämä tarkoittaa siis sitä, että kyläkoulujen lakkauttamisista aiemmin käyty keskustelu työnnettiin sivuun. Haluttiin keskittyä kylien elinvoiman säilymiseen, missä koulujen merkitys on keskeinen.

Kunnan kouluverkko oli 2020-luvulle tultaessa suurelta osin ikääntynyt ja ongelmia alkoi olla vähän joka puolella. Erityisesti yhteiskoulun haasteet olivat käymässä vakaviksi ja erilaisia tilapäisratkaisuja jouduttiin jo tekemään. Ongelmat alkoivat ratketa elokuussa 2020, kun Pappilanniemessä järjestettiin kunnanhallituksen puheenjohtajan johdolla kokous, jonka tarkoitus oli lopultakin saada yhteiskoulun rakentaminen liikkeelle. Hanke oli toki käynnistynyt vuosia aikaisemmin, mutta edennyt hitaasti. Kiistaksi oli noussut oikean paikan löytyminen ja siihen asti tehdyistä päätöksistä jo ehditty valittaakin, kuten liian yleistä tuntuu olevan.

Kokouksessa esitettiin, että koulu valmistuisi syksyksi 2022. Kunnanhallituksen puheenjohtaja esitti huolensa vanhojen tilojen käytettävyydestä ja lopulta päätettiin, että yritetään saada uusi koulu valmiiksi jo syksyllä 2021. Rakentaminen päätettiin tehdä moduulirat-kaisulla, jolloin aikaa säästyy. Lopulta emme päässeet ihan asetettuun tavoitteeseen, mutta koulu valmistui vuoden 2022 alussa eli kuitenkin puolisen vuotta alkuperäistä aikataulua edellä. Kunnan insinöörien hyvän työn ja tiukan valvonnan ansiosta hankkeen kustannukset alitettiin noin 500 000 eurolla.

> Hattulan vahvuus on sopivan kokoiset koulut ja joskus kannattaa maksaa myös väljemmistä tiloista, jos siitä lapsille suurempi hyöty saadaan.

Sittemmin yhteiskoulun hanke on jatkunut. Aluksi suunniteltiin vuonna 1999 valmistuneiden osien peruskorjausta, mutta tutkimusten jälkeen huomattiin siihen liittyvän suuria riskejä. Peruskorjatuksi suunnitellun tilan lattiassa oli muun muassa selittämättömiä halkeamia ja hulevesiäkin epäiltiin kulkeutuvan rakennuksen alle. Peruskorjaushankkeen rinnalla alettiin suunnitella uudisrakentamista, mikä lisäsi hankkeen vaikeusastetta.

Kampus 2:n osalta laadittiin useampia vaihtoehtoja ja aikaa kului, osa päättäjistäkin alkoi hermostua. Kärsivällisyys oli kuitenkin tarpeen, koska koulun käyttöikä on jopa 50 vuotta, joten muutamia lisäkuukausia suunnitteluun voi kyllä hyvin käyttää. Menemättä sen tarkemmin päätöksenteon jopa värikkäisiin vaiheisiin, on vuonna 2027 valmistumassa yhteiskoulun viimeinen vaihe. Hattulalaiset nuoret saavat toimivan koulun tuleviksi vuosikymmeniksi. Kaiken lisäksi hyvän valmistelun ja kilpailutuksen ansiosta näyttää siltä, että taloussuunnitelmiin varatut määrärahat alitetaan useilla miljoonilla.

Yhteiskoulun ohessa rakennettiin yhdessä KK Tavastian kanssa uusi Parolan lukio. Tässä hankkeessa KK Tavastialla oli vetovastuu, mutta maksaja on Hattulan kunta. Epäilijöitä riitti myös lukiohankkeella ja lisäselvityksiä vaadittiin. Jotkut pitivät käytössä olleita väistötiloja riittävinä myös jatkossa: ”eihän oppiminen ole seinistä kiinni”. He saattoivat olla siinä oikeassa, mutta hattulalaiset nuoret hakeutuivat yhä suuremmin joukoin lukio-opetukseen muualle. Mikäli väistötiloista olisi tullut pysyvä ratkaisu, lukiomme olisi ollut toimintansa hiipuvalla loppusuoralla. Uuden lukion valmistuttua opiskelijavirta on taas kääntynyt Parolaan päin ja voimme olla luottavaisin mielin lukion tulevaisuuden suhteen.

Lukion valmistumisen myötä saatiin myös nuorisotiloja koskeva ongelma osin ratkaistua, kun Katariinankulma osoitettiin uudeksi nuorisotilaksi. Nuorten mopopaja on edelleen ilman toimivia tiloja, jotka tosin joku vuosi sitten löytyivät Teollisuustien kiinteistöstä. Tuon kiinteistön omistussuhde ei kaikkia miellyttänyt, joten se lopulta tyrmättiin ja nuoret joutuivat takaisin purkutuomion saaneisiin tiloihin. Tässä tuli esille ns.

Hattula-tauti eli yritetään tavalla tai toisella estää hanke, josta ei-pitämäni naapuri voisi jopa hyötyä.

Taloussuunnitelmassa hyväksyttiin aikoinaan, että keskustaajaman koulu-hankkeiden jälkeen on vuorossa Pekolan suunnan koulun rakentaminen. Siitä onkin nousemassa kuuma kysymys, toteutuuko hanke vai ei? Erilaisia vaihtoehtoja on suunniteltu, mutta nyt tehdään vielä palveluverkkoselvitys. Tosiasia on, että lapsia on yhä vähemmän ja kaikki mahtuisivat myös Parolan kouluihin. Olisiko se hyvä vaihtoehto – se jää valtuuston päätettäväksi. Tämä on erittäin vaikea ja tunteita herättävä kysymys. Hattulan vahvuus on sopivan kokoiset koulut ja joskus kannattaa maksaa myös väljemmistä tiloista, jos siitä lapsille suurempi hyöty saadaan.

Vuosikymmenen alussa terveyspalvelut kuuluivat vielä kunnan vastuulle ja Hattulaan rakennettiin uusi terveysasema. Hyvinvointialueiden tulon myötä on Kanta-Hämeen uusin ja palveluiltaan laadukkain terveysasema vaarassa sulkeutua ensi vuonna. Mikäli näin tapahtuu, meidän hattulalaisten palveluihimme tulee merkittävä heikennys. Se merkitsisi myös kunnan talouteen satojen tuhansien eurojen vuosittaista heikennystä, ellei uutta vuokralaista löydetä.

MENESTYVÄ KUNTA ON ELINVOIMAINEN

Elinvoimasta puhutaan paljon, mutta mitä se oikein tarkoittaa? Yksinkertaisesti se tarkoittaa kykyä ylläpitää kunnan palvelut. Tunnetusti palvelut maksavat ja maksajina ovat kuntalaiset – yksityiset henkilöt ja yritykset. Mikäli Hattula ei pysty saamaan uusia asukkaita ja yrityksiä, hyvä tulevaisuus ei ole meidän. Puhutaan veto- ja pitovoimasta, miten saadaan uutta verta kuntaan ja miten saadaan nykyinen säilytettyä. Kuntien välinen kilpailu on kova ja menestyminen edellyttää rohkeutta tehdä päätöksiä, jotka myös muuttavat kuntaa, eivät vain säilytä sitä nykyisenlaisena. Kehitys näkyy usein rakentamisena eli maisema muuttuu, tykkäämme siitä tai sitten emme.

Hattulan talous kehittyi aina vuoteen 2024 asti hyvin, mutta sitten ylijäämäiset vuodet ovat vaihtuneet alijäämäisiksi. Onneksi kunnan kumulatiivinen ylijäämä moninkertaistui vuodesta 2020 vuoteen 2024 ja sen turvin talouden tasapainottaminen on mahdollista tehdä rauhassa. Hattulassa, kuten niin monessa kunnassa, toimeenpantiin irtisanomisiinkin johtaneet muutosneuvottelut. Nyt tehdyt toimet eivät kuitenkaan riitä, vaan tuloja on saatava enemmän tai palveluja on heikennettävä.

Hattulaan pitää saada uusia asukkaita, yrityksiä ja hankkeita tai veroprosentteja pitää nostaa reippaasti. Viime vuosikymmenen lopussa rakentaminen tökki ja Hattulan väestömäärä laski pahimmillaan lähes 150 vuodessa. Sitten kunnassa tehtiin päätöksiä, jotka piristivät tonttikauppaa ja nopeuttivat rakentamisen lupaprosesseja.

> Elinvoimaisen kunnan peruspilareita ovat menestyvät yritykset. Hattulan pitää olla yrittäjän näkökulmasta hyvä paikka toimia.

Pelkästään vuosina 2022–2025 Hattula myi yli 60 omakotitalotonttia sekä myönsi lähes 100 rakentamisen poikkeamislupaa. Kunta käytti rohkeasti sille kuuluvaa maankäytön monopolioikeutta, vaikkakin siitä arvostelua ja porua kuului. Joidenkin mielestä tässä tapahtui se tunnettu ”väärin sammutettu” - ilmiö. Lupaviranomainen (ELY), kun lausunnoissaan ei yleensä näitä poikkeamia puoltanut. Näillä toimenpiteillä onnistuttiin pysäyttämään viime vuosikymmenen lopussa alkanut väestömäärän jyrkkä lasku ja kunnan verotulot kehittymään positiivisemmin.

Elinvoimaisen kunnan peruspilareita ovat menestyvät yritykset. Hattulan pitää olla yrittäjän näkökulmasta hyvä paikka toimia. Viime vuosikymmenen lopulla kunta oli lähinnä rakentamiseen ja maankäyttöön liittyvien asioiden takia riitautunut useiden yrittäjien kanssa. Osa heistä äänesti jaloillaan ja kunta vaipui yritysbarometrissa valtakunnalliseen pohjasakkaan. Riidat saatiin onneksi sovittua, mutta kaikki lähteneet eivät suinkaan palanneet. Kunnan viranhaltijoiden ja päättäjien tulisi aina muistaa, että Hattula ei suinkaan ole yrittäjän ainoa vaihtoehto. Vain yrittäjäystävällinen kunta saa uusia yrittäjiä ja pystyy pitämään nykyiset. Päätöksiä tehtäessä pitää aina muistaa – aika on rahaa.

Huonon yrittäjämaineen takia päätettiin vuonna 2021 kuntaan perustaa kehitysyhtiö, jonka tavoite oli auttaa nykyisiä yrittäjiä sekä houkutella uusia. Valtuusto myönsi tähän määrärahan ja antoi kaksi vuotta aikaa näyttää tuloksia. Alku tuntui lupaavalta, mutta pian alkoivat vaikeudet. Kehitysyhtiön hallituspaikat täytettiin poliittisesti ja ilmeni, että kaikki hallituksessakaan eivät halunneet yhtiön menestyvän. Syynä ilmeisesti oli se, että koko kehitysyhtiön ajatuksen isänä nähtiin ”väärä henkilö” (Hattula-tauti).

Kehitysyhtiön hyväksi työskenteleviä ihmisiä alettiin syyttää siitä, että heillä on liikaa suhteita yrityselämän kanssa. Lisäksi keksittiin ja mediassakin levitettiin mielikuvituksellisia salaliittoteorioita, miten helsinkiläiset sijoittajat ovat kaappaamassa Hattulan keskuskeittiön itselleen. Vaikka meillä hyvä keskuskeittiö onkin, niin se tuskin ”Helsingin herroja” kiinnostaa.

Kehitysyhtiö joutui tarkoituksellisesti ja osin kunnan sisältä aiheutettuun myrskyyn. Kunnanjohtajan mielestä jopa huvittava syyte oli, kun kunnanhallitukselle osoitetussa kirjeessä (marraskuu 2023) syytettiin kehitysyhtiötä siitä, että se verkostoitui lain vastaisesti kunnan rajojen ulkopuolella sijaitsevien yritysten kanssa. Kirjeen kirjoittaja ei tainnut ymmärtää kehitysyhtiön tarkoitusta. Tämäkään outo väite ei herättänyt suurempaa huomiota, vaikka kehitysyhtiön keskeinen tehtävä oli nimenomaan luoda noita yhteyksiä. Tässä vaiheessa potentiaaliset uudet hattulalaiset yrittäjät totesivat yhteistyön Hattulassa olevan mahdotonta yritysvastaisen, jopa vihamielisen ilmapiirin vuoksi. Moni lupaava yhteistyöaloite kuihtui ja lopulta kehitysyhtiö oli pakko lopettaa ja yrittää jotain muuta. Yksi mielenkiintoinen Hattulaan pyrkivä uusi yritys kehitti drooneja ja kuulemani mukaan on sittemmin laajentanut toimintaa jo Ruotsiin asti, olisi varmasti ollut hyvä lisä meidänkin yrityskenttäämme.

Onneksi haavat saatiin arpeutettua, mutta valitettavasti moni uusi yrittäjä kiersi Hattulan sijoittuen naapurikuntiin. Lähinnä rakentamisessa tapahtuneiden positiivisten muutosten, yrittäjien kanssa tehdyn elinvoimalupauksen ja monien muiden toimenpiteiden ansiosta mainetta on saatu onneksi viime aikoina parannettua. Uusimmassa yrittäjäbarometrissa Hattula nousikin jo maakunnan kärkipaikoille. Lisäksi valtakunnallisessa elinvoima-, vetovoima- ja pitovoima tutkimuksessa olimme valtakunnan 9. kehittynein kunta. Hyvään suuntaan on siis kaikesta vastustuksesta huolimatta menty.

RAKENNUSVALVONNAN ONGELMISTA ONNISTUMISIIN

Kunnan kehittymisen kannalta rakennusvalvonnan pitää olla toimiva ja tällä hetkellä tilanne on juuri näin. Rakentajan pitää saada luvat ilman turhia viivytyksiä, rakentamisen eri vaiheissa vaadittavat tarkastukset pitää suorittaa ajallaan sekä kirjata ne oikein eri järjestelmiin. Mikäli tietoja ei järjestelmistä löydy, on vaikea todistaa asioiden olevan kunnossa.

Valitettavasti Hattulassa oli parissa vuosikymmenessä syntynyt tilanne, joka kriisiytyi vuonna 2020. Tällöin todettiin lähes 2000 lupa-asian olevan eri tavoin keskeneräisiä. Ei tiedetä, miksi tätä ei ollut aiemmin havaittu. Keskeneräisten lupa-asioiden suhteen ryhdyttiin pikaisesti toimenpiteisiin, sillä puutteellisina ne aiheuttivat riskin kiinteistön omistajille ja lisäksi kunnalle menetyksiä kiinteistöverokertymässä.

Yksittäisen kuntalaisen elämän suurin yksittäinen taloudellinen sijoitus on yleensä oma koti. Mikäli sitä ei rakennusvalvonta ole asianmukaisesti tarkastanut ja tietoja oikeisiin järjestelmiin syöttänyt, voi olla edessä vaikeuksia. Nämä saattavat konkretisoituvat ikävällä tavalla kiinteistöä myytäessä tai vakuutuskorvauksia haettaessa eikä näin kenellekään soisi tapahtuvan. Myös kunta menettää verotuloja, jos kiinteistötiedot eivät ole ajan tasalla. Kunnalla olisi oikeus periä maksamattomia veroja myös jälkikäteen, mutta tätä ei ole katsottu kuntalaisen kannalta reiluksi tavaksi.

Hattulassa ollaan noiden 2000 keskeneräisen lupa-asian käsittelyssä jo loppusuoralla, 75 % on kunnossa. Muutenkin kiinteistötiedot alkavat olla ajan tasalla, kun mittauspartio on jo kolmatta vuotta kiertänyt kiinteistöjä mittaamassa. Ajantasaistetuilla tiedoilla on ollut suuri merkitys kiinteistöverokertymään, joka vuonna 2020 oli 2,3 miljoonaa euroa ja vuonna 2025 jo 3,3 miljoonaa euroa, kasvua siis 43 %. Kasvu jatkuu vielä 2–3 vuotta, kunnes asiat tältä osin on saatu järjestykseen. Tässä asiassa elinvoimatoimiala on tehnyt hyvää ja tuottavaa työtä.

YKSITYISILLÄ HANKKEILLA ELINVOIMAA HATTULAAN

Hankkeet merkitsevät yleensä rakentamista ja viime vuosina Hattulassa on kaivinkoneita näkynyt muuallakin kuin kirkkomaalla. Hankkeita on periaatteessa kahta laatua, julkisia ja yksityisiä. Mitä enemmän hankkeita tapahtuu yksityisellä rahalla, sitä parempi se on lähtökohtaisesti kunnalle. Pelkällä julkisella rahoituksella ei kunta kehity riittävästi, vaan se lähinnä velkaantuu.

Hattulassa käynnistyi viisi vuotta sitten paikallisen yrittäjän ansiosta ja kunnan tukemana Hattula Villas -hanke, jonka tavoite on rakentaa Vihtolaan omistus- ja vuokra-asuntojen asuinalue yli 50-vuotiaille. Hanke on merkittävä maakunnallisesti ja herättänyt ihailua myös valtakunnallisesti. Seuraavan 20–30 vuoden aikana varttuneemmalle väestölle tarkoitetuista asunnoista tulee nimittäin huutava pula. Väestö vanhenee ja omakotitaloissa asuvat haluavat helpompaa asumismuotoa, kun pihatyöt eivät enää suju entisellään. Samalla vapautuisi omakotitaloja uusille lapsiperheille.

Hattulassa, kuten monessa muussakin kunnassa, nykyisen asunnon ja ympärivuorokautisen palveluasumisen välistä puuttuu yhteisöllisen tai muulla tavoin ikäihmisille paremmin sopivat asumisen mahdollisuudet. Tämän puutteen paikkaaminen kunnan maksamilla hankkeilla on hyvin vaikeaa, koska koulujakin pitäisi rakentaa ja ylläpitää. Kunnan investointikyky on rajallinen.

Tarvitaan rohkeutta ja myös kykyä ottaa hieman riskiä. Asiat pitää nähdä asioina, eikä käyttää päättäjänä saatua valtaa naapurin tai ei-ystäväksi koetun henkilön asioiden hidastamiseen – kiusaamisen soisi loppuvan.

Senioriasumisen kehittäminen on myös hyvinvointialueen keskeinen strateginen tavoite, ja Villas-hanke onkin kerännyt paljon positiivista palautetta myös sieltä päin. Siksi onkin perin merkillistä, että hanke herättää vastustusta. Itse en ole keksinyt tälle vastustukselle muuta syytä kuin suomalainen kateus. Pelätäänkö yrittäjienkin hyötyvän jollain tavalla?

Hattulan strategia tukee uusiutuvan energian kehittämistä ja kunnassa on kaksi hanketta vireillä. Salimäen taakse on luvitettu iso aurinkovoimala, jonka toivomme lähivuosina rakentuvan. Lisäksi työn alla on Niinimäen tuulivoimahanke, jonka osayleiskaava tullee 2027 valtuuston päätettäväksi.

Taloustutkimus Oy teki Niinimäen hankkeen yhteydessä mielipidetutkimuksen, jonka mukaan hattulalaiset suhtautuvat tuulivoimaan myönteisesti. Odotetusti tuulivoimaa vastustivat vapaa-ajanasukkaat. Aurinko- ja tuulivoimahankkeiden toteutuminen toisi kunnalle satojen tuhansien eurojen kiinteistöverotulot vuodessa. Nämä tulot käytettäisiin hattulalaisten palveluiden ylläpitoon. Mikäli hankkeet eivät toteudu, ei niille kukaan ole vielä esittänyt mitään realistista korvaavaa vaihtoehtoa.

Hattula on perinteisesti ostanut asuin- ja elinkeinoalueiksi jalostettavaa maata. Tällöin kunta maksaa ensin maasta ja sen jälkeen kaavoittamisesta, teiden, vesijohtojen, viemäreiden ja muun infran rakentamisesta. Sitten tontteja myydään, mutta näillä seuduilla tonttien hinnat ovat sillä tasolla, että jalostamiseen sijoitettuja euroja ei pelkällä tonttikaupalla takaisin saada.

Hattulassa päätettiin suosia yksityisiä kaavoitushankkeita ja niitä viime vuosina käynnistyi. Hattula Villas ei ole ainoa yksityinen hanke, vaan sellaisia ovat myös Katinalanrinne sekä vanha range Sattulassa. Parasta kaavahankkeissa on se, että kunnan ei tarvitse niihin investoida, vaan pääsee sitten aikanaan keräämään verotuloja uusilta asukkailta. Valitettavasti nämä arvokkaat yksityiset kaavahankkeet eivät ole edenneet valtuuston hyväksymän elinvoimalupauksen mukaisesti, vaan aivan liian hitaasti.

Joskus hämmästyttää, että halutaan uusia euroja vaativia palveluja, mutta tuntemattomien syitten takia hidastetaan euroja tuovia hankkeita. Kunnan viranhaltijoiden ja päättäjien pitäisi paremmin ymmärtää yrittäjiä, jotka monissa hankkeissa joutuvat itse kantamaan riskit. Heillä ei ole aikaa odottaa, vaan he ansaitsevat palveluissa tarvittaessa myös ”ohituskaistan”.

Ei pidä kadehtia, että yrittäjällekin voi jäädä jotain viivan alle. Joskus tuntuu, että Suomessa on sallittua rikastua lotossa tai pelaamalla jääkiekkoa, mutta piru vie, ettei tuo naapurin Hiace-mies vaan rikastuisi noilla yrityksillään!

Onneksi jotkut yksityiset hankkeet ovat edenneet nopeasti ja päässeet maaliin asti. Tällainen on korkeatasoinen kouluratsastukseen erikoistunut ratsutalli ja valmennuskeskus Wesunda Dressage. Se tarina alkoi kevättalvella 2022, kun M Puotila soitti ja kertoi tuovansa kaksi yrittäjää tapaamaan kunnanjohtajaa. Samalla hän kertoi, että heillä olisi tarjolla hieno hanke, mutta rasitteena aiemmin kunnan vesittämät hankkeet. Nyt olisi onnistuttava!

Tapaamiseen tuli paikalle myös tuolloinen rakennustarkastaja **Pekka Rantanen,** joka niin sanotusti laittoi tuulemaan. Hänen seuraajansa Jari Komsi jatkoi samalla linjalla ja kansainväliset laatuvaatimukset täyttävä ratsastuskeskus on toiminut pian jo kaksi vuotta.

ROHKEUTTA PÄÄTÖKSENTEKOON

Asioiden onnistuminen on tahdosta kiinni. Kunnan päätöksenteossa pitää kysyä ennemmin ”miten tämä tehdään mahdolliseksi kuin mikä tämän voi estää”? Katse pitää olla tulevaisuudessa eikä peruutuspeilissä. Valittajia on kourallinen, mutta he ovat valituksissaan aktiivisia. Turhat valitukset ovat oikeasti turhia ja kaikki lintulautaluokan asioista tehtävät selvitykset puhdasta ajanhukkaa. Jopa Hämeenlinnan oikeustalon vahtimestarit ihmettelivät, kun samat henkilöt kantavat valituksia hallinto-oikeuteen.

Tarvitaan rohkeutta ja myös kykyä ottaa hieman riskiä. Asiat pitää nähdä asioina, eikä käyttää päättäjänä saatua valtaa naapurin tai ei-ystäväksi koetun henkilön asioiden hidastamiseen – kiusaamisen soisi loppuvan. Ennen kaikkea asioita vastustettaessa kannattaisi aina tuoda esille oma ja parempi vaihtoehto. Mikäli sellaista ei ole, niin kannattaa olla hiljaa.

KIITOS HATTULA – JA MENESTYSTÄ TULEVAAN!

Kiitos kaikille kuntalaisille kannustuksesta ja ymmärryksestä näinä vuosina. Olen kokenut, että kaikesta huolimatta ehdoton enemmistö kuntalaista ovat palveluihin tyytyväisiä ja suhtautuvat lähimmäisiinsä kannustavalla tavalla. Kyllä joukkoon mahtuu myös muutama herkkähipiäinen valittaja, onhan jääkiekossakin parhaat asiantuntijat katsomon puolella.

Meillä on hieno kunta, hienot työntekijät ja tilanteen sellaisena pitäminen on meidän omissa käsissämme, jos meillä vain tahtoa ja rohkeutta riittää.

Menestystä Hattulalle myös jatkossa! •

Pekka Järvi
Hattulalainen
Hattulassa 26.10.2026

Neljä näkökulmaa, yksi yhteinen Hattula

Kuntalaisten ääni kuuluu vaikuttamistoimielimissä

teksti **PÄIVI LILJA & JOONAS HEIKKILÄ** kuva **MAIJU FORSS**

Hattulassa toimii neljä toimielintä, joissa kuntalaisilla ja järjestötoimijoilla on vahva edustus. Nuorisovaltuusto, vanhus- ja vammaisneuvosto ovat kaikki lakisääteisiä toimielimiä, jotka pohjautuvat Kuntalain 5:n lukuun kunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Hyvinvointineuvosto on perustettu lisäämään vuoropuhelua asukkaiden ja kunnan kesken.

Vaikuttamistoimielimet ovat kaikkia kuntalaisia varten. Jos sinulla tai läheiselläsi on ideoita tai tarpeita, joita haluat saattaa vaikuttamistoimielinten tietoon, ethän epäröi olla yhteydessä puheenjohtajiin. Yhteystiedot löytyvät kunnan verkkosivuilta.

Kysyimme kuluvan kauden kuulumisia vaikuttamistoimielinten puheenjohtajilta seuraavin kysymyksin:

1. *Kerro yhdestä sinulle merkityksellisestä päätöksestä, kannanotosta tai toimenpiteestä toimielimesi kuluvalla kaudella*
2. *Mainitse yksi tavoite, joka toimielimellä on vielä kuluvalle kaudelle*

NUORISOVALTUUSTO

Nuorten ääni mukaan tulevaisuuden Hattulan suunnitteluun

Nuorisovaltuusto on 13–18-vuotiaiden nuorten vaikuttamistoimielin, jonka tarkoituksena on saada nuoret kiinnostumaan yhteisistä asioista, saada heidät mukaan yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja lisätä nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Nuorisovaltuustokausi kestää kaksi vuotta. Nuorisovaltuutetut toimivat nuoria koskevien asioiden asiantuntija- ja yhteistyötahoina. Nuorisovaltuustossa opitaan kokouskäytäntöjä ja ajetaan nuoria koskevia asioita. Nuorisovaltuutetut edustavat kunnan eri lautakunnissa, kunnanhallituksessa ja kunnanvaltuustossa puheoikeudella. Lisäksi nuorisovaltuustossa opitaan tapahtumien järjestämistä, markkinointia ja tiedottamista.

Nuorisovaltuuston puheenjohtaja Jasper Heikkiniemi:
Kuluvalla kaudella merkityksellisintä on ollut nuorten äänen tuominen konkreettisesti kuuluviin kunnan päätöksenteossa. Olemme olleet aktiivisesti mukana tuomassa nuorten näkökulmia muun muassa Kampus II -koulurakennushankkeeseen sekä uuden nuorisotalon tilojen suunnitteluun.

Päätavoitteenamme on vahvistaa nuorten mahdollisuuksia vaikuttaa omiin asioihinsa ja herättää kiinnostusta yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Konkreettisena mittarina toimivat ensi vuoden nuorisovaltuuston vaalit, joissa tavoitteenamme on nostaa ehdokasmäärää. Lisäksi toiveenamme on lisätä yläkoulun kampuksen viihtyisyyttä ja tuoda nuorten ääni Pekolan alueen koulun valmistelussa.

VANHUSNEUVOSTO

Ikäihmisten hyvinvointia, kohtaamisia ja sukupolvien yhteistyötä

Vanhusneuvosto on kunnan ja sen alueella asuvien vanhusten, heidän omaistensa sekä eläkeläis- ja vanhusjärjestöjen yhteistyöelin. Vanhusneuvoston tehtävänä on edistää vanhusten, eläkeläis- ja vanhusjärjestöjen sekä kunnan välistä yhteistyötä ja tukea ikäihmisten osallistumista ja vaikuttamista kunnalliseen päätöksentekoon.

Vanhusneuvosto seuraa palveluita ja päätöksentekoa, jotka liittyvät vanhuksiin ja heidän palvelutarpeisiinsa. Lisäksi neuvosto seuraa julkisten tilojen soveltuvuutta vanhusten tarpeisiin ja antaa lausuntoja vanhuuteen liittyvissä asioissa eri tahoille.

Vanhusneuvoston puheenjohtaja Pia Yli-Pirilä:
Seniorimessut on iso rutistus ja se on otettu erittäin hyvin ja innolla vastaan. Messuille halutaan tulla esittelemään, pitämään esityksiä ja tapaamaan tuttuja ja tuntemattomia.

Uusia asioita tällä kaudella ovat myös Vuoden vanhusteon palkitseminen, Ikähyvis-kurssi lukiolaisille, sekä tänä vuonna uutena Kota-tapahtuma elokuussa.

Ikähyvis-kurssi on valinnainen kurssi lukiolaisille, jossa tavoitteena on mm. saada tietoa ikäihmisten hyvinvointiin liittyvistä asioista, miten toimia auttamistyössä osana yhteiskuntaa, vuorovaikutustaitoja ikäihmisten kanssa ja edistää omaa tietämystään ikäihmisistä. Tässä kurssissa on mukana useita tahoja toteuttamassa sitä.

Tavoite on toteuttaa jo hyviksi havaittuja toimintoja, kuulla ikäihmisiä ja miten ikäihmisten näkökulmasta hyvinvointiin liittyvät asiat toimivat Hattulassa. Toivomme aloitelaatikkoon kommentteja ja toiveita. Ensi vuodelle on myös tavoitteena kuulla digipalveluiden toimimisesta ikäihmisten näkökulmasta. Lisäksi edelleen puolustamme Terveysaseman säilymistä Hattulassa, kannanotoin ja yhteydenotoin päättäjiin.

VAMMAISNEUVOSTO

Esteettömämpää ja sujuvampaa arkea kaikille

Vammaisneuvosto on kunnan ja sen alueella toimivien vammaisten henkilöiden, heidän omaistensa ja vammaisjärjestöjen vaikuttamis- ja yhteistyöelin. Neuvosto toimii kaikenikäisten kuntalaisten vammaisten, pitkäaikaissairaiden ja heidän läheisten äänenkannattajana. Se edistää vammaisten henkilöiden osallistumista, tasa-arvoa ja yhteistyötä kunnassa ja seuraa kuntalaisten arjen tarpeita sekä kunnan päätöksentekoa sekä palveluita vammaisneuvoston silmin. Lisäksi neuvosto pitää esillä asumiseen, liikkumiseen, palveluihin, esteettömyyteen ja saavutettavuuteen vaikuttavia asioita sekä tekee aloitteita, esityksiä ja lausuntoja sujuvamman arjen puolesta.

Vammaisneuvoston puheenjohtaja Reetta Silvola:
Saimme Parolan aseman ympäristön esteellisyydestä palautetta ja päätimme järjestää esteettömyyskävelyn. Mukana kävelyllä oli pyörätuolin käyttäjä, keppejä apuvälineenään käyttävä henkilö sekä neuvoston jäseniä. Teimme huomioita mm. opasteisiin, esteellisyyteen ja invapysäköintiin liittyen. Teemme huomioistamme kannanoton VR:lle. Tämän teon näen merkityksellisenä.

Loppuvuoden tavoitteeni on, että pääsemme vielä tutustumaan kehitysvammaisten päivätoimintakeskus Säpinään, vaikkapa joulumyyjäisten merkeissä. Olisi hienoa lisätä yhteistyötä heidän kanssaan.

HYVINVOINTINEUVOSTO:

Hyvinvointia rakennetaan yhdessä ja ennaltaehkäisten

Hyvinvointineuvosto on foorumi, jonka avulla vahvistetaan osallisuutta ja lisätään vuoropuhelua asukkaiden ja kuntaorganisaation kesken Hattulassa. Hyvinvointineuvosto osallistuu hyvinvointisuunnitelman ja –kertomuksen laadintaan ja seurantaan sekä osallistuvan budjetoinnin toteutukseen tekemällä aktiivirahoista esitykset. Neuvosto kehittää yhteistyötä hyvinvointialalla yhdistys- ja asuinalueisiin liittyvissä asioissa, tekee aloitteita toimialallaan sekä osallistuu myös muulla tavoin kuntalaisyhteistyön kehittämiseen.

Hyvinvointineuvoston kokoonpanossa on edustajia Hattulan eri asuinalueilta, yhdistyksistä, seurakunnasta sekä nuorisovaltuustosta, vanhus- ja vammaisneuvostosta. Tarvittaessa neuvosto kuulee asiantuntijoita.

Hyvinvointineuvoston puheenjohtaja Anne Riihilahti:
Yksi merkityksellisimmistä kannanotoista kuluvalla kaudella oli aloite rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen vahvistamisesta. Aloitteessa hyvinvointineuvosto esittää Hattulan kunnalle vastuullisen ja haittatietoisen kannan ottamista rahapelien markkinointiin, mukaan lukien ulkomainontaan ja muuhun näkyvään rahapelimainontaan. Erityistä huomiota tulee kiinnittää ulkomainontaan sekä lasten ja nuorten kasvuympäristöjen läheisyydessä tapahtuvaan rahapeliyhtiöiden näkyvyyteen. Rahapelihaittojen ehkäisy kuuluu kunnan ja hyvinvointialueen yhteiseen ehkäisevän päihdetyön tehtävään.

Hyvinvointineuvoston tavoitteena kuluvan kauden aikana on vahvistaa kuntalaisten hyvinvointia edistäviä toimintatapoja siten, että ennaltaehkäisevä työ, osallisuus ja terveelliset elintavat näkyvät entistä vahvemmin arjen ympäristöissä. •

Vaikuttamistoimielinten yhteystiedot löydät QR-koodin takaa.

Virkistyspuisto voitti Hattula-aloitteen vuonna 2023 ja Talviuintipaikka vuonna 2022.

Hattula-aloitteiden avulla iloa hattulaisten arkeen

Osallistuvassa budjetoinnissa kuntalaiset pääsevät suoraan vaikuttamaan siihen, miten osa kunnan varoista käytetään. Hattulassa tämän toimintamallin tuoreimpana tuloksena kuntaan toteutetaan jouluvalot vuonna 2027. Jokaisella kuntalaisella ja vapaa-ajan asukkaalla on mahdollisuus tuoda omat ideansa osaksi kunnan kehittämistä.

teksti **PÄIVI LILJA** kuvat **MAIJU FORSS**

Hattula-aloitteet ovat osa Osallistuvan budjetoinnin toimintamallia, jossa kuntalaiset osallistuvat kunnan talouden suunnitteluun. Taustalla on kuntalain pykälä 22 §, jossa sanotaan, että asukkaiden osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää järjestämällä mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun.

Toimintamallia voidaan hyödyntää eri syistä, kuten yhteissuunnittelun edistämiseen tai määrärahojen kohdentamiseen. Toteutustavat vaihtelevat. Asukkaat voivat suunnitella osaa budjetista tai hankkeeseen osoitettu määräraha voi hyötyä osallistavasta prosessista.

ETELÄ-AMERIKASTA MAAILMALLE

Osallistuvan budjetoinnin juuret ovat Etelä-Amerikassa. 1980-luvun lopulla Brasilian Porto Alegren kaupungin investointi- ja palvelubudjetista varattiin noin 20 prosenttia yhteiseen suunnitteluun. Porto Alegren malli levisi 2000-luvulla moniin Euroopan suuriin kaupunkeihin aina Pariisista Berliiniin. Suomessa osallistuva budjetointi levisi 2010-luvulla. Nykyisin se on käytössä eri muodoissaan tuhansissa kaupungeissa ja kunnissa maailmalla. Osallistuva budjetointi on valittu YK:n toimesta yhdeksi maailman parhaista käytännöistä demokratian kehittämisessä.

TOIMINTAMALLIT HATTULASSA

Hattulassa osallistuvan budjetoinnin toimintamalleina ovat Aktiivisuusraha, Hattula-aloite ja Kuntalaisäänestys. Kuntalaisilla on mahdollista hakea aktiivisuusrahaa oman positiivisia vaikutuksia tuottavan idean toteuttamiseen, ja neuvoa antava kuntalaisäänestys puolestaan voidaan järjestää erityiskysymyksestä. Hattula-aloitteita on voinut jättää vuodesta 2022. Aloitteiden pohjalta on toteutettu avantouintipaikka, Hattulantien virkistyspuisto, kehitetty leikkipuistoja ja rakennettu ulkokuntosali terveysaseman pihaan.

IDEASTA TOTEUTUKSEEN – NÄIN PROSESSI ETENEE

Hattula-aloitteet etenevät vaiheittain. Aluksi ideat kerätään asukkailta, mikä tuo kunnan tietoon sen, mitä asukkaat pitävät tarpeellisena. Tämän jälkeen kaikki ideat arvioidaan moniammatillisessa työryhmässä ja tarvittaessa konsultoidaan ulkopuolisia asiantuntijoita. Arvioinnissa lasketaan toteutuksille kustannusarviot ja arvioidaan niiden toteuttamiskelpoisuus suhteessa kriteereihin.

Hattula-aloitteen kriteerien mukaan aloitteen on oltava kunnan arvojen ja strategian sekä lakien mukainen, kun-

nan toimivallassa ja yksittäisenä toimenpiteenä järkevä. Idean tulee hyödyttää laajaa joukkoa ja olla toteuttamiskelpoinen. Kustannusarvion pitää asettua 2 000 – 20 000 euroon. Idea ei voi saada muuta rahoitusta tai aiheuttaa kunnalle merkittäviä ylläpitokustannuksia.

Arvioinnin perusteella osa aloitteista etenee jatkoon, ja jokainen aloite saa perustelun. Joskus hyvältä kuulostava idea ei etene äänestykseen esimerkiksi sen vuoksi, että se ei kuulu kunnan toimivaltaan. Näin käy esimerkiksi silloin, kun alue, jolle toimenpidettä ehdotetaan, sijaitsee valtion tai yksityisen omistajan maalla. Arviointivaiheen jälkeen kuntalaiset äänestävät jatkoon päässeiden ehdotusten joukosta toteutettavan aloitteen.

JOULUVALOT VOITTIVAT VUODEN 2026 ÄÄNESTYKSEN

Vuoden 2026 äänestyksen voitti jouluvalot Hattulaan. Ääniä annettiin yhteensä 304 kappaletta, joista voittanut aloite sai 38 % äänistä. Valojen suunnittelutyöryhmä koostuu kunnan monialaisesta asiantuntijajoukosta sekä hyvinvointineuvoston edustajasta. Päätös toteutettavasta kokonaisuudesta viedään hyvinvointineuvostoon ja jouluvalot sytytetään loppuvuodesta 2027.

Ulkokuntosali Parolaan voitti Hattula-aloitteen vuonna 2025. Kuva Milla Saksa.

JOKAISELLA ÄÄNELLÄ ON MAHDOLLISUUS VAIKUTTAA

Erityistä Hattula-aloitteissa on se, että jokaisella yli 12-vuotiaalla kuntalaisella ja vapaa-ajan asukkaalla on yksi ääni. Nuoret saavat osallistuvan budjetoinnin kautta oppia siitä, miten kotikunnan asioihin voi vaikuttaa.

Ensi keväänä aloitteita kerätään seuraavan kerran. Aloitteet voivat koskea investointeja tai muita kehittämistoimenpiteitä ja esimerkiksi tapahtumia. Nyt voikin jo laittaa mietintämyssyn päähän ja miettiä millainen aloite hyödyttäisi laajaa joukkoa ja saisi siten ihmiset innostumaan myös äänestämään. Aloitetta voi ideoida kaveriporukalla, vaikka lopulta vain yksi jättäisi aloitteen. Kannattaa myös seurata miten oma ehdotus on kerännyt ääniä, ja joskus oman ehdotuksen läpimeneminen voi vaatia sinnikkyyttä. •

Mysteerimiehen HAVAINTOJA HATTULASTA

Helsinkiläinen mysteerimies eksyi Hattulaan ja yllättyi iloisesti! Kunta teki häneen sen verran hyvän vaikutuksen, että päätti tutustua siihen tarkemmin. Nyt hän jakaa havaintojaan Hattulasta pilke silmäkulmassa.

Sen sata kertaa ajanut motaria jarruttamatta. Hattula? Ai, se ei olekaan osa Hämeenlinnaa. Syystä poikkesin ja sain ensipuraisun. Tutustun paremmin ja kirjoitan havaintojani. Hyppää kyytiin!

Street Food -tapahtuma piristi toukokuuta. Tuulinen sää pörrötti hiuksia ja viilensi auringon lämpöä. Kiireetön tunnelma välittyi niin kahvi- ja lettupöydässä kuin ruokapisteillä. 80 vuoden ikään ehtinyt herrasmies kehui, että hyvää oli – ja kertoi, että se oli elämänsä ensimmäinen. Hampurilainen.

Moonan ja Ritan Suomen halki -juoksun 1600 km reitti kulki myös Hattulan läpi. Paikallisia hölkkähemuleita oli matkaseurana muutaman muun Wanajan juoksuklubilaisen tavoin. Nuoret naiset keräsivät juoksullaan rahaa, yli 164 000 € nuorten ennaltaehkäisevälle mielenterveystyölle. Hattu päästä.

Elämme tekoälyn nousukautta. Vastapainoksi Hattulan kirjasto tarjoaa dvd-levyjä – ja jopa -soittimen – sekä soutuveneen lainaksi. Vaikutuin. Kysynnän perusteella näille on paikkansa – eikä tekoäly osaa edes kertoa missä kaikissa Suomen kirjastoissa on soutuvene lainattavissa.

Talvi tulee. Muistakaa vaihtaa talvirenkaat ajoissa alle. Talvea vasten käyn väijymässä Parolan leijonan liikkeitä. Ruokolahden leijona häipyi yhtä nopeasti kuin saapuikin, mutta Parolan jalopeura on poseerannut jo 158 vuotta. Talvea vasten siksi, että jäljet jäävät helpommin luettaviksi lumeen. •

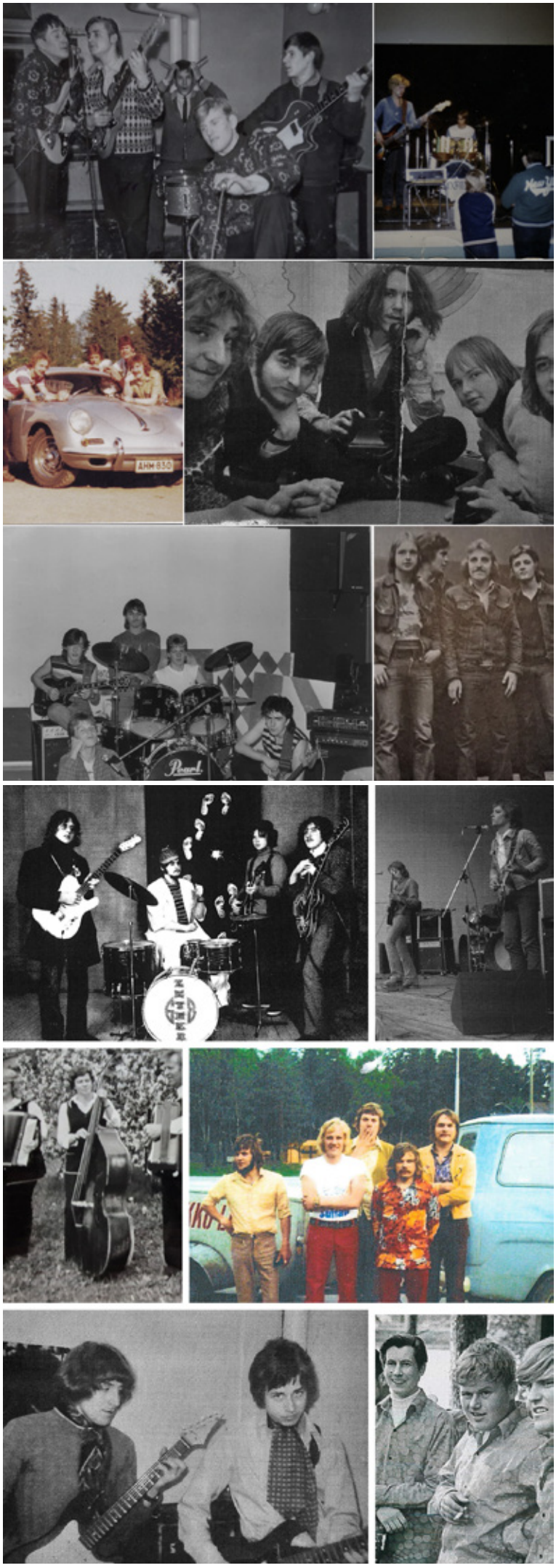

Hattula soi!

Hattulassa on tänä vuonna ollut musiikin rintamalla useampikin merkkitapahtuma. Suurin ”nuorisomusiikin” saralla oli varmasti Töpinä-rock, joka juhlisti 40-vuotista taivaltaan. Tapahtuma kokosi Töpinän täyteen ja liput tapahtumaan myytiin loppuun jo ennakkoon. Pääesiintyjänä tapahtumassa oli juhlatöpinän kunniaksi **Alwari Tuohitorvi**.

teksti **HARRI MANTILA**

Myös ***Hattulan Viihdesoittajat*** juhlii vetäjänsä **Anita Lehdon** johdolla 25-vuotisjuhlaa, vaikkakin se oli alkujaan **Kauko Karosen** perustama jo vuonna 1972. Tuolloin se käytti nimeä ***Hattulan Pelimannipiiri.*** Hattulan viihdesoittajien juhlakonsertti on Juteinitalolla 9.12.2026.

Myös kuorolaulun saralta ***Hattulan-Tyrvännön veteraanikuoro*** täytti 60 vuotta (perustettu 29.8.1966). Vetäjäksi valittiin sotaveteraaniyhdistyksen kokouksessa yksimielisesti ylikonstaapeli **Tauno Olavi Peltonen** (13.1.1920–26.01.2006) aina vuoteen 1998 asti. Kuoron tarkoituksena oli auttaa sodista selvinneitä miehiä elämään siviilissä ja tukemaan selviytymistä sodan kauhuista.

Itselleni oli tämä vuosi myös eräänlainen juhlavuosi, koska sain tehtyä *Hattula soi* -historiikkini valmiiksi. Viisi vuotta siihen tosin meni. Historiikin kirjoitustyön aloitti edesmennyt serkkuni **Timo Vuorinen**, jolta työ jäi kuitenkin kesken.

Mietin pitkään, miten sitä tulisi jatkaa. Keille se olisi tarkoitettu ja miten sitä kirjoitettaisiin. Asia sai odottaa kaksi vuotta, mutta päätin silloin, että jatkaisin työtä ja että saisin sen tehtyä. Ajattelin, että se olisi tarkoitettu muisteluksi heille, jotka harrastivat soittamista ja erityisesti

Julkaisua on saatavana Hattulan kirjastosta 10 € hintaan ja tuotto käytetään Hattulan nuorisotyön hyväksi.

heille, jotka olivat esiintyneet julkisesti. Onneksi löysin heitä, jotka suostuivat kirjoittamaan muistelmansa ja näin ollen mahdollistivat historiikin syntymisen. Asiavirheitäkin tottakai tuli, koska kaikki perustuu pääosin muistiin ja monista asioista on kulunut pitkä aika.

Apua kirjoittamiseen sain kirjaston **Minnalta** kun otin häneen yhteyttä. Hän kaivoi arkistoistaan materiaalia mistä oli helppo jatkaa. Lisäksi aikaa kului, kun yritin tavoittaa tiettyjä henkilöitä, jotka tietäisivät yhdestä sun toisesta asiasta. Hattulan tanssilavoista sain puhelinyhteydellä tärkeitä asioita, joita en muuten olisi saanut.

Aineiston keräämiseen meni kuitenkin aikaa kun jouduin pyytämään kirjoittamiseen lupautuneilta tekstejä uudelleen ja uudelleen. Lopulta se kuitenkin onnistui. Asia on kuitenkin niin, ettei yksi ihminen saa tehtyä kaikkea. Nyt se on tehty ja olen tyytyväinen, koska en tällaista ole aiemmin tehnyt.

Kiitos kaikille jotka auttoivat työssäni ja erityinen kiitos Hattulan kunnalle joka tuki asiaani ja oli myötämielinen sille. Tiettävästi vastaavaa ei ole kirjoitettu riviäkään. •

Kuva Milla Sarsa

Opiskelu Parolan uudessa lukiossa

Opiskelu Parolan uudessa lukiossa on tuonut mukanaan paljon hyviä puolia. Ensimmäisenä huomaa varmasti sen, kuinka avara rakennus on. Välitunneilla on hyvin tilaa oleskella ja olla kavereiden kanssa, eikä kaikkien tarvitse olla samassa paikassa. Myös luokkahuoneet ovat mukavia ja niissä on hyvä valaistus. Tilat sopivat hyvin opiskeluun, ja esimerkiksi kemian opetukseen löytyy omat laboratoriotilat, joten eri aineiden tarpeet on otettu hyvin huomioon. Suurin osa opetuksesta tapahtuu saman katon alla, vaikka musiikin ja käsitöiden opetukseen käytetäänkin edelleen muita tiloja.

Itselleni ehkä merkittävin muutos on kuitenkin ollut yhteisöllisyys. Aikaisemmin lukio-opetusta oli useammassa eri rakennuksessa, joten kaikkia opiskelijoita ei välttämättä tullut päivän aikana vastaan. Nyt eri vuosikurssien opiskelijoita näkee paljon enemmän ja käytävillä törmää jatkuvasti tuttuihin, joita ei ehkä muuten näkisi. Sen huomaa myös pienissä yhteisissä jutuissa. Esimerkiksi pukeutumisteemaviikoilla näkee helpommin, ketkä ovat lähteneet mukaan, ja vaikka kaikki eivät osallistuisikaan, yhteinen teema näkyy silti enemmän koko koulussa.

Uudessa lukiossa on myös mahdollisuus hybridiopetukseen esimerkiksi lyhyissä kielissä. Itse opiskelen espanjaa, ja koska kyseisen kielen opiskelijoita ei ole kovin paljon, opettaja ei ole aina meidän kanssamme samassa paikassa. Hän on kerran viikossa meidän koulullamme, mutta muina päivinä hän opettaa toiselta koululta. Silloin meidän luokkamme yhdistetään Teamsin kautta toiseen luokkaan niin, että me näemme ja kuulemme toisessa luokassa olevan opettajan ja opiskelijat, ja he näkevät ja kuulevat meidät.

Tämä on ollut kiva ja toimiva tapa järjestää opetus. Vaikka espanjan opiskelijoita on vähän, saamme silti mahdollisuuden opiskella kieltä. Lyhyiden kielten ryhmät ovat usein pienempiä, joten ilman tällaista järjestelyä joidenkin kielten opiskelu voisi olla vaikeampaa. Nyt pienestä opiskelijamäärästä huolimatta tunnit voidaan järjestää toimivasti, ja samalla pääsee välillä olemaan yhteydessä toisen koulun opiskelijoihin.

Uusi rakennus onkin muuttanut koulupäivää enemmän kuin pelkästään tilojen osalta. Kun suurin osa lukiolaisista on saman katon alla, tulee muita vastaan ihan eri tavalla kuin ennen. Uudet tilat, yhteiset tapahtumat ja erilaiset tavat järjestää opetusta ovat kaikki osa samaa muutosta. Itselleni on ollut ehkä mukavinta huomata, että koulu tuntuu nyt enemmän yhdeltä yhteiseltä paikalta. •

Elsa Englund, *3. vuoden opiskelija*

Nurtsi sai uudet tilat Katariinankulmaan

Hattulan nuorisotila Nurtsi on saanut uuden kodin Vapaa-aikatalo Katariinankulman alakerrasta, osoitteessa Kinnalantie 1.

teksti **JOONAS HEIKKILÄ** kuvat **MILLA SAKSA**

Uudet tilat avasivat nuorille mahdollisuuden kokoontua, viettää aikaa kavereiden kanssa ja osallistua monenlaiseen toimintaan viihtyisässä ympäristössä. Lokakuussa vietetyt avajaiset merkitsivät uuden vaiheen alkua Hattulan nuorisotyössä.

PITKÄÄN ODOTETTU OMA PAIKKA

Sopivia nuorisotiloja etsittiin Hattulassa vajaan kymmenen vuoden ajan, kun pitkään palvellut vanhan nuorisotalon alakerta poistui käytöstä lopulta 2019. Vuosien mittaan nuorisotoimintaa järjestettiin useissa eri paikoissa, mutta pysyvä ja tarkoituksenmukainen ratkaisu löytyi vasta, kun lukio muutti uusiin tiloihin ja Katariinankulman alakerta vapautui nuorisotoiminnan käyttöön.

Tilat remontoitiin ensisijaisesti nuorten tarpeita ajatellen ja suunnittelussa huomioitiin myös nuorten omia toiveita. Tavoitteena oli luoda nuorten näköinen paikka, jossa on mahdollisuuksia monenlaiseen käyttöön aamusta iltaan. Nuorten osallisuus näkyi myös vapaa-aikatalon nimeämisessä. Kuntalaisilta kerättiin ehdotuksia rakennuksen nimeksi ja nuoret pääsivät valitsemaan niistä suosikkinsa.

Aiemman nuorisotilan lisäksi kirjastolta siirtyi kymmenen tietokoneen pelihuone osaksi uusia tiloja. Uusissa tiloissa voi siis pelata pingistä, bilistä, lautapelejä ja videopelejä. Keittiössä onnistuu ruoanlaitto ja perjantaisin tehdäänkin yhdessä purtavaa. Nuorisotilan arjessa tärkeää ei kuitenkaan ole vain tekeminen, vaan myös mahdollisuus tulla paikalle viettämään aikaa ja kohtaamaan muita – siis hengailemaan!

VAPAA-AIKATALO YHDISTÄÄ KUNTALAISIA

Katariinankulmassa on nuorisotilojen lisäksi yläkerran työ- ja kokoustiloja. Kunta tarjoaa talon tiloja myös yhdistysten käyttöön, joten rakennus voi palvella laajemminkin hattulalaisten yhteistä toimintaa. Avajaisista asti kuntalaiset ovat olleet kiitettävän kiinnostuneita tiloista.

”Tavoitteenamme on, että vapaa-aikatalo palvelee jatkossa kaikenikäisiä kuntalaisia ja saamme käyttöasteen korkealle tasolle. Iloksemme nuoret ovat ottaneet tilat hyvin vastaan ja parhaimmillaan illoissa on käynyt n. 60 nuorta”, kertoo Joonas Heikkilä nuorisopalveluista.

Vapaa-aikatalossa toimivat liikuntapalvelut, nuorisopalvelut, kuntalaisyhteistyö sekä kunnan viestintä. •

Kuva Milla Saksa

Liikettä ja iloa koulupäiviin!

KouluPT auttaa löytämään oman tavan liikkua

Liikkuminen tuo iloa, energiaa ja hyvinvointia koulupäiviin. Tälle lukuvuodelle esi- ja perusopetukseen tuli uusi velvoite edistää liikunnallista elämäntapaa. Tutkimusten mukaan koulupäivän aikainen liikkuminen tukee oppimista ja hyvinvointia sekä vaikuttaa myönteisesti keskittymiseen, käyttäytymiseen ja kouluviihtyvyyteen. Meidän kouluissamme liikettä ja liikunnan iloa on mukana lisäämässä KouluPT / liikkakamu.

Toimin KouluPT:nä (alakouluissa liikkakamu), ja tehtäväni on innostaa, kannustaa ja auttaa lapsia ja nuoria löytämään itselleen mieluisia tapoja liikkua. Liikkumisen ei tarvitse olla tavoitteellista urheilua tai tietyn lajin harrastamista, vaan tärkeintä on löytää oma tapa nauttia liikkeestä ja saada siitä hyvää oloa.

KOULUPT:N KANSSA LIIKKUMAAN ON HELPPO LÄHTEÄ!

Minulle voi varata ajan Wilman kautta, sähköpostitse, puhelimitse tai tulla rohkeasti juttelemaan kasvotusten. Yhteyttä voi ottaa joko oppilas itse tai huoltaja. Tapaamiset ovat maksuttomia, ja niitä voidaan järjestää koulupäivän aikana tai sovitusti ennen koulupäivää tai sen jälkeen. Mukaan voi tulla yksin tai yhdessä kaverin kanssa.

Työpäiväni ovat monipuolisia, eikä kahta samanlaista päivää ole. Talvella voimme suunnata vaikkapa luistelemaan, ja tänä syksynä olemme päässeet treenaamaan uudella ulkokuntosalilla. Myös välitunneille pyritään tuomaan lisää innostavaa tekemistä. Tanssivälkät ovat olleet suosittuja, ja Toivon liikuntavälineperäkärry on tuonut uusia mahdollisuuksia monipuoliseen välituntiliikuntaan.

Jos oma mieluisa liikuntamuoto on vielä hakusessa, kannustan kokeilemaan rohkeasti erilaisia lajeja. Yhdessä voimme lähteä esimerkiksi frisbeegolfaamaan, tutustumaan kuntosaliharjoitteluun tai kokeilemaan koulun harrastustoiminnan lukujärjestyksestä löytyviä harrastuksia. Uuden kokeileminen on usein helpompaa, kun mukana on tuttu ja kannustava kaveri.

Haluan omalla työlläni auttaa mahdollisimman monia lapsia ja nuoria löytämään liikkumisen ilon ja saada onnistumisen kokemuksia. Jokaiselle löytyy varmasti jokin mieluisa tapa liikkua, kunhan sille annetaan mahdollisuus. Tärkeintä ei ole se, kuinka nopeasti juoksee tai kuinka monta punnerrusta jaksaa tehdä, vaan se, että liikkuminen tuntuu mukavalta ja siitä tulee luonteva osa arkea.

LISÄTÄÄN YHDESSÄ ILOA, LIIKETTÄ JA HYVÄÄ MIELTÄ KOULUPÄIVIIN!

Jos KouluPT-toiminta herättää kysymyksiä tai haluaisit lähteä kokeilemaan jotakin uutta, ota rohkeasti yhteyttä. Mietitään yhdessä, mikä voisi olla juuri sinulle sopiva tapa liikkua! •

Karoliina Nieminen
KouluPT / liikkakamu

Yhteystiedot:
p. 040 198 6503
karoliina.nieminen@hattula.fi
Yhteyttä voi ottaa myös Wilmassa!

kuva Antti Kemppainen

Hyppää kyytiin!

– Tältä näyttää yhteisökoordinaattorin päivä Hattulassa

Hyppää kyytiini työpäivän ajaksi. Saat tietää, mistä kaikesta yhteisökoordinaattorin päivät rakentuvat, eli mitä tapahtuu kuntalaisyhteistyön taustoissa. Kerron samalla itsestäni, olenhan uusi tulokas Hattulassa.

Tänään työpäivä alkaa vasta puolilta päivin. Pysähdytään ensimmäisenä vanhalla nurtsilla, jossa on Eläkeliiton Hattulan yhdistyksen syyskauden avaustapahtuma. Aloitamme jumppaamalla pihalla. Ilahdun tavatessani vanhan tutun. Syysaurinko paistaa, tulee lämmin.

Sisällä puheenporina täyttää huoneen ja päivänsankari saa onnittelulaulun. Kun on minun aikani esittäytyä, haluan kannustaa lähtemään ihmisten pariin; kerron erään kuntokeskuksen mainoslauseesta, jonka mukaan tärkein treeniliike on kuntosalin kynnyksen ylittäminen. Yhteisökoordinaattori minussa ajattelee, että tärkein treeniliike on kodin kynnyksen ylittäminen. Se, että ylipäätään lähtee liikkeelle ihmisten ja yhteisöjen pariin. Juhla päättyy, seuraava palaveri odottaa.

Matkalla Pappilanniemeen on aikaa kertoa mistä päädyin Hattulaan. Asuimme 20 vuotta Hämeenlinnassa ennen kuin nuoruuden unelma vei töihin kehitysyhteistyön pariin vammaisten henkilöiden oikeuksien asiantuntijaksi Bangkokiin muutamaksi vuodeksi. Sen verran usein on tullut perheen kanssa Hattulassa käytyä, että tarvitsen vain harvoin navigaattoria suunnistamiseen. Tuolla tallilla kävimme tyttären kanssa ratsastamassa ja Lepaalla on ollut kiva käydä futisgolfaamassa, vaikka en siinä perheen miehille pärjännyt. Tenholan linnavuori on valloitettu ja Hiihtomaan rinteet laskettu moneen kertaan.

> Elinvoimaiset yhteisöt syntyvätkin kohtaamisista, yhteistyöstä, luottamuksesta ja mahdollisuudesta vaikuttaa. Yhteisö saa voimaa yhteisissä keskusteluissa ja niissä tilanteissa, joissa ihmiset huomaavat voivansa saada jotakin aikaan yhdessä.

SYDÄNISKUREISTA AVANTOUINTIIN

Nyt saavutaan Pappilanniemen virastotalolle sopimaan kunnan sydäniskureiden huoltamisesta. Iskureita on kaikkiaan 16 kpl kunnan vastuulla, ne on hankittu aikoinaan sydänturvallisuushankkeiden kautta ja ovat tärkeä osa varautumisen kokonaisuutta. Osa laitteista on kunnan kiinteistöissä ja osa kylätaloilla tai muissa kohteissa. Ja nyt kun täällä ollaan, käydään samalla katsomassa, onko rantasaunan remontti jo valmis, sillä avantouintikausi on alkamassa pian. Sinne täytyykin muistaa vielä tehdä opastekyltit.

Seuraavaksi mennään toimistolle Katariinankulmalle, josta löytyy lähin työyhteisöni, liikunnan ja nuorison tiimi. Monet muutkin kunnan työntekijät te-

Päivi Lilja yhteisökoordinaattori

Ikä: 45 vuotta
Koulutus: Sosionomi YAMK, erityisosaamisaloina kulttuurihyvinvointi, erityistaidetoiminta ja verkostojen johtaminen
Ura: Aloittanut yhteisökoordinaattorina Hattulassa toukokuussa 2026. Työskennellyt kulttuurin sekä kehitys-, sosiaali- ja terveysalan järjestöjen asiantuntija- ja johtotehtävissä kymmenen vuotta. Perustanut, ideoinut ja koordinoinut kansainvälisiä verkostoja ja tapahtumakonsepteja.
Asuinpaikka: Tampere
Perhe: Puoliso Ville, 17- ja 19-vuotiaat lapset, koira ja kissa
Harrastukset: Vesijumppa, kulttuuri eri muodoissaan, hyväntekeväisyystapahtumat ja taidekokoelma

kevät yhdistysyhteistyötä omilla vastuualueillaan. Nämä ovat kivat tilat, ja näitä vuokrataan myös yhdistyksille. Minä pidän majaani toisessa kerroksessa. Tänne voi aina tulla käymään, tosin kannattaa olla etukäteen yhteydessä, että ollaan varmasti paikalla.

MITEN OMAA IDEAA VOI EDISTÄÄ?

Haukataan tähän väliin päivällistä. Haluat tietää miten edistää omaa ideaa. Yhteistyön ei aina tarvitse alkaa valmiista suunnitelmasta tai suuresta hankkeesta. Joskus riittää, että otat yhteyttä ja kerrot ajatuksestasi. Kysyn todennäköisesti aluksi, miten voin olla avuksi? Hattulassa on jo olemassa monipuolisia osallistumisen ja vaikuttamisen tapoja aina aktiivisuusrahasta Järjestöpäivään. Haluan tehdä niitä tutuksi, vahvistaa yhteyksiä ja tukea asukkaiden ja yhdistysten omaa aktiivisuutta. Voin auttaa löytämään yhteyshenkilöitä, välittää tietoa resursseista, koota toimijoita yhteen ja auttaa viemään ideoita eteenpäin.

Nyt keskityn hetkeksi tulevien kokousten ja tapahtumien valmisteluun. Hyvinvointineuvoston esityslista kaipaa viimeistelyä. Graafikolta on tullut järjestöpäivän työpajan vuosikellon uusi versio kommenteille. Palaverissa saan perehdytystä aktiivisuusrahaprosessiin, sillä jatkossa vastaan osallistuvan budjetoinnin kokonaisuudesta. Laitan vielä muutamat sähköpostit, sillä Hyvinvoinnin keskustelusarjaan tarvitaan lisää puheenvuoroja.

Työssäni yhteisökoordinaattorina on paljon samaa, kuin mitä olen tehnyt aiemmin työkseni järjestö- verkosto- ja tapahtumatyössä. Varmistan, että oikeat ihmiset kohtaavat oikeaan aikaan, oikeassa paikassa ja oikeiden asioiden äärellä.

Huomaan, että tulee kiire Kyläturvailtaan. Wanhan Koulun rauha on jo täynnä Lehijärven ympäristön väkeä. Kyläturvan kehittäminen ja ennakkokyselyn tulokset kiinnostavat. Keskustelu on vilkasta. Hattulassa on paljon ihmisiä, jotka haluavat toimia oman lähiympäristönsä ja yhteisönsä hyväksi.

Työpäivä päättyy kahdeksalta. Kiitos, kun olit matkassani, on ollut hauska tutustua sinuun. Nyt kun olen kertonut itsestäni, olisi hienoa kuulla sinusta seuraavaksi lisää. Toivottavasti tapaamme pian uudestaan. Tulen mielelläni tapaamaan teitä vaikka yhdistyksen kokoukseen.

YHTEISÖLLISYYS SYNTYY KOHTAAMISISTA

Kotimatkalla Tampereelle vaivun ajatuksiini motarilla. Huomaan jälleen kerran miettiväni yhteisöjen merkitystä. Olen matkannut maailman toiselle puolelle, ja kokenut myös siellä sen, kuinka paljon yhteisöissä on voimaa. Vaikeisiinkin tilanteisiin on löydetty ratkaisuja, kun ihmiset ovat päässeet jakamaan osaamistaan ja toimimaan yhteisen tavoitteen eteen.

Yhteisöllisyys ei synny pelkästään suunnitelmista, kokouksista tai hallinnollisista rakenteista. Siksi tykkään usein sanoa: *”Toimistossa voidaan kehittää toimistoja – tulee mennä ihmisten ja yhteisöjen pariin, jos halutaan kehittää yhteisöjä.”*

Elinvoimaiset yhteisöt syntyvätkin kohtaamisista, yhteistyöstä, luottamuksesta ja mahdollisuudesta vaikuttaa. Yhteisö saa voimaa yhteisissä keskusteluissa ja niissä tilanteissa, joissa ihmiset huomaavat voivansa saada jotakin aikaan yhdessä. Siksi minulle työn parasta antia ovatkin innostuneet ihmiset, arjen kohtaamiset sekä tapahtumat, jotka kokoavat ihmiset yhteen. Niissä voi syntyä jotakin uutta; yhteistyö, joka yhdistää aiemmin erillään toimineita ihmisiä, idea, joka löytää toteuttajansa, tai oivallus siitä, että omalla panoksella on merkitystä. Juuri sitä, mitä tänäänkin töissä koin!

Lopulta kyse on yksinkertaisesta mutta tärkeästä asiasta; kun ihmiset löytävät toisensa ja saavat mahdollisuuden toimia yhdessä, koko yhteisö voi paremmin. •

Päivi Lilja
yhteisökoordinaattori

Yhteisöllisyys syntyy kohtaamisista, keskusteluista ja halusta tehdä yhdessä.

Ota rohkeasti yhteyttä matalalla kynnyksellä!
Päivi Lilja, yhteisökoordinaattori, p. 050 341 4420, yhteisokoordinaattori@hattula.fi

Kunnanjohtaja Pekka Järvi saateltiin eläkepäiville Amazing Racen merkeissä

Päivän menopeli! Ps. Mitä yhteistä on Pekalla ja Toivolla?

Hattulan kunnanjohtajana kuusi vuotta toiminut **Pekka Järvi** jäi syksyllä ansaituille eläkepäiville, ja hänen seuraajanaan aloitti **Jonna Tamminen**. Ennen Pekan eläköitymistä kunnan henkilöstö halusi kuitenkin varmistaa yhden tärkeän asian: *oliko kunnanjohtaja todella valmis jättämään virkansa?*

teksti ja kuvat **MILLA SAKSA**

Asiaa ei tietenkään voitu ratkaista ilman perusteellisia testejä. Niinpä Pekka lähetettiin syyskuussa Amazing Race -henkiselle kierrokselle ympäri Hattulaa. Päivän aikana hän kiersi kunnan eri toimipisteissä hovikuskinsa Esa Peltolan kuljettamana ja suoritti henkilöstön suunnittelemia tehtäviä.

Matkan varrella ratkottiin salakirjoituksia, etsittiin tietoa Hattulan historiasta, puhkaistiin ilmapalloja ruohonleikkurin avulla, palattiin koulun penkille ja kokeiltiin virtuaalikalastusta. Varhaiskasvatuksessa Pekka pääsi myös taiteilemaan uuden Mierolan silta -maalauksen, sillä aiemmat teokset olivat jo päätyneet muiden iloksi. Rakennusvalvonnassa puolestaan testattiin, miten eläkepäivien autotalliprojekti sujuisi. Päivän aikana tarvittiin tietoa, taitoa, tilannetajua, kekseliäisyyttä ja ennen kaikkea huumorintajua. Kaikkia näitä Pekalta löytyi!

Viimeisenä koitoksena Pekka piti vielä läksiäispuheen, jota alaiset pääsivät täydentämään mitä erikoisimmilla sanoilla ja toimintaohjeilla. Puheessa riittikin yllättäviä käänteitä, eikä kolmelta hurraa-huudolta Hattulan kunnalle vältytty.

Vauhdikas päivä huipentui yhteisiin läksiäiskahveihin esihenkilöiden kanssa. Pekalle luovutettiin kukkien lisäksi juhlallinen todistus siitä, että kaikki kunnanjohtajan virasta vapautumiseen vaadittavat tehtävät oli hyväksytysti suoritettu. Lupa siirtyä ansaituille eläkepäiville oli siis myönnetty!

Pekka muistetaan Hattulassa kunnanjohtajana, joka tunsi kuntansa ja sen historian, tarttui asioihin ripeästi ja oli aidosti kiinnostunut hattulalaisista. Hän oli tuttu näky niin suurissa kuin pienissäkin tapahtumissa ja osoitti omalla toiminnallaan olevansa Hattulan asialla. Lämmin kiitos Pekalle yhteisistä vuosista, merkittävästä työstä Hattulan hyväksi ja ennen kaikkea hienosta heittäytymisestä vielä viimeisiin koitoksiin. Toivotamme Pekalle iloisia ja antoisia eläkepäiviä! •

Kirjastossa tehtävänä oli löytää hyllyjen kätköistä Hattulan kunnan hallintohistoria 1939-1972 -kirja. Kirjan välistä löytyi vihje matkan seuraavaan etappiin.

Varikolla haasteet konkretisoituivat ilmapalloiksi ja ne oli puhkaistava yksi kerrallaan ruohonleikkurilla.

Koulun penkillä testattiin, mitä kunnanjohtajavuosista on jäänyt mieleen.

Uudella nuorisotilalla Pekka pääsi virtuaalikalastamaan.

...ja pussittamaan Toivo-kumiankkoja.

Varhaiskasvatuksessa Pekka päästi luovuutensa valloilleen ja maalasi uuden Mierolan silta -teoksen!

Eläkepäivillä voi jatkaa taiteilijan uraa, sillä sen verran hieno teos syntyi! Mierolan silta tosin jäi matkasta.

Rakennusvalvonnassa Pekka pääsi toteuttamaan eläkepäivien rakennushaaveita. Autotalli syntyi ja läpäisi katselmuksen.

Todistus hyvästä työstä ja hienosta heittäytymisestä

Hattulan kirkkoherran SOTARETKET

Hattulan entisen kirkkoherran **Kalervo Kurkialan** tarina on yksi värikkäimmistä, mutta samalla meille hattulalaisille usein tuntematon. Kurkialan elämä rakentui pitkälti maailmanhistorian käännekohtien mukaan.

Vasemmalla SS-Obersturmbannführer Kalervo Kurkiala, suomalaisen SS-pataljoonan sotilaspastori, vierellään pataljoonassa palvellut luutnantti Pohjanlehto. Kuva Wikipedia.

teksti **SATUNNAINEN AIKAMATKAAJA**

Lauri Kalervo Groundstroem (vuodesta 1927 lähtien Kurkiala) syntyi Längelmäellä vuonna 1894. Ylioppilaaksi päästyään hän aloitti vuonna 1913 opinnot Helsingin yliopiston teologisessa tiedekunnassa, joka tunnettiin tuolloin nimellä Keisarillinen Aleksanterin yliopisto. Syntymäpaikkansa mukaisesti hän liittyi Hämäläis-Osakunnan jäseneksi.

Ensimmäisen maailmansodan pyörteissä Kurkiala keskeytti opintonsa ja lähti jääkäriksi Saksaan. Hän liittyi suomalaisista vapaaehtoisista koottuun Preussin kuninkaalliseen jääkäripataljoona 27:ään ja sai tulikasteensa Saksan itärintamalla vuonna 1916. Luutnantiksi ylennetty Kurkiala, tuolloin vielä Groundstroem, palasi Suomeen jääkärien pääjoukon mukana 25.12.1917. Hän taisteli Suomen sisällissodassa muun muassa komppanian päällikkönä ja haavoittui lievästi kevään 1918 taisteluissa.

SODAN JÄLKEEN

Sodan jälkeen Kurkiala jäi armeijan palvelukseen, mutta jatkoi samalla opintojaan ja valmistui papiksi. Hän palveli jonkin aikaa sotilaspappina, kunnes lähti merimiespapiksi Australiaan vuonna 1922. Paluu Australiasta ja nimenmuutos Kurkialaksi tapahtuivat vuonna 1927.

Uusi työpaikka löytyi Ikaalisista, missä Kurkiala toimi sekä kappalaisena että yhteiskoulun kielten opettajana (ruotsi, saksa ja englanti).

HATTULAN KIRKKOHERRA

Hattulan kirkkoherran virka vapautui keväällä 1938, ja Kurkiala valittiin uudeksi kirkkoherraksi. Hän piti virkaa kevääseen 1945 asti ollen pääosan ajasta sodassa. Hänen sijaisena ja seuraaja oli monien hattulalaisten edelleen muistama **Lauri Sahi**.

Kurkiala oli poliittisesti aktiivinen henkilö. Hän kuului Lapuan liikkeeseen sekä Isänmaalliseen kansanliikkeeseen ja toimi myös sen aluejohtajana. Hän oli kolme kertaa presidentin valitsijamiehenä vuosina 1937–1940 ja 1943, ja oli kerran ehdolla myös eduskuntavaaleissa vuonna 1933. Toinen maailmansota ohjasi hänet uusille poluille.

SS-UPSEERIKSI SAKSAAN

Kurkiala osallistui talvisotaan sotilaspastorina Summan lohkolla, joka oli yksi sodan kovimmista rintamalohkoista. Jatkosodan alkuvaiheessa hän toimi sotilaspastorina Itä-Karjalassa, mutta ajautui ristiriitoihin sekä kenttäpiispa Björklundin että ylipäällikkö Mannerheimin kanssa ja joutui syrjään tehtävästään syksyllä 1941.

Ristiriidan taustalla oli Kurkialan voimakas innostus kastaa ortodoksiväestöä luterilaiseen kirkkoon. Niin sanottu kasteriita johti hänen syrjäyttämiseensä, ja hän oli hetken aikaa epätietoinen tulevaisuudestaan.

Tilanne muuttui, kun suomalaisten SS-miesten pappi Ensio Pihkala kaatui Ukrainassa, ja Kurkiala valittiin hänen seuraajakseen. Hän oli tehtävään sopiva taustansa vuoksi: jääkärikoulutus ja saksan kielen taito olivat merkittäviä etuja.

SS-organisaation suhde kristinuskoon oli ristiriitainen, ja Kurkialan virallinen nimike oli yhteysupseeri, vaikka suomalaiset sotilaat näkivät hänet pitkälti myös pappina.

SS-UPSEERINA

Kurkialan rooli suomalaisten SS-vapaaehtoisten keskuudessa oli merkittävä. Hänet ylennettiin SS-Obersturmbannführerin arvoon, joka vastasi suomalaisessa

Jääkärikapteeni Kalervo Groundstroem. Kuva Wikipedia.

sotilasarvoasteikossa everstiluutnanttia. Näin hänestä tuli korkea-arvoisin suomalainen SS-upseeri.

Sodan loppuvuosina hän toimi myös SS-miesten asevelijärjestön puheenjohtajana, kunnes järjestö lakkautettiin. Poliittisen toimintansa ohella Kurkiala oli aktiivinen raittiusliikkeen edistäjä. Tässäkin häntä ohjasi vahva tahto, mutta itärintamalla raittiustyö osoittautui käytännössä mahdottomaksi.

Aikalaiskertomusten mukaan Kurkiala oli poikkeuksellisen lahjakas puhuja, joka osasi ottaa kuulijansa. Suomalaisten SS-vapaaehtoisten palatessa Suomeen kesällä 1943 hän piti puheen pataljoonan paluuparaatissa Hangossa, jossa hän esitti kriittisiä näkemyksiä Suomen poliittisesta johdosta.

KIRKKOHERRAKSI RUOTSIIN

Korkean sotilasarvonsa vuoksi Kurkiala esiintyy useissa suomalaisia SS-vapaaehtoisia käsittelevissä teoksissa. Vuonna 2018 julkaistussa kirjassa Hakaristin ritarit hänelle on omistettu useita sivuja, ja hänen toimintaansa tarkastellaan myös kriittisesti.

Sodan jälkeen Kurkiala palasi vielä hetkeksi Hattulaan, mutta poliittinen ilmapiiri alkoi käydä hänelle ahdistavaksi. Vuonna 1945 hän muutti Ruotsiin, missä hän toimi muun muassa uskonnonopettajana ja kirkkoherrana. Kalervo Kurkiala kuoli vuonna 1966, ja hänet on haudattu Ruotsiin. •

Kuva Marjo Forss

Seurakunnan kuulumisia

Toiveikas tulevaisuus

Aika pian, heti uuden vuoden alkaessa, saamme kulkea Toivon ja Ristin tiellä seurakuntamme uuden strategian tultua voimaan.

Matkaa saamme taittaa uusiksi luottamushenkilöiksi valittujen päättäjien kanssa. Yksi heidän tehtävänsä on olla monin eri tavoin turvaamassa matkaamme: hiukan näyttää suuntaa, hiukan ohjeistaa turvallisempaan reitinvalintaan, hiukan tarkastella matkakustannuksia. Mutta ennen kaikkea olla kulkemassa yhdessä kohti Toiveikasta Tulevaisuutta, millaiselta se sitten näyttääkin ja mitä se sitten tuokin tullessaan.

Tulevaisuus tuntuu joskus olevan hyvin kaukana, ja silti tulevaisuus on tässä nyt. Tänään rakennamme tulevaisuutta, tänään kuljemme tulevaisuuden tietä. Millainen on sinun tulevaisuutesi tie?

Seurakuntamme syksyinen tie johdattaa vaikkapa Virsikahvilaan, Kauneimpien joululaulujen äärelle, Wanhan ajan kuusijuhlaan, unohtamatta kirkoissamme toimitettavia messuja, jumalanpalveluksia ja musiikkitilaisuuksia.

Hyvä tie kulkea on toivon ja ristin diakoninen tie. Tie, jonka varrella saat apua, sinut huomataan, sinua rakastetaan. Tie, jonka varrella saat ja voit itsekin auttaa apua tarvitsevia. Diakoninen tie on kohtaamisten tie, jakamisen tie, mahdollistamisen tie. Tämä tie on täynnä lähimmäisiä, toivon lähettiläitä.

Toki ennen uuden vuoden uutta tietä saamme kulkea kohti Vapahtajamme syntymäjuhlaa. Seimen äärellä on lupa viipyillä, antaa tallin hiljaisuuden puhutella itsessä juuri sitä kohtaa, mikä tarvitsee lämpöä, toivoa, iloa, lohdutusta ja yhteisöön kuulumista.

Saamme toivottaa toisillemme lämmintä joulun aikaa ja tulevaa vuotta 2027. Toivottavasti tänä jouluna pehmeästä paketista joku löytää villasukat, ehkä jopa Hattulan kirkkosukkien valikoimasta ne kaikkein lämpimimmät, ne, jotka joku seurakuntalainen on rakkaudella ja siunausten silmukoilla neulonut. •

Sari Airola, *diakoni, Hattulan seurakunta*

Hattulan seniorien liikuntaedut nyt jo 65-vuotiaille

Eläkkeelle ja liikkeelle!

Uusi elämänvaihe eläkkeellä on loistava mahdollisuus panostaa omaan hyvinvointiin, terveyteen ja sosiaalisiin suhteisiin. Liikkuminen on yksi parhaista tavoista pitää mieli virkeänä ja keho toimintakykyisenä pitkään.

teksti **PIA VEKKA** kuva **MILLA SAKSA**

Hattulan kunta haluaa varmistaa, että jokaisella eläkeläisellä on tähän tasavertaiset mahdollisuudet ilman taloudellisia esteitä tai pitkiä odotusaikoja.

Tästä syystä kunnassa on tehty merkittävä ja odotettu uudistus, kun liikuntaetujen ikärajaa on laskettu 70 vuodesta 65 vuoteen. Nyt maksuttomat kuntosalivuorot ja edulliset uimaliput ovat kaikkien 65 vuotta täyttäneiden hattulalaisten käytettävissä!

EI ENÄÄ VIIDEN VUODEN ODOTUSTA ELÄKKEEN ALKAESSA

Aikaisemmin kyseiset edut olivat tarjolla vasta 70 vuotta täyttäneille. Tämä loi monelle vastaeläköityneelle haasteellisen tilanteen. Kun työelämä jäi taakse n. 65-vuotiaana, moni huomasi jäävänsä tyhjän päälle ja ilman aktiivisia harrastuksia jopa viideksi vuodeksi, ennen kuin kunnan ikäihmisten edut astuivat voimaan.

Viisi vuotta on pitkä aika passiivisuudelle, ja juuri eläkkeelle siirtymisen kynnysvaiheessa luodaan uudet, pysyvät arjen rutiinit. Laskemalla ikärajaa 65 vuoteen katkaisemme tämän tarpeettoman katkoksen. Nyt harrastuksiin ja aktiiviseen elämään voi hypätä suoraan sujuvasti heti eläkepäivien alkaessa.

MAKSUTONTA KUNTOSALITREENIÄ JA EDULLISTA UINTIA KAIKILLE ELÄKELÄISILLE

Uudistuksen tavoitteena on yksinkertainen mutta tärkeä asia: varmistaa, että jokainen hattulalainen eläkeläinen pääsee harrastamaan kuntosaleilua ja uintia joko täysin maksuttomasti tai erittäin edulliseen hintaan.

Mitä tämä tarkoittaa käytännössä yli 65-vuotiaille?

- **Maksuttomat kuntosalit:** Voit ylläpitää lihaskuntoasi ja tasapainoasi kunnan kuntosaleilla. Esimerkiksi terveysaseman-, Punojanportin-, Pekolan koulun ja Yhteiskoulun kuntosaleille on tarjolla omia vuoroja senioreille. Kuntosaliharjoittelu on tutkitusti yksi parhaista tavoista ehkäistä kaatumisia ja säilyttää itsenäinen toimintakyky arjessa.
- **Edulliset uimaliput:** Yhteistyö Hämeenlinnan uimahallin kanssa jatkuu. Tuetut sarjaliput takaavat sen, että vesijuoksu, uinti ja rentouttava saunareissu ovat helposti saavutettavissa jokaiselle.

MITÄ KAIKKEA MUUTA LIIKUNTAA HATTULALAINEN ELÄKELÄINEN VOI HARRASTAA?

Kuntosalin ja uinnin lisäksi tarjoamme senioreille valtavan määrän erilaista tekemistä, liikkumista ja kulttuuria. Harrastusmahdollisuudet on tehty helpoiksi ja helposti lähestyttäviksi:

- **Monipuoliset seniorijumpat:** Kunnassa järjestetään viikoittain matalan kynnyksen ryhmiä, kuten voimaa- ja ta-

sapainoa harjoittavia liikuntaryhmiä, tuolijumppaa, erilaisia tanssillisia ryhmiä, kevytjumppaa, keppijumppaa, ohjattuja kuntosaliryhmiä, pelitoimintaa sekä omatoimisia kävelyryhmiä.

- **Uudet lajikokeilut:** Hattulassa järjestetään useamman kerran vuodessa lajitutustumisia. Maksuttomia lajikokeiluja on järjestetty mm. sauvakävelyyn, keppijumppaan, porrastreeneihin, kehonhuoltoon, tuolijumppaan, multigolfiin sekä moneen muuhun lajiin liittyen. Lajitutustumiset jatkuvat myös kevätkaudella 2027, ja niitä mainostetaan esimerkiksi Hattulan kunnan Facebook-sivuilla ja osoitteessa ***hattula.fi***

- **Ulkoliikuntamahdollisuudet:** Hattulassa on erinomaiset ja monipuoliset mahdollisuudet ulkoliikunnan harrastamiseen ympäri vuoden. Olitpa kiinnostunut rennosta ulkoilusta, lihaskuntotreenistä raittiissa ilmassa tai vauhdikkaammista pallopeleistä, kunnasta löytyy sopiva paikka jokaiseen makuun. Hattulan kunnan nettisivuilta löytyy lisäksi tietoa mm. ulkokuntosaleista, kuntoportaista, luonto- ja retkeilyreiteistä, talviuintipaikoista sekä erilaisista golf-radoista.

LIIKE ON LÄÄKETTÄ JA YHTEISÖLLISYYTTÄ

Senioreiden liikuntapalvelut eivät ole pelkkää fyysistä suorittamista, vaan ne ovat myös tärkeitä kohtaamispaikkoja. Ryhmissä ja saleilla tapaa muita samassa elämäntilanteessa olevia, vaihdetaan kuulumisia ja nauretaan yhdessä. Uudistettu ikäraja tuokin nyt entistä useamman hattulalaisen saman iloisen ja aktiivisen yhteisön piiriin.

Jos kiinnostuit seniorien liikuntatoiminnoista, niin lisää tietoa löydät seniori-liikuntalukkareista, joita on saatavilla paperimuodossa esimerkiksi kirjastolta, terveysasemalta ja K-kaupan eteistilasta, sekä lisäksi kunnan nettisivuilta. Hattulan Senioreilla on myös oma Facebook-ryhmä, joka toimii mm. liikunta- ja muiden tapahtumien informaatiokanavana. Ryhmän nimi on ”Hattulan seniorit”. Ja aina toki voit soittaa liikuntaneuvojalle, niin voimme yhdessä miettiä sinulle sopivaa liikuntaharrastusta! •

Pidetään huolta itsestämme ja toisistamme. Nähdään harrastusten parissa!

Ota rohkeasti yhteyttä!
Pia Vekka, liikuntaneuvoja
050 595 3389, pia.vekka@hattula.fi

Liikuntavälineitä syksyn, talven ja kevään iloksi

Kirjastosta voit lainata monipuolisesti liikuntavälineitä niin ulkoiluun, kuntoiluun kuin liikuntasalissa pelailuun. Liikuntasalin voit varata kätevästi Asio-varausjärjestelmästä

LIIKUNTA JA KUNTOILU

Aktiivisuusranneke ..... **41 kpl**
Kangoo Jumps -kengät ..... **3 kpl**
Lasten 32–35, S 36–38,5 ja M 39–41,5
Foam Roller ..... **1 kpl**
Kuntoilu-/tasapainoilusetti ..... **1 kpl**
Gymstick ..... **5 kpl**
Jumppakuminauha ..... **3 kpl**
Kahvakuulat ..... **9 kpl**
4 kg =2 kpl, 6 kg =2 kpl, 8 kg =2 kpl, 12 kg =2 kpl, 16 kg =1 kpl
Kuntohulavanteet ..... **2 kpl**
1,2 kg =1 kpl, 1,5 kg =1 kpl
Jumppapallo ..... **1 kpl**
Joogatiili ..... **2 kpl**

PALLOILULAJIT

Sulkapallosetti ..... **3 kpl**
Tennismailat ..... **4 kpl**
Padel-setti ..... **3 kpl**
Pingis-setti ..... **4 kpl**
Koripallo ..... **1 kpl**

TALVIURHEILU

Lumikengät ..... **24 kpl**
aikuisten 13 kpl, lasten 11 kpl
Liukulumikengät ..... **2 kpl**
Luistelutuki ..... **4 kpl**
Retkiluistin kenkään ..... **2 kpl**
Retkiluistin monoon NNN ..... **2 kpl**

SYKSYN JA KEVÄÄN ULKOILU JA PELIT

Frisbeegolf-setti korilla ..... **2 kpl**
Frisbeegolf-kiekkosetti ..... **5 kpl**
Futisgolf-setti ..... **1 kpl**
Puistogolf-mailasetti ..... **5 kpl**
Puistogolf-mailasetti ryhmälle ..... **1 kpl**
Ilmatäytteinen Darts-taulu ..... **1 kpl**
Mölkky ..... **1 kpl**
Petanque ..... **2 kpl**
Polkupyörä ..... **3 kpl**

Puuttuuko valikoimasta jotain? Ehdota meille uutta liikuntavälinettä sähköpostitse: liikuntapalvelut@hattula.fi

TIESITKÖ, ETTÄ VOIT LAINATA HPK KAUSIKORTIN KIRJASTOSTA?
Hattulan kunnankirjastosta voit lainata vuorokaudeksi kausikortin HPK kotiotteluihin! Kortilla pääset nauttimaan Liigan ja Auroraliigan runkosarjaotteluista, harjoitusotteluista sekä U20-joukkueen playoff-otteluista. Kysy lisää kirjastosta!

Vanajan jäällä syntyy Hämeen paras baana

Poransaaren matkaluistelurata on kasvanut yhden perheen pienestä luistelualueesta tunnetuksi talviliikuntapaikaksi. Noin 1,5 kilometrin mittainen luonnonjääreitti syntyy joka talvi uudelleen sään, jään ja pitkälti vapaaehtoisten tekemän työn ehdoilla. Hyvä luistelujää vaatii jatkuvaa huoltamista, eikä synny pelkästään auraamalla.

teksti **MARKUS RANTSI**

Kun pakkanen kiristyy ja Poransaarenlahden jää alkaa vahvistua, moni luistelija odottaa jo malttamattomana tietoa radan avaamisesta. Eerolan rannasta lähtevä noin 1,5 kilometrin matkaluistelurata on vuosien saatossa tullut tutuksi niin hattulalaisille kuin kauempaakin saapuville luistelijoille. Rataa ylläpitää Poransaaren matkaluisteluradan tuki ry, ja työ tehdään talkoovoimin.

Nykyisen radan alku oli kuitenkin huomattavasti vaatimattomampi.

KAIKKI ALKOI LASTEN LUISTELUALUEESTA

Elettiin alkuvuotta 2016. Poransaaren asukkaan lapset olivat päiväkoti-ikäisiä ja juuri oppineet luistelemaan. Pakkasta oli ollut reippaasti ja Vanajavesi oli tukevasti jäässä.

Perheen isä aurasi vanhalla mönkijällään Poransaaren venelaiturin viereen noin 10x15 metrin kokoisen alueen lasten luistelupaikaksi. Lumen alta paljastui hyvä luonnonjää ja pian mieleen nousi ajatus: miksei samalla tekisi vähän pidempää reittiä?

Seuraavana päivänä jäälle syntyi ensimmäinen, noin kilometrin mittainen rata. Kun tieto uudesta luistelumahdollisuudesta levisi, muitakin luistelijoita alkoi ilmestyä jäälle. Pienestä perheen lähiliikuntapaikasta alkoi vähitellen kasvaa kaikille avoin matkaluistelurata.

Alkuvuosina välineet ja radanhoitomenetelmät kehittyivät yrityksen ja erehdyksen kautta. Ensimmäisen talven urakka osoittautui lopulta liian kovaksi jo ikääntyneelle mönkijälle, jonka etuperä rikkoutui kesken kauden. Seuraavaksi talveksi käyttöön hankittiin uusi mönkkäri ja myöhemmin kalusto sekä luonnonjään hoitamiseen käytetyt menetelmät ovat kehittyneet edelleen.

Samalla tieto radasta on levinnyt Hattulan ulkopuolelle. Luistelijoita on saapunut vuosien varrella muun muassa Helsinki-Tampere-akselilta asti. Vuonna 2022 toiminnan tueksi perustettiin Poransaaren matkaluisteluradan tuki ry ja talkoovastuuta radan kunnossapidosta on saatu jaettua useammalle henkilölle.

ENSIN TUTKITAAN JÄÄ

Vaikka valmiin radan ylläpito näyttää ajoittain vaivattomalta, sen tekeminen alkaa paljon ennen ensimmäistä aurauskierrosta.

Kun jään kokonaispaksuus lahdella ylittää noin kymmenen senttimetriä, suunniteltu ratalinjaus tutkitaan jalkaisin.

Reitin varrelle kairataan kattavasti koereikiä ja jäästä otetaan näytteitä. Pelkkä jään paksuus ei ratkaise, vaan erityistä huomiota kiinnitetään kantavan teräsjään paksuuteen.

Kun teräsjäätä on riittävästi, voidaan radan valmistelua jatkaa kevyellä kalustolla. Tällöin jään päällä oleva eristävä lumikerros poistetaan perässä käveltävällä lumilingolla. Näin pakkanen pääsee paremmin vaikuttamaan jäähän ja muodostamaan lisää teräsjäätä.

Vasta kokonaisjään paksuuden ja teräsjään osuuden ollessa riittäviä voidaan jäälle mennä raskaammalla kalustolla. Silloin kunnossapitoa jatketaan mönkijällä ja samalla merkitään varsinainen ratalinja. Myöhemmin talvella jäälle päästään pientraktorilla, jota tarvitaan raskaampien tehtävien hoitamiseen.

Rataa ei kuitenkaan avata heti, kun jää teoriassa kantaisi yksittäisen luistelijan. Luistelu on usein myös sosiaalinen tapahtuma, jolloin ihmiset pysähtyvät juttelemaan ja ryhmittyvät lähelle toisiaan ja jäähän kohdistuva paikallinen kuormitus kasvaa. Siksi rata avataan vasta, kun ylläpitäjät ovat varmistuneet siitä, että jää kestää turvallisesti myös useampia lähekkäin olevia ihmisiä.

Hyvin pian luisteluradan avaamisen jälkeen aurataan myös kävelijöille ja pyöräilijöille tarkoitettu oma reitti. Tätä huolletaan hivenen eri tavalla, koska mahdollisimman tasainen ja liukas jää ei ole kävelyyn se turvallisin. Eerolan uimarannan tuntumaan asennetaan myös hyvin suosittu napakelkka lapsille ja lapsen mielisille.

HÄMEEN PARAS JÄÄ EI SYNNY ITSESTÄÄN

Radan avaaminen ei tarkoita työn päättymistä, vaan oikeastaan siitä alkaa koko talven jatkuva kunnossapito.

Rataa aurataan säännöllisesti ja jään pintaa höylätään. Tavoite on vaatimattomasti vähintään se, mistä Poransaaressa on muodostunut vuosien varrella tuttu sanonta: Vähintään Hämeen paras baana.

Luonnonjään ylläpidossa sää määrää tahdin. Lunta, pakkasta, vettä ja lämpötilanvaihteluja on seurattava jatkuvasti. Esimerkiksi lauhtuvan sään lähestyessä radan reunoille syntyneitä lumivalleja siirretään kauemmaksi tai lingotaan pois, jotta sulamisvesi ei kerääntyisi keskelle rataa.

Luonnonjään hoitoa voikin pitää varsinaisena taitolajina. Pitää osata ennakoida tulevaa säätä, lukea jään ja lumen käyttäytymistä ja tehdä oikeita asioita juuri oikealla hetkellä. Luonto antaa raamit, mutta lopputulokseen voidaan vaikuttaa yllättävän paljon oikea-aikaisella hoidolla.

Kaikki tämä vaatii myös aikaa. Poransaaren matkaluisteluradan tekemiseen ja ylläpitämiseen käytetään vuosittain noin 200 tuntia talkootyötä.

PARHAIMMILLAAN JÄÄ KOKOAA YHTEEN SATOJA LUISTELIJOITA

Vuosien saatossa radasta ja sen ympäristöstä on tullut muutakin kuin paikka käydä kiertämässä muutama kierros luistimilla.

Erityisen tunnelmallisia ovat olleet radalla järjestetyt tapahtumat. Nyt jo kahtena talvena radalla on järjestetty Kynttiläluistelu, jossa yli 200 ulkotulta on valaisut rataa tapahtumien kerätessä Poransaarenlahden jäälle ja Eerolan rantaan useita satoja luistelijoita ja tunnelmasta nauttivia. Tapahtumia ovat olleet järjestämässä Poransaaren matkaluisteluradan tuen lisäksi, Pekolan kyläyhdistys, Pekolan koulun vanhempainyhdistys ja Hattulan kunta.

Juuri tällaisina iltoina konkretisoituu hyvin se, mihin vuonna 2016 alkanut pieni projekti on kasvanut. Yhden perheen luistelualueesta on tullut paikka, joka saa parhaimmillaan sadat ihmiset ulos liikkumaan keskellä talvea.

Kun radan somekanaviin sitten ilmestyy talven odotettu tieto baanan avaamisesta, onkin juuri sinun vuorosi tehdä oma osuutesi: kaivaa luistimet esiin ja lähteä jäälle! •

Kuva Maiju Forss

Poransaaren matkaluistelurata

Radan pituus: noin 1,5 km

Lähtöpaikka: Eerolan/ Poransaaren uimaranta

Ylläpito: Poransaaren matkaluisteluradan tuki ry
Kunnossapito: talkoovoimin

Luistimet: Retkiluistimet soveltuvat luonnonjäällä parhaiten, mutta myös tavallisilla luistimilla pärjää.

Ajantasainen tieto: Radan kunto- ja jäätilanteesta tiedotetaan Poransaaren matkaluisteluradan Facebook- ja instagram-sivuilla.

Turvallisuus: vesistön jäällä liikutaan aina omalla vastuulla. Jäänaskalit ja kypärä ovat suositeltavia varusteita, eikä merkatulta reitiltä tule poiketa tuntemattomalle jääalueelle.

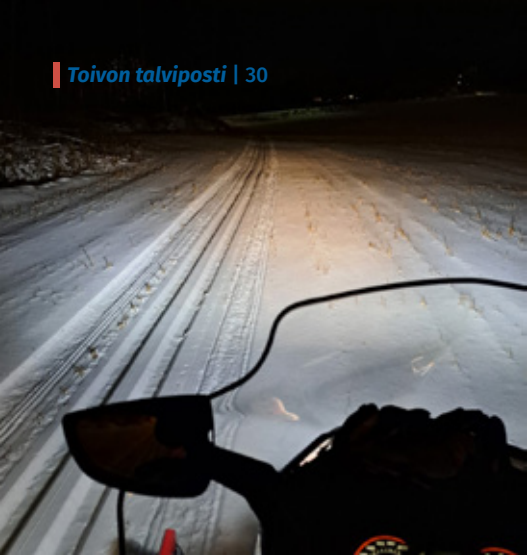

Latumiehen terveiset

Latujen takana on paljon työtä, ripaus hulluutta ja ennen kaikkea suuri sydän hiihtäjille.

Miksi teen latuja? Sitä multa joskus kysytään, ja vastaan siihen aina mielelläni. Tämä on todella palkitsevaa vapaaehtoistyötä, josta saa ihmisiltä paljon kiitosta ja kannustusta. Ja sehän tässä onkin yksi parhaista asioista! Tämä työ palvelee meitä innokkaita hiihtäjiä, ja vaikka latuja tehdään täysin säiden armoilla, niin aina löytyy niitä, jotka jo malttamattomina odottavat, että jokos sitä päästäisiin laduille hiihtämään.

Parasta tässä hommassa on ehdottomasti se ihmisten antama kiitos ja kannustus. Se on iso syy siihen, miksi jaksan ja haluan tehdä tätä jopa rankan työpäivän jälkeen. Tässä saa nimittäin omalla tavallaan nollattua kaikki arjen hässäkät mielestä pois. Saattaa kuulostaa hassulta, mutta niin se vain on. Ja kai tässä täytyy olla mukana myös sitä pientä sisäistä hulluutta, niin kuin asiaan kuuluu!

EI SE LATU IHAN ITSESTÄÄN SYNNY

Toki latutyössä on omat haasteensakin. Välillä kalusto yllättää teknisillä murheilla, joista onneksi on aina tavalla tai toisella selvitty. Joskus pienen taistelun jälkeen ja välillä on pitänyt kaivaa kättä vähän syvemmälle omaan lompakkoonkin.

Iso kiitos kuuluu myös lähialueen maanomistajille ja naapureille, joilta on tarvittaessa saanut apua. Jos esimerkiksi pitää nostaa painavaa siltarunkoa tai olen onnistunut upottamaan kelkan vähän turhankin syvälle ojaan, niin apua on kyllä järjestynyt. Pienten järjestelyjen jälkeen on taas päästy jatkamaan matkaa.

Sitten on tietenkin se kaikkein suurin haaste, eli sää. Sen armoilla tätä hommaa tehdään, ja lumen laadulla on oikeasti todella iso merkitys. Se määrittelee pitkälti, miten latupohjaa lähdetään tekemään ja milloin päästään varsinaisesti latuja höyläämään.

Moni saattaa ajatella, että latujen teko on yksinkertaista: höylä kelkan tai mönkkärin perään ja menoksi! No, ei se ihan niin helposti aina mene.

Hommat alkavat jo syksyllä, yleensä marraskuun aikana. Silloin tehdään tarvittavat raivaukset, korjataan tai siirretään siltoja sekä merkitään reittejä pelloille ja tienylityksiin. Sen jälkeen odotellaan pakkasia ja tietenkin sitä lunta.

Kun lunta vihdoin saadaan, alkaa latuurien tamppaus. Sitä tehdään muutamaan kertaan riippuen lumen laadusta ja pakkasista. Sen jälkeen päästään käyttämään rengastampparia kelkan tai mönkkärin perässä, ja vähitellen alkaa syntyä kunnollista latupohjaa.

Tarvittaessa pohjia myös lanataan ennen varsinaista latuhöyläystä, varsinkin niillä osuuksilla, joille teen myös vapaan hiihtotyylin latua, jos vain lumitilanne sen sallii. Eli kyllä siinä muutama työvaihe on ennen kuin hiihtäjä pääsee nauttimaan valmiista ladusta!

VIISIKYMMENTÄ KILOMETRIÄ JA JOSKUS VÄHÄN PÄÄLLE

Yhteen latujen hoitokertaan minulla kuluu aikaa noin 2–6 tuntia riippuen siitä, mitä milloinkin teen. Joskus tampataan, joskus lanataan tai höylätään ja välillä tehdään vähän kaikkea.

Yhden kokonaisen ajolenkin pituudeksi kertyy noin 50 kilometriä, joskus enemmänkin. Hoidan yksin Lepaan, Tyrvännön,

Tiesitkö, että Hattulassa on yli 60 kilometriä latuja?

Hattulan latuverkoston kunnossapidosta huolehtii kaikkiaan noin 20 ladunajajaa, ja toimintaa koordinoivat Hattulan liikuntapalvelut. Monipuolisesta latuverkostosta löytyy sopivia reittejä niin rauhallisille nautiskelijoille kuin innokkaammillekin hiihtäjille.

Ladulle lähteminen on helppoa! Kunnan verkkosivuilta löytyvästä latukartasta voit tarkistaa latujen, pysäköintipaikkojen ja latukahviloiden sijainnit.

Ajantasaiset tiedot latujen kunnossapidosta löydät Facebook-ryhmästä Hattulan hiihtoladut, jota ylläpitävät yhdessä Hattulan liikuntapalvelut ja latujen ajajat. Lue lisää ja tutustu latukarttaan: ***hattula.fi/palvelut/vapaa-aika/liikunta/hiihtoladut/***

Montteen ja Rahkoilan alueiden latuja. Ja koska asun Lepaalla, niin reitit tulee ajettua aina edestakaisin. Latujen hoidon lisäksi toimin myös Lepaan alueen kelkkauramestarina. Sekin vie talvisin mukavasti vapaa-aikaa.

Tässä kohtaa joku saattaa jo miettiä, että ehtiikö tämä kaveri talvisin edes nukkumaan? Kyllä ehtii! Hyvin jää aikaa nukkumiselle, omalle vapaa-ajalle ja tietenkin myös niille tosiystäville.

MUTTA EHTIIKÖ LATUMIES ITSE HIIHTÄMÄÄN?

Tätäkin multa kysytään aika usein. Ja kyllä, tykkään hiihtää ja hiihdän oikein mielelläni! Täytyy kuitenkin myöntää, että oman päivätyön ja näiden latuhommien jälkeen en ole kovinkaan paljon itse ehtinyt suksille. Se on sinänsä vähän huvittavaa, sillä oma taloni sijaitsee aivan latuverkoston vieressä. Lähteminen olisi siis enemmän kuin helppoa!

Mutta nautin kyllä kaikesta siitä, mitä teen. Näitä hommia tehdään suurella intohimolla. Erityisesti moottorikelkkailu on lähellä sydäntä, samoin kuin upeat Vanajaveden maisemat. Ne löytyvät aivan lyhyen matkan päästä kotoani, ja käynkin aktiivisesti ihailemassa ja kuvaamassa niitä.

Näistä maisemista, kelkkailuista ja muistakin touhuista löytyy kuvia ja videoita omalta Instagram-tililtäni, joten käykäähän kurkkaamassa: ***@villeviitala***

TULKAAHAN ROHKEASTI JUTULLE!

Lopuksi haluan vielä sanoa ison kiitoksen kaikille hiihtäjille, kannustajille, maanomistajille ja muille, jotka ovat tavalla tai toisella mukana tässä hommassa. Teidän kiitoksenne ja kannustuksenne merkitsevät paljon ja antavat intoa jatkaa tätä työtä vuodesta toiseen.

Ja jos näette minut jossain ladun tai tien varressa, niin tulkaahan rohkeasti juttelemaan! Vaikka saatan välillä näyttää vähän sellaiselta mörrimöykyltä, niin oikeasti olen ihan lempeä ja kiva tyyppi. Halaamaankin saa tulla! •

Latumies **Ville Viitala**

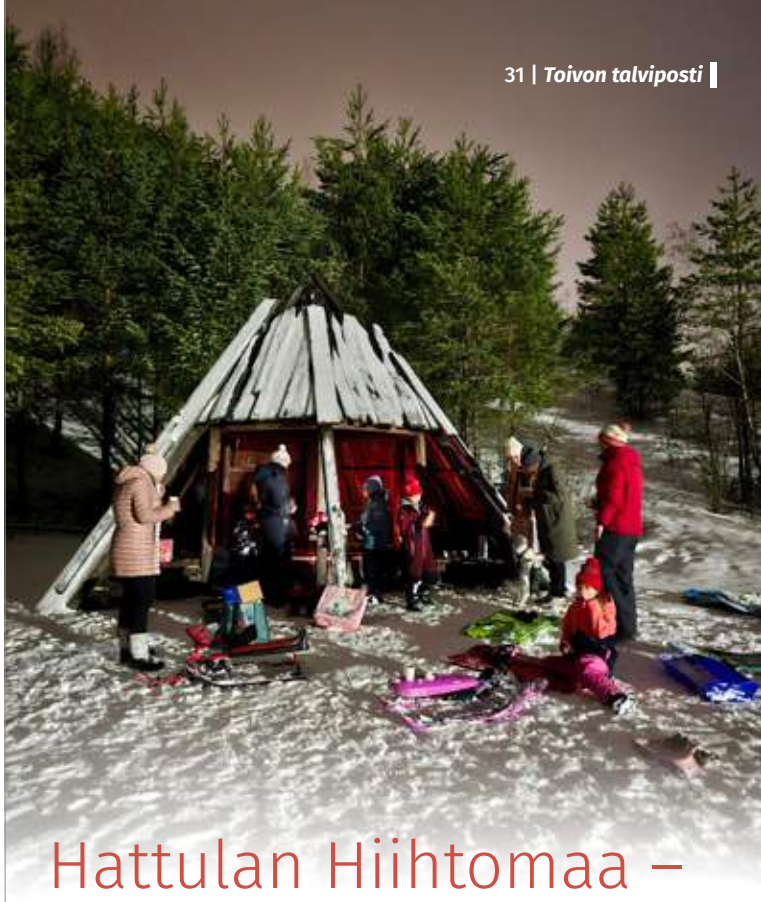

Hattulan Hiihtomaa – *koko perheen ulkoilupaikka*

teksti **AINO LINNAKETO-JOUTVUO**

Hattulan Hiihtomaa on paikka, jonne on helppo tulla viettämään aikaa ulkona. Siellä on tilaa liikkua, leikkiä ja nauttia luonnosta milloin tahansa. Hiihtomaassa voi liikkua ympäri vuoden, mutta erityisen suosittu se on lumiseen aikaan, kun maisema muuttuu mainioksi talvipäivän viettopaikaksi.

Talvella hiihtomaan ehdoton vetonaula on hyvät pulkkamäet. Mäessä riittää vauhtia ja tekemistä niin pienemmille kuin isommillekin laskijoille. Pulkkailun lomassa voi lämmitellä nuotiopaikoilla ja paistaa makkaraa tai nauttia muista omista eväistä. Hiihtomaassa on kaksi nuotiopaikkaa, joten retkipäivään on helppo yhdistää pieni evästauko ja yhdessäoloa perheen, sukulaisten tai ystävien kanssa.

Polttopuita löytyy parkkialueen vieressä sijaitsevasta puurakennuksesta, joten niitä ei tarvitse tuoda itse mukana. Parkkialueella on myös bajamaja. Hiihtomaa on valaistu, mikä mahdollistaa ulkoilun myös talven hämärinä iltoina.

Parasta hiihtomaassa on sen helppous. Sinne lähtiessä ei tarvitse suunnitella monimutkaista retkeä tai varata erityisiä aktiviteetteja. Riittävät varusteet, kuten pulkka ja eväät mukaan, niin päivä voi alkaa.

Suuntaa siis Hiihtomaahan, kun haluat viettää helppoa ja rentoa ulkoilupäivää. Hiihtomaassa yhdessä vietetty aika on pääosassa. •

Osoite: Lehijärvenrantatie 220, 13720 Hattula

Burgeria, muikkuja & pizzaa

– Hattulan uusia ruokapaikkoja

Hattulan ruokatarjonta sai keväällä 2026 uusia vaihtoehtoja, kun Parolan keskustaan avautui **JJ Burgers**, Pyhän Ristin kirkonmäelle Muikkuravintola **Eräkeisarit** ja Hattulaan saatiin myös uudenlainen pizzapalvelu **Fizzan** pizza-automaatin myötä. Kolme erilaista konseptia tarjoavat uusia mahdollisuuksia ruoan hankkimiseen niin arjen kiireisiin kuin herkutteluhetkiinkin.

JJ Burgers toi grilliruoan Parolan keskustaan

Yrittäjä **Janne Jääskeläinen** huomasi Hattulan ravintolatarjonnassa aukon: perinteiselle grillikioskille olisi hänen mielestään ollut tilausta. Sopiva liiketila löytyi Parolan keskustasta, kirjaston vieressä osoitteesta Kinnalantie 3. JJ Burgers avasi ovensa 6. maaliskuuta 2026.

Yrityksen nimi muodostui yrittäjän nimestä, ja tilat sekä keittiö uudistettiin toimintaa varten. Asiakkaiden käyttöön avattiin myös autokaista, joten ruokaa voi hakea helposti niin autolla kuin jalan tai pyörälläkin. Pysäköintitilaa löytyy runsaasti, ja sisätiloissa on tilaa isommallekin seurueelle.

Valikoimassa on smashburgereita, hotseja ja muita grilliruokaklassikoita. Jääskeläisen mukaan asiakkaita on käynyt avajaisista lähtien vauvasta vaariin, ja myös ammattikuljettajat ovat löytäneet paikan. Sotilaille JJ Burgers tarjoaa erikoisalennuksen.

Eräkeisarit haluaa tarjota muikkuja myös talvella

Hattulan Pyhän Ristin kirkonmäellä toimiva Muikkuravintola Eräkeisarit avasi ovensa 4. huhtikuuta 2026. Ravintolassa uskotaan, että vastapaistetuille muikuille riittää kysyntää ympäri vuoden – myös kesäsesongin ulkopuolella.

Eräkeisarit haluaa kehittää toimintaansa niin, että paikan päällä ruokailu olisi viihtyisää säästä riippumatta. Ravintola on hankkinut linja-auton, jota suunnitellaan hyödynnettäväksi lämpiminä asiakaspaikkoina kylminä, tuulisina ja sateisina päivinä. Jos lunta riittää, alueen pellolle voitaisiin tehdä myös pulkkamäki lapsille ja tilaa yhteisille lumileikeille.

Muikkuannoksia voi hakea mukaan, ja niitä voi tilata myös työpaikkojen ja muiden yhteisöjen lounaaksi. Eräkeisarit palvelee lisäksi yksityistilaisuuksissa ja tapahtumissa ympäri vuoden. Paistopaikka kulkee mukana, ja linja-autosta on tarkoitus saada tarvittaessa asiakaspaikkoja myös muualla järjestettäviin tilaisuuksiin.

Eräkeisareiden tavoitteena on yhdistää hyvä ruoka, mutkaton palvelu ja mukavat kohtaamiset vuodenajasta riippumatta.

Fizza tuo pizzan lähelle asiakasta, myös yöllä

Hyvää pizzaa halutaan saada silloinkin, kun ravintolat ovat kiinni tai arjen aikataulut eivät sovi tavallisiin aukioloaikoihin. Tähän tarpeeseen vastaa Fizza, jonka pizza-automaatti sijaitsee Hattulassa Katinalassa.

Fizza on pizzaketju, jonka toimintaa pyörittävät paikalliset yrittäjät. Hämeenlinnan seudulle avattiin useita pizza-automaatteja maalis–toukokuussa 2026, ja Hattulan automaatti on yksi niistä.

Fizzan ideana on yhdistää tuore pizza ja nopea saatavuus. Automaatti valmistaa pizzan päivittäin koottavista raaka-aineista noin kolmessa minuutissa. Pizzan voi myös ottaa mukaan kotona lämmitettäväksi, jolloin nouto onnistuu noin 30 sekunnissa.
Suomessa kehitetyn konseptin tavoitteena on tuoda pizza helposti saataville erilaisissa arjen tilanteissa – myös silloin, kun perinteiset ravintolapalvelut eivät ole avoinna.

Lisää vaihtoehtoja ruokailuun

Uudet ruokapaikat tuovat Hattulaan erilaisia vaihtoehtoja ja täydentävät paikkakunnan ruokatarjontaa omilla tavoillaan. Yhteistä niille on halu vastata asiakkaiden tarpeisiin: tarjota tuttua grilliruokaa, tuoreita muikkuja tai pizzaa silloin, kun nälkä yllättää.
Näin Hattulan ruokatarjonta kehittyy ja tarjoaa uusia vaihtoehtoja niin paikallisille asukkaille kuin paikkakunnalla vierailevillekin.

PANSSARIMUSEO ELÄÄ UUTTA KUKOISTUSKAUTTA

Panssarimuseota noin kymmenen vuoden ajan johtanut **Simo Hautala** luovuttaa museon vetovastuun seuraajalleen. Vuoden 2027 alussa museonjohtajana aloittaa **Henrik Järvinen**. Johtajanvaihdoksen kynnyksellä Hautala ja Järvinen kertovat ajatuksiaan Panssarimuseon nykytilasta, tehdystä työstä ja tulevaisuudesta.

teksti **SIMO HAUTALA** kuva **MAIJU FORSS**

Hattulan Parolanharjulla sijaitseva ja tänä vuonna 65 vuotta täyttänyt Panssarimuseo on selkeä brändi, joka tunnetaan hyvin niin kotimaassa kuin ulkomaillakin. Museon näyttelyissä on esillä panssarivaunujen, panssarintorjunta-aseiden ja niiden käyttäjien kulttuuriperintöä reilun sadan vuoden ajalta. Panssarimuseon kokoelmissa on useita maailmanharvinaisuuksia, joita ei ole mahdollista nähdä missään muualla länsimaisissa panssarimuseoissa. Brändin vahvuudesta kertoo muun muassa se, että Panssarimuseosäätiön ylläpitämän museon kävijämäärät ovat olleet vahvassa nousussa muutaman viime vuoden aikana. Vuoden 2023 kävijämäärä rikkoi kaikki lasikatot maagisella lähes 90 000 henkilön luvulla, ja sen jälkeisetkin vuodet ovat yltäneet lähes 40 000 kävijään.

MENESTYS ON VAATINUT MITTAVIA UUDISTUKSIA

Menestys ei ole tullut eikä tule jatkossakaan itsestään, vaan sen eteen on tehtävä hartiavoimin töitä. Panssarimuseossa on oman vahtivuoroni aikana ollut käynnissä ponteva kehittämisohjelma, joka on keskittynyt museon näyttelyolosuhteiden, yleisöpalvelujen ja sisältöjen uudistamineen. Alueelle on rakennettu viimeisen kahdeksan vuoden aikana kaksi teräksistä näyttelykatosta, panssarijunan katos, uudet aluetta ympäröivät turva-aidat sekä portit ja yleisön kulkuväyliä on päällystetty esteettömyyden edistämiseksi. Arvokkaat museoesineet ovat saaneet ansaitsemansa hyvän suojan. Näyttelyhalleihin on tuotu ennakkoluulottomasti nykyaikaista näyttelytekniikkaa, simulaattoreita, led-valaistusta ja koneita käyttänyt ihminen. Tämän päivän kävijä pääsee turvallisesti fiilistelemään panssarin sisään samalla, kun arvokkaat museoesineet säilyvät kulumiselta. Panssarimuseon yleisötyön kehittämiseen on panostettu viimeisen vajaan kymmenen vuoden aikana noin 1,7 miljoonaa euroa. Tämä on ollut iso satsaus, mutta se on myös tunnustetusti tuottanut erinomaista tulosta.

Museon vetovoimaisuuden ylläpitämisen kannalta on tärkeää pitää mielessä, että museon sisältö ei ole ainoastaan reilu 1300 tonnia museoitua terästä ja tarinat menneisyydestä. Panssarimuseon tehtävänä on elää vahvasti tässä ajassa, mistä kertoo muun muassa Ukrainan sotaan keskittyvä erityisnäyttely taistelukentältä tuotuine esineineen. Museon uuden kukoistuskauden taustalla on jo aiemmin mainitun kehittämisohjelman lisäksi nappiin osuneet näyttelyesineiden lainat, hankinnat ja restauroinnit. Myös markkinointiin on suunnattava voimavaroja ja yleisön sekä median mielenkiinnon ylläpitämiseksi on joka vuosi tarjottava jotakin uutta. Kävijämäärät ovat korreloineet positiivisesti niin Kuningastiikerin, kunnostetun panssarijunan kuin IS-2 vaununkin tullessa näytteille.

ELÄVÄ HISTORIA EROTTAA PANSSARIMUSEON MUISTA

Panssarimuseon vahvuutena ovat liikuntakykyiset museoajoneuvot, joita ylläpitävät ja liikuttavat panssariharrastajat. Tässä työssä Panssarikillan tuki erityisesti ”Telatappien” vapaaehtoistyön kautta on edelleen yksi museon toiminnan vankkumattomista peruspilareista. He, samoin kuin muut vapaaehtoiset, ovat korvaamattoman tärkeä tuki museon toiminnalle, sillä museotankit ja -tykit ovat olleet mukana lukemattomissa paraateissa, näytöksissä, elokuvissa ja muissa tapahtumissa, joissa on kerrottu suomalaisten sotilaiden tarinaa. Samalla tavoin panssarijoukkoja eri aikakausilta, toisinaan yhdessä Panssariprikaatin kaluston kanssa, on marssitettu esiin Panssarimuseon moniin laajan suosion saavuttaneisiin yleisötapahtumiin. Elävät tapahtumat ovatkin yksi särmä, jolla Panssarimuseo erottautuu muista museoista ja tuo samalla myös Hattulan kuntaa paremmin tunnetuksi.

VAHTIVUORO VAIHTUU

Ryhtyessäni vetämään Panssarimuseota vajaat kymmenen vuotta sitten tie-

sin ja tunsin, että paikassa on paljon potentiaalia. Perusteet olivat olemassa, mutta moni museon menestykselliseen toimintaan liittyvä osa-alue haki paikkaansa. Monta asiaa on tullut kuntoon, mutta tehtävää jää myös tuleville sukupolville. Näiden vuosien jälkeen uskon kuitenkin jättäväni tämän teräksisen kulttuurikohteen seuraavalle vahtipäällikölle, Henrik Järviselle, varsin hyvässä kunnossa ja levollisin mielin.

Simo Hautala ja Henrik Järvinen.

Uusi vahtivuoro – perinteet säilyvät, katse suuntaa tulevaan

teksti **HENRIK JÄRVINEN**

Olen filosofian maisteri Henrik Järvinen ja aloitan vuoden 2027 alussa Panssarimuseon museonjohtajana. Suoritin varusmiespalvelukseni Panssariprikaatissa Leopard 2A4 -taistelupanssarivaunun ajajana, joten museon aihealue on minulle ei ainoastaan ennalta tuttu vaan myös sydäntä lähellä. Minulla on laaja-alainen kokemus museoalalta aina asiakaspalvelusta kokoelmahallintaan ja näyttelytuotantoon. Viimeisimpänä olen työskennellyt Museo Militarian tutkijana. Panssarimuseo on suomalaisen sotahistorian ja panssarijoukkojen perinteen kannalta merkittävä museo. On suuri kunnia saada mahdollisuus johtaa museota ja osallistua sen toiminnan kehittämiseen yhdessä henkilöstön, vapaaehtoisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Katse tulevassa, perinteitä kunnioittaen. •

Moottoripajalle saaliiksi pokaali ja Reilu paja -kiertopalkinto

Parolan Moottoripajan kausi 2026 huipentui perinteiseen Syysrälläkkään, joka järjestettiin tällä kertaa Pikkusuon moottoriradalla Inkeroisissa. Tapahtuman järjestelyistä vastasi Lahden moottoripaja.

teksti j**MIRKA SAARINEN**

Parolan paja palasi kotiin kahden palkinnon kanssa: **Leevi Santama** ajoi yleisen sarjan hopealle, ja koko porukka sai mukaansa arvostetun *Reilu paja* -kiertopalkinnon.

Santaman aika 1.12,363 riitti yleisen sarjan toiseen sijaan. Myös muut Parolan kuljettajat onnistuivat hienosti, sillä kaikkien ajat ylsivät kymmenen parhaan joukkoon. Erityistä iloa kauden aikana on tuottanut myös auton luotettavuus: tänä vuonna menopeli on kestänyt jokaisen ajotapahtuman alusta loppuun saakka!

Vaikka radalla otetaan mittaa ajotaidoista ja kellosta, moottoripajatoiminnassa tärkeintä ei ole kilpailu. Ajoviikonloppuihin kuuluu olennaisena osana myös rento yhdessäolo, kuulumisten vaihtaminen ja makkaranpaisto. Yhteishenki onkin tärkeä osa toimintaa, ja siitä kertoo myös Parolan pajalle myönnetty *Reilu paja* -kiertopalkinto.

Lasten ja nuorten keskuksen koordinoimaa moottoripajatoimintaa järjestetään eri puolilla Suomea, monin paikoin vapaaehtoisvoimin. Tähän bensantuoksuiseen nuorisotyöhön kuuluu vuosittain kolme suurempaa ajoharjoittelutapahtumaa: jäärata-ajot Kajaanissa sekä kevät- ja syysajot vaihtuvilla paikkakunnilla.

Hattulassa moottoripajatoiminnalla on jo yli kymmenen vuoden historia. Nykyisen ohjaajan Janne Saarisen johdolla toiminta viettää tänä vuonna 10-vuotisjuhliaan.

Parolan Moottoripaja on suunnattu 12–17-vuotiaille nuorille. Viertotien ja Nuohoojantien risteyksessä sijaitseva paja on avoinna torstaisin kello 17–21. Pajalla pääsee tutustumaan moottoreihin, autojen rakenteluun ja huoltamiseen sekä oppimaan uutta mukavassa porukassa. Pajalla on aina tilaa uusille tulokkaille, joten rohkeasti mukaan tutustumaan! •

Kirkossa kuuluttamattomia tarinoita Rahkoilasta

Toivon talviposti esittelee tässä numerossaan muutamia tarinoita Rahkoilan kylästä, jotka on poimittu Raine Raition vuonna 2010 ilmestyneestä kirjasta ”Ei ole vielä kirkossa kuulutettu – Hattulan Rahkoilan kylän vaiheita II”.

teksti **MINNA LINNA**

Rahkoilan kylä on Hattulan vanhimpia ja se on ollut myös taloluvultaan suurimpia. Rahkoilan kylän maisemassa näkyy pitkäaikainen viljelyn ja ihmiskäden jälki. Kirjan nimi viittaa siihen, että kun nykyisin saamme tietoa asiasta kuin asiasta lähes reaaliajassa, niin ennen vanhaan kirkko vastasi pitkään paikallisesta tiedonkulusta. Kirkossa kuulutettiin kaikesta elämään liittyvästä; seurakunnan ja kunnan asioista aina valtion virallisiin ilmoituksiin. Tästä on jäänyt elämään sanonta: ”se ei ole vielä kirkossa kuulutettu”. Näin voimme sanoa asiasta, jonka toteutumisesta emme ole vielä varmoja.

JUOPUNEITA KYLÄNRAITILLA

Vuoden 1897 käräjille oli kutsuttu Wesunnin kartanon rengit **August Rikhard Hedman** ja **August Abbor** eli **Lahtinen** sekä torpparin poika **Viktor August Kannisto**. Päälle parikymppisiä nuoria miehiä kaikki. Syytteen mukaan he olivat *”kiljuneet ja pitäneet kaikin puolin muutenkin pahaa elämää”*. Juopuminen oli jäänyt toteen näyttämättä, mutta oikeus määräsi heille sakkoa 50 markkaa kullekin tai varojen puutteessa 10 päivän vankeusrangaistuksen. Kirjassa esitellään myös muita käräjille menneitä vastaavia tapauksia, joten välillä Rahkoilan teillä on tosiaan nähty jos jonkinlaista iloluontoista tallaajaa.

HUONO-ONNISET VARKAAT

Kerrotaan, että kahdella rahkoilalaisella miehellä oli huono onni matkassaan, kun he lähtivät jyvävarkaisiin Merven kartanoon. Paikka oli heille ennestään aikaisempien töiden kautta tuttu. Kun varkaus oli huomattu, siitä oli ilmoitettu poliisille, jotka tutkivat asiaa ja huomasivat, että rukiinjyviä oli tippunut järven yli rekitietä Mervestä Rahkoilaan tultaessa pitkin matkaa ja aina miesten asunnolle asti. He eivät olleet itse huomanneet, että säkissä oli reikä.

SUURI TULIPALO

Muistelmien mukaan Rahkoilasta Hauholle päin sijaitsevalla Palssarin kankaalla oli suuri tulipalo juhannuksena 1914. Paloa oli sammuttamassa venäläisiä sotilaita, jotka joivat **Mervisen** kaivon tyhjäksi. Janoisia oli niin paljon, että muistelmien mukaan vettä ei edes riittänyt kaikille halukkaille.

Kuva Museovirasto

Vastaavan työnjohtajan merkitys omakotirakentajalle

Rakentamislupaa edellyttävässä rakennustyössä on oltava rakennustyötä johtava vastaava työnjohtaja. Käytännössä töitä ei siis pitäisi aloittaa ennen vastaavan hyväksyntää tai ilmoitusta.

teksti **JARI KOMSI**

Vastaavan työnjohtajan on huolehdittava rakennustyön kokonaisuudesta ja laadusta sekä siitä, että rakennustyö tehdään rakentamisluvan, suunnitelmien, rakentamista koskevien säännösten ja määräysten sekä hyvän rakennustavan mukaisesti. Vastaavan työnjohtajan on myös huolehdittava, että rakennustyön aloittamisesta ilmoitetaan rakennusvalvontaviranomaiselle ja että rakennustyön tarkastusasiakirja pidetään rakennustyömaalla ajan tasalla. (Rakentamislaki 9 §)

Ensimmäistä kertaa omaa taloa suunnitteleville monet rakennusalan termit ja käytännöt ovat usein vieraita. Hankkeeseen tarvitaan monia suunnittelun ammattilaisia, jotka omalta osaltaan varmistavat, että rakentamisen lopputulos olisi tavoitteiden mukainen. Rakennussuunnitelmien, rakennesuunnitelmien, perustustapalausunnon ja sähkösuunnitelmien, lämpö-, vesi-, ja viemärisuunnitelmien tulisi myös sopia yhteen. Näiden eri suunnitelmien yhteensovittamisen tehtävä kuuluu pääsuunnittelijalle.

Vastaavan työnjohtajan palkkaaminen jo hankkeen suunnittelun alkuvaiheessa säästää rakennushankkeeseen ryhtyvältä usein aikaa ja myös rahaa. Kun vastaava työnjohtaja on aktiivinen ja luotettu toimija lähialueella hänellä on usein myös laaja verkosto suunnittelijoita ja eri ammattialojen urakoitsijoita. Voidaankin väittää, että hyvä vastaava työnjohtaja säästää omakotirakentajalta helposti oman palkkionsa verran kokonaiskustannuksista.

Vastaavan työjohtajan tai perinteisesti vastaavan mestarin tehtäväkenttä on jo lakiin perustuen varsin laaja. On kuitenkin aiheellista tehdä kirjallinen sopimus työn sisällöstä kuten myös kaikissa muissa rakentamisen toimeksiannoissa. Vastaavan työmäärä riippuu erityisesti siitä mikä toteutusmuoto rakentamiselle valitaan. Avaimet käteen toteutuksessa työmäärä on luonnollisesti pienempi kuin kappaletavarasta, paikallarakennetusta sekä monesta eri urakasta koostuvasta hankkeesta. Vastaavan aikaa kuluu eniten työn ohjaukseen, työn suunnitteluun, aikataulutukseen sekä mahdollisesti hankintoihin, jos niin on erikseen sovittu. Lisäksi työaikaa tarvitaan yhteydenpitoon, epäselvyyksien selvittämiseen ja mahdollisiin muihin tehtäviin. Hankkeesta ja työn sisällöstä johtuen vastaavan työnjohtajan aikaa kuluu hankkeen eri vaiheissa viranomaiskatselmuksineen yhteensä 100–250 tuntia.

Kuinka hyvän vastaavan työmaalleen löytää? Kyselemällä tulevilta naapureilta, jo hankkeensa aloittaneilta tai sosiaalisesta mediasta. Rakennusvalvonnassa ei valitettavasti listaa hyvistä vastaavista mestareista ole, tasapuolisuuden nimissä. •

JAAKKOLAN UUSI SONNIVASIKKA

Maanviljelijä **Valfrid Jaakkola** osti **J. Kuulialalta** Sääksmäen Rapolasta sonnivasikan vuonna 1923. Vasikasta kerrotaan kirjeessä mm. näin: *”Agr. Vähätalo Teille ilmoitti lähettämäni sonnivasikan hinnaksi 900 mk ja tulisi siihen lisäksi rahtimaksu 18 mk, joten siis saatavani olisi kaikkiaan 918 mk. Laatikon pyydän lähettämään takaisin Kuurilaan. Lähettämäni sonnin isä on Huja L. S. K. 1625, joka sai Tampereen näyttelyssä III palkinnon ja Hujan isä Jökö sai siellä I palkinnon.”*

HARVINAISIA VIERAITA JUUTILAN PELLOLLA

Metsien kruunupää hirvi tapettiin maassamme 1800-luvun puoliväliin mennessä lähes kokonaan sukupuuttoon. Tästä syystä se rauhoitettiin kokonaan vuonna 1868. Susien vähennyttyä hirvikanta elpyi ja metsästyskin sallittiin taas 1898. Tilanne kääntyi taas pian ja 1900-luvun alkuvuosina hirvikanta pieneni salametsästäjien toimesta hyvin pieneksi.

Vuonna 1900 hirvet vierailivat **Kustaa Juutilan** pellolla rukiinorasta syömässä. Vahingon vuoksi paikalla pidettiin 5.11. katselmus, johon osallistui herastuomari **Juho Lotti** ja talollinen **Aukusti Konsa** Rahkoilasta. Vahingoksi arvioitiin yhdeksän hehtolitraa, joka rahassa vastasi 108 markkaa (n. 440 €).

Jos nämä tarinat kiinnostavat, niin Raine Raition kirja löytyy Hattulan kirjastosta. Kirjasta löytyy monen monta kiinnostavaa tarinaa lisää. Näitä tarinoita on hiukan lyhennetty, jotta saatiin Toivon talvipostiin mahtumaan useampia maistiaisia kirjasta. •

Hyvä naapuri on kullanarvoinen

Hattulan kylissä rakennetaan yhteistä turvaa

Kun sähköt katkeavat päiviksi tai arki häiriintyy yllättäen, kylän tärkein turvaverkko voi löytyä aivan naapurista. Hattulassa kyläläiset ovat yhdistäneet voimansa varautuakseen poikkeustilanteisiin ja pitääkseen huolta siitä, ettei kukaan jää yksin. Kyläturva-hanke on innostanut kolmen alueen asukkaita pohtimaan, miten omasta kylästä tehdään entistä turvallisempi paikka elää – niin tavallisena tiistaina kuin kriisin keskellä.

teksti **ELINA LEPPÄNEN, HÄMEEN KYLÄT RY**

Kyläturvallisuus yhdistää arjen turvallisuuden, paikallistuntemuksen ja yhteisöllisen toimijuuden. Hattulassa Etelä-Hattula, Suotaala-Lahdentaka sekä Lehijärven ympäristö ovat ottaneet konkreettisia askeleita kohti turvallisempaa ja varautuneempaa kyläarkea.

Kylät ovat tärkeä osa kokonaisturvallisuutta. Kylien turvallisuustyö yhdistää arjen turvallisuuden, paikallistuntemuksen, varautumisen häiriötilanteisiin ja yhteisöllisen toimijuuden. Kyläturvallisuustyö täydentää Hattulan kunnan, Kanta-Hämeen hyvinvointialueen, pelastuslaitoksen ja muiden turvallisuustoimijoiden kuten Hattulan VPK:n, Punaisen Ristin ja seurakunnan varautumistyötä erityisesti tilanteissa, joissa häiriöt ovat laajoja tai pitkäkestoisia. Jokaisella kotitaloudella pitäisi olla 72 tunnin kotivara kunnossa. Se tarkoittaa riittävää määrää ruokaa, vettä, lääkkeitä ja muita tarvikkeita, joilla selvitä kolme vuorokautta laaja-alaisessa häiriötilanteessa.

– Kyläturva on ”kylävaraa”, joka täydentää omatoimista varautumista; sen avulla varmistetaan, että kylän kaikista asukkaista pidetään huolta erityisesti laajoissa tai pitkäkestoisissa häiriötilanteissa, valottaa kyläasiamies **Elina Leppänen** Hämeen Kylät ry:stä.

Hämeen kylien koordinoima Kyläturva-hanke (9/2024–12/2026) on opastanut kylien yhdistyksiä ja vapaaehtoisia kyläturvallisuustyöhön Kanta-Hämeen alueella kahden vuoden ajan. Samalla on rakennettu toimintatapoja ja työkaluja yhteisölliseen varautumiseen. Kylällä voidaan esimerkiksi sopia kokoontumispaikasta häiriötilanteiden osalta, kartoittaa asukkaiden kanssa riskejä ja miettiä ratkaisuja niihin ennakolta. Kylissä on jo nyt paljon erilaista osaamista ja auttamishalua. Varautumisen taitoja voidaan opetella ja harjoitella yhdessä.

Etelä-Hattulan, Tyrvännönniemen ja Lehijärven ympäristön kylät ovat käynnistäneet kyläturvallisuustyön viime talven aikana. Kyläturva-hanke on järjestänyt syksyllä näiden kylien kanssa kyläturvaillat. Kolmessa kyläturvaillassa on ollut osallistujia lähes sata hattulalaista. Hanketta rahoittaa Euroopan maaseuturahasto, ja sitä toteuttavat Laurea- ja Hämeen ammattikorkeakoulut sekä Hämeen Kylät ry yhdessä pilottikylien kanssa. •

TULE MUKAAN PÄÄTÖSTILAISUUTEEN

Maanantaina 25.11. klo 15–17 järjestetään verkossa *Kyläturvaa yhdessä* -päätöstilaisuus, jossa julkaistaan Kanta-Hämeen oma Kyläturvallisuuden käsikirja. Käsikirja täydentää valtakunnallista Kylävara.fi-sivustoa.

ILMOITTAUTUMINEN maaseutuverkosto.fi -sivustolla. Hämeen Kylät ry jatkaa kyläturvallisuustyötä alueella myös vuonna 2027.

ETELÄ-HATTULA: Naapuriapu on suurin turvamme

– Mahdollisuus osallistua Kyläturva-hankkeeseen kannusti miettimään asuinalueemme haasteita. Usean päivän sähkökatko käynnisti laajemman keskustelun siitä, mitä voisimme itse tehdä, jotta kukaan ei joutuisi kohtuuttomaan hätään, kertoo **Tiina Koskinen**.

Elokuisen kyläturvallisuusillan aikana nousi selvimmin esiin juuri toistuvista sähkökatkoista johtuvat erilaiset haasteet sekä tiedottamisen vaikeus. Kevään aikana perustetun kyläturvallisuusryhmän tavoitteena on laatia alueelle varautumis- ja turvallisuussuunnitelma, joka linkitetään Hattulan kunnan varautumissuunnitelmiin.

– Tällä hetkellä alueen merkittävin turva häiriötilanteessa on naapuriapu. Tärkeintä on, että jokainen talous miettii keinot, millä selviää häiriöistä, ja varmistaa, että myös naapurilla on kaikki hyvin, Koskinen painottaa.

HALUATKO MUKAAN TOIMINTAAN? OTA YHTEYTTÄ:
Timo Koskinen, p. 044 523 0943.

SUOTAALA–LAHDENTAKA: Turvallisuus on tunne, ettei kukaan jää yksin

Suotaalan-Lahdentaan kyläyhdistyksen kyläturvaryhmä sai alkunsa siitä, kun kunnan yhteisökoordinaattori poikkesi tarkistamassa kyläyhdistyksen sydäniskurin ja otti varautumisen puheeksi.

– Huomasimme hyvin nopeasti, kuinka paljon kyläyhdistyksellämme on annettavaa Tyrvännönniemen ja Lepaan alueen turvallisuudelle. Meiltä löytyy kokoontumispaikka, jossa on puuhella ja ulkokäymälä. Pitkän sähkökatkon aikaan niiden arvo voi osoittautua yllättävän suureksi, sanoo ryhmän yhteyshenkilö **Teemu Aalto**.

Kyläturvaillan jälkeen kokoontumispaikkaa on kehitetty edelleen ja varautumisesta on tehty osa normaalia toimintaa. Seuraavaksi laaditaan kattava varautumis- ja turvallisuussuunnitelma.

– Kyläturvallisuuden kehittäminen ei tarkoita toiminnan dramaattista muuttumista, vaan jatkamme tavallista kyläarjen pyörittämistä – se on aina ollut turvallisuutemme perusta. Turvallisuus on ennen kaikkea tunne siitä, että kuulumme yhteisöön, jossa kenenkään ei tarvitse jäädä yksin, Aalto toteaa ja toivottaa kaikki mukaan toimintaan rakentamaan turvallisuutta yhdessä.

HALUATKO MUKAAN TOIMINTAAN? OTA YHTEYTTÄ:
Teemu Aalto, p. 044 044 2079.

LEHIJÄRVEN YMPÄRISTÖ: Kylä kestää, kun pidetään huolta toisistamme

Lehijärven alueella kyläturvallisuustyö käynnistyi keväällä laajalla rintamalla, kun mukaan lähtivät Pelkolan ja Sattulan kyläyhdistykset, Nihattulan kylätoimikunta sekä useat lähikylät. Kahdeksanhenkinen ryhmä on jo kartoittanut alueen turvallisuutta kyselyllä.

Kyläturvatoiminta on saanut innostuksensa Kanta-Hämeen Kyläturva-hankkeen toiminnasta, sparrauksista sekä valmiista Kylävara.fi-materiaaleista.

– Syyskuun puolivälissä kokoonnuimme ensimmäiseen kyläturvallisuusiltaan, jossa keskusteltiin kylien turvallisuuden tekijöistä, kartoitettiin häiriötekijöitä ja pohdittiin viestintää kyläläisten ja kylien välillä. Näissä asioissa on meillä vielä paljon tekemistä ja tarkoituksenamme on alkaa koota yhteistä varautumis- ja turvallisuussuunnitelmaa, taustoittaa Pelkolan kyläturvahenkilö **Sirpa Ylikerälä**.

Asukkaita ja muita toimijoita tullaan kutsumaan seuraavan kerran koolle tammikuun loppupuolella järjestettävään toiseen kyläturvallisuusiltaan.

– Kylissä on paljon osaamista, voimavaroja sekä halua olla tekemässä ja lisäämässä kylien turvallisuutta niin arjessa kuin erilaisissa häiriötilanteissa. Kylä kestää, kun varaudutaan kodeissa ja pidetään huolta toisistamme! Ylikerälä summaa.

HALUATKO MUKAAN TOIMINTAAN? OTA YHTEYTTÄ:
Sirpa Ylikerälä, sirpa.ylikerala@gmail.com.

TULE MUKAAN KEHITTÄMÄÄN PAIKALLISTA VARAUTUMISTA

Kunnan, kylien ja järjestöjen välinen yhteistyö on avainasemassa toimivan varautumistyön rakentamisessa. Aiheen tiimoilta järjestetään ensi vuonna yhteinen tapaaminen, johon toivotetaan tervetulleeksi alueen yhteisöt ja toimijat. Tiedotamme lisää ensi vuonna.

LISÄTIEDOT:
yhteisokoordinaattori@hattula.fi

Kirjastolaisten kirjavinkit

Syksy ja talvi on ihanaa aikaa, kun voi kietoutua vilttiin, pukea villasukat jalkaan ja ottaa käteensä kupillisen kuumaa kahvia tai kaakaota ja ihanan, jännittävän, romanttisen, hauskan tai minkä vaan kirjan. Ja lukea. Lukea. Lukea. Tässä taas kirjastolaisten parhaat vinkit pitkän ja pimeän talven selättämiseen kirjavinkkien muodossa. Ja nämä kaikki kirjathan löytyvät Hattulan kirjastosta.

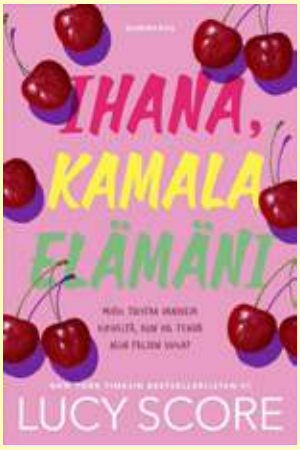

Annan kirjavinkki

Lucy Score: IHANA KAMALA ELÄMÄNI (2025)

Suosittelen lähtemään kirjailija Hazelin mukana Story Laken pikkukaupunkiin tässä romanttisen trilogian aloitusosassa. Hazel tuskailee avioeronsa jälkeen uuden kirjan kirjoittamisen kanssa ja päätyy ostamaan netistä sokkona talon Story Laken pienestä järvenrantakaupungista. Vasta paikan päällä hänelle selviää, kuinka paljon remonttia hänen uusi kotinsa tarvitseekaan. Urakoitsijaksi valikoituu kuumaakin kuumempi Campbell Bishop, josta Hazel löytää inspiraatiota romanttisiin kohtauksiin. Miten Hazelin käy? Saako hän romaaninsa kirjoitettua? Korjaako remonttimies kodin lisäksi hänen sydämensä? Sarjasta on myös julkaistu toinen osa, Kuuma, järjetön rakkaus (2026), joka seuraa ensimmäisessä osassa mukana ollutta Hazelin kirjallisuusagenttia Zoeyta ja hänen romanttisia kommelluksiaan Story Lakessa.

Minnan kirjavinkki

Olivier Norek: TALVEN SOTURIT (2024)

Ei, en ole oikeastaan koskaan lukenut sotakirjoja. Olivier Norekin Talven soturit -kirjaa ei voi kuitenkaan pitää pelkästään sotakirjana. Se on paljon enemmän. Se on kuvaus talvisodan ihmeestä, talvisodan sankari Simo Häyhästä. Se on Ranskalaisen kirjailijan hieno ja inhimillinen kuvaus pienen Suomen taistelusta suurta vihollista vastaan. Se on sydämellä luettava kirja. Ja kaikkein uskomattominta on ehkä se, että ranskalainen kirjailija on halunnut kirjoittaa kirjan Suomesta, talvisodasta ja Simo Häyhästä. Suurella sydämellä.

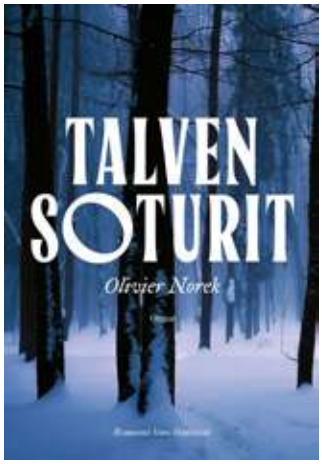

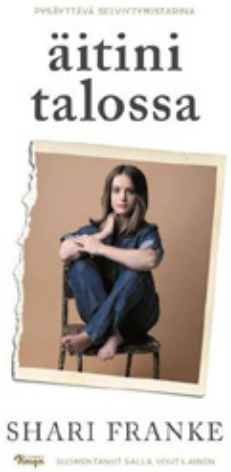

Annikan kirjavinkki

Shari Franke: ÄITINI TALOSSA (2025)

Utahissa Yhdysvalloissa asuvan perheen äiti julkaisi YouTubeen heidän perhe-elämäänsä seuraavan 8 Passengers -kanavan. Kanavasta tuli todella suosittu. Elokuussa 2023 äiti Ruby sekä heidän perheeseensä luikerrellut manipuloiva hyvinvointivalmentaja Jodi pidätettiin epäiltyinä törkeästä lasten pahoinpitelystä. Miten perheen elämä sujui YouTubessa esitettynä? Minkälaista elämää perhe eli kulissien takana, sosiaalisen median säihkeen ulkopuolella? Perheen kuusilapsisen perheen esikoinen, Shari, kertoo sen meille tässä muistelmateoksessaan. Se on tapahtumien kuvaus Sharin näkökulmasta, kertomus traumaattisesta lapsuudesta, kertomus vapauteen pyrkimisestä ja toipumisesta. Se on myös kertomus sosiaalisen median nurjasta puolesta, silmiä avaava kertomus siitä, kuinka valheelliselta elämä saattaa näyttäytyä sosiaalisessa mediassa.”

Hennan kirjavinkki

Gail Honeyman – ELEANORILLE KUULUU IHAN HYVÄÄ (2018)

Vai kuuluuko? Skotlantilaisen esikoiskirjailijan Gail Honeymanin debyyttiromaanin päähenkilö kolmikymppinen Eleanor Oliphant näyttää olevan päällisin puolin kuin kuka tahansa työssäkäyvä sinkku. Kirjaa lukiessa valkenee, että Eleanor on kaikkea muuta. Honeyman piirtää taitavasti yksinäisen ja jollain lailla rikkimenneen naisen muotokuvan. Naisen, joka on sosiaalisissa tilanteissa kömpelö, joka pukeutuu ja syö aina samalla kaavalla ja joka vetäytyy viikonlopuksi kotiinsa seuranaan vain votkapullo. Ainoat kontaktit, joita Eleanor näyttää pitävän yllä, ovat viikoittaiset puhelut äidille ja sosiaalityöntekijän käynnit.

Miksi Eleanor on sellainen kuin on? Tarina saa edetessään trillerimäisiä sävyjä ja lukija alkaa aavistella, mitä Eleanorille on saattanut tapahtua menneisyydessä. Mutta koskaan ei ole liian myöhäistä, millekään. Sen saa huomata myös Eleanor, jonka ympärilleen pystyttämä muuri alkaa pikkuhiljaa murtua erään onnekkaan tapahtumasarjan seurauksena.

Tämä kirja herätti monenlaisia tunteita. Se onnistui olemaan samaan aikaan hillittömän hauska, hellyttävä, hullunkurinen, haikea, hurmaava ja hirvittävä.

Saaran kirjavinkki

Toimistopojat: KAAOS LOMAREISSULLA (2026) TOIMISTOPOJAT – MILJOONAN TAALAN PAIKKA (2026)

Suosituilta Toimistopojilta on ilmestynyt kaksi kirjaa. Kirjat sisältävät kolme sopivan pituista vauhdikasta ja hauskaa tarinaa, joissa seikkailevat seitsemän tuttua tubettajaa.

Suosittelen kirjaa alakouluikäisille. Tuttujen hahmojen ansiosta kirja innostaa lukemaan myös vähemmän kirjojen parissa viihtyviä lapsia.

Samun kirjavinkki

Ken Follett: TAIVAAN PILARIT (1989)

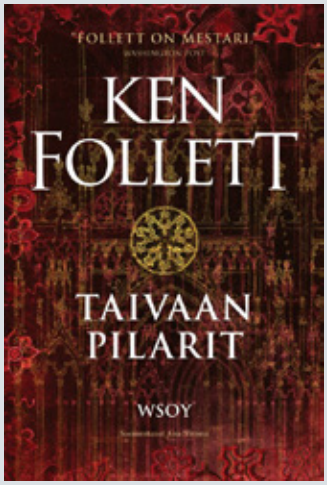

Tämä huikea historiallinen menestysromaani vie lukijansa pieneen Kingsbridgen kylään pimeän keskiajan Englantiin. Tarinan keskiössä seurataan köyhää mutta kunnianhimoista muurari Tomia, joka lähtee toteuttamaan suurinta unelmaansa ja rakentamaan valtavaa, taivaisiin asti kurkottavaa katedraalia keskellä verisen sisällissodan kauhuja, valtapelejä ja juonitteluja.

Tarina kertoo ensisijaisesti toivosta epätoivon keskellä, horjumattomasta uskosta, rakkaudesta sekä yhteisöllisyydestä, mutta jännityksen ja juonenkäänteiden ystävätkään eivät varmasti tule pettymään. Suosittelen kirjaa kaikille jotka vain jaksavat nostaa tämän tuhatsivuisen järkäleen, mutta erityisesti niille jotka pitävät hyvin kirjoitetuista ja moniulotteisista hahmoista.

Huom. teos aloittaa Kingsbridge-sarjan, jonka kaikki osat ovat itsenäisiä ja sijoittuvat eri aikakausille.

Pilvin kirjavinkki

Laura Suomela: TULPPAANI-TOIVEUNIA (2023)

Ihastuttava feelgood-romaani keski-ikäisestä naisesta, joka kaipaa elämäänsä enemmän iloa, merkitystä – ja kukkia!

Helena löytää vanhan unelmiensa aarrekartan ja järkyttyy. Hänen elämänsä junnaa paikallaan, eikä unelmien toteutumisesta ole tietoakaan. On muutoksen aika.

Mitä tapahtuu, kun Helena alkaa kiriä kiinni elämätöntä elämää ja unelmat pistetään toteutumaan, vaikka väkisin? Kohtaaminen lontoolaisessa metrossa saa Helenan miettimään, onko unelmien pakonomainen jahtaaminen sittenkään sen arvoista. Pitäisikö vain luottaa, että askeleet vievät aina lopulta sinne, minne on tarkoituskin?

Tulppaanitoiveunia on ihana, samaistuttava ja hyvänmielen kirja. Lue koko Blooming you-sarja.

Toivoa on monenlaista – mutta kissaksi muuttuminen taitaa olla turha haave

Hattulassa Toivo tunnetaan erityisesti kunnan maskottina, mutta Hattulan koululaiset ovat pohtineet, mitä toivo oikeastaan tarkoittaa. Vastauksista selviää muun muassa, ettei joulupukin tuloa kannata epäillä, teini-ikäinen isoveli saattaa vielä muuttua mukavaksi ja dinosaurusten paluuta on turha odotella.

teksti **LEPAAN KOULUN OPPILAAT**

Maailman filosofian päivää vietetään 19. marraskuuta. Sen kunniaksi Lepaan koululaiset ovat päässeet pohtimaan esseetapahtumassa aihetta, joka sopii erityisen hyvin myös paikallislehden sivuille: toivoa. Lopputuloksena on syntynyt kokoelma elämänviisauksia, joiden rinnalla aikuisen pohdinnat saattavat kuulostaa turhankin monimutkaisilta.

MITÄ ON TURHA TOIVO?

Ellen 7 v.
Esimerkiksi jos haluaisit muuttua kissaksi, niin se on täysin mahdotonta. Ja jos sinä haluaisit että dinosauruksia olisi vielä olemassa, niin sekin on turha toivo.

Helena 8 v.
Ei oo turha toivo, että joulupukki tulee.

Jaaro 9 v.
Turha toivo on toivoa, mitä ei tarvita. Turhaa toivoa ei tarvita. Koska se on turhaa.

Vilja 9 v.
Turha toivo on asia, jota toivot, mikä ei aina toteudu. Minullakin on ollut turhaa toivoa, olen toivonut tosi paljon jotain. Turha toivo on asia, joka painaa mieltä. Turhan toivon kanssa on vaikea elää, koska mietit sitä koko ajan. On tärkeätä, että toivoo vaikka turhaan. Olen miettinyt, mitä olen toivonut turhaan. Turha toivo on normaali asia.

Arvi 6 v.
Turha toivo on, että toivoo jotain vaikka se on turhaa. Siinä vois olla ainakin lintuja ja päähahmo on punatulkku. Olipa kerran punatulkku, jonka nimi oli Pete. Hän sai kolme munaa, yksitellen munat kuoriutuvat. Sieltä tulee pieniä tipuja. Sitten alkoi kova työ. Peten piti hakea paljon ruokaa ja piti suojella poikasia. Kerran pesään tuli hänen kaverinsa Talitiainen. Talitiainen antoi hänelle lastenvaatteita ja nuken. Sitten Talitiainen lähti pois. Sitten Pete meni kävelylle ja vuosien mittaan lapset kasvavat isoiksi. Sen pituinen se.

Oppilas 6 lk.
Ei ole turhia toiveita, ainahan voit toivoa vaikka ja mitä. Haluat nytten vaikka toivoa olevansa poliisi tulevaisuudessa ja nytten olet lääkäri, ei se ole turha toive, voit alkaa opiskelemaan ja joskus se voi toteutua! Eli siis sinun on "turha" toivoa että olisit poliisi ja nyt olet lääkäri, mutta et jaksa opiskella poliisiksi, eihän sinusta vain yhtäkkiä voi se poliisi tulla tarvitset opiskelua.

Muista myös toivot nyt vaikka paljon karkkia, se ei ole vaikea saavuttaa käyt vaikka auttamassa kylän mummoja joissain pienissä asioissa ja saat vähän rahaa niin voit sen jälkeen ostaa paljon karkkia ja sait saavutettua toiveesi.
Taas jos toiveesi on vaikeampi siun pitää tehdä sen eteen enemmän töitä. Mut eikö toivo voi olla niinku onnea eikö se ole sama asia?

Olet tehnyt lotto arvan, kumpa sinulla olisi hyvä onni. Tai tuuri. eiks se oo aika sama kai? Siinä sulle pohdittavaa. Myös mitä mieltä sie oot onko turhia toiveita?

MIHIN IHMINEN TARVITSEE TOIVOA?

Viljami 8 v.
Ihminen tarvitsee toivoa elämiseen. Ja olemiseen. En mä nyt muuta keksi.

Eevi 7 v.
Oppimiseen. Ja siihen että eläimet voisivat elää. Että tämä Suomi pysyisi kasassa. Ja että kaikki voisivat käydä koulua, sekä isot pienet. Että kaikki voisivat rakastaa. Ja että kaikki voisivat tykätä omasta asiastaan.

Hattulan oma Toivo-maskotti saakin olla tyytyväinen: sen nimikkolehteen riittää toivoa monessa muodossa.

MITÄ SINÄ TOIVOT? MIKSI?

Mai 8 v.
Että isoveli olis ei-teinimäinen. Koska isoveli on tylsä.

Olipa kerran tyttö nimeltä Mai, joka toivoi, että hänen veljensä olisi kiva. Eräänä päivänä keksi käveli isoveljen sotkuisessa huoneessa. Hän käveli huoneessa, koska hän halusi mennä nukkumaan isoveljen sukkaan, mutta isoveli söikin keksin ennen kun hän kerkesi sukkaan. Ja sitten toinen keksi tuli ja meni sukkaan ja sitten vielä kaksi keksiä meni isoveljen sukkaan ja jäätelö. Ja silloin Mai tajusi, että isoveljestä tulee joskus kiva. Loppu.

Isabel 7 v.
Toivo on kiva mun mielestä, koska sille saa antaa halin.
Minä toivoisin, että olisi paljon synttäreitä ja että niitä ois Lapissa. Siellä Lapissa olisi kivaa, koska ei tiedä, mitä siellä on ja se on kivaa.

Oppilas 5 lk.
Kaikilla ihmisillä on oma toive, onko sinulla? Yleensä ihmisten toiveita on terveys, turvallisuus tai vapaus. Toiveet ja unelmat voivat olla suuria tai pieniä. Kaikki toiveet ei kuitenkaan toteudu. Jos maailmassa olisi oikeasti lampunhenki tai haltiakummi asiat olisi ihmisillä todella hyvin. Mutta lampunhenki on kuitenkin vain satuhahmo.
Muista, voit toivoa mitä tahansa, se ei vaan välttämättä toteudu. Älä silti lopeta unelmoimista sillä kaikki on mahollista!

SYNTYVÄTKÖ TEOT TOIVOSTA VAI TOIVO TEOISTA?

Aaron 8 v.
Olipa kerran nuori Lamine Yamal joka oli epätoivoinen fifassa ja mailman mestaruudesta. Mutta hän ei luovuttanut ja Espanja voitti maailmanmestaruuden. Tarinan opetus koskaan ei saa luovuttaa ja toivon tärkeää. •

Talvella Toivo pelaa HPK:ssa, syö lumihiutaleita ja saattaa lentää etelään

Hattulan päiväkotilaiset tietävät talven parhaat puolet – lumisodista lumilinnoihin – mutta myös sen harmit, kuten paksut toppavaatteet ja naamaan osuvat lumipallot. Katso alla, mitä mieltä lapset ovat talvesta ja miten kunnan Toivo-maskotti viettää kylmän vuodenajan.

MITÄ ON TALVI?
- Talvi on lunta ja se on vuodenaika.
- Lunta sataa
- Lumipallojen tekemistä
- Lumilyhtyjä
- Kylmää
- Pimeää
- Kun sataa lunta taivaalta, on talvi.

MITÄ TOIVO TYKKÄÄ TEHDÄ TALVELLA?
- Toivo tykkää tehdä talvella lumipalloja.
- Toivo tykkäis hyppiä lätäköissä talvella.
- Syödä lumihiutaleita
- Lumilyhtyjä
- Toivo menee talvella talvipesään, se on kaukana. Toivo menee talvella nukkumaan talviunia. Ja nukkuu koko talven.
- Toivo lähtee talvella etelään lentämällä.
- Toivo tykkäis olla talvella sisällä, koska muuten sille tulee kylmä.
- Toivo hiihtää ja pelaa jääkiekkoa HPK joukkueessa. Se osallistuu jäätelökisaan. Se luistelee.

MIKÄ ON TALVESSA KIVAA?
- Lumiheppa
- Talvella on kiva tehdä lumipalloja. Tumput käteen.
- Talvella sataa lunta ja saa leikkiä lumessa.
- Minä tykkään tehdä hyppyrin papan kaa, ja minä laskettelen rattikelkalla.
- On kivaa koska silloin voi tehdä lumisotaa.
- Mun on kiva tehdä niitä luenteleita (lumienkeleitä).
- Minä tykkään tehdä lumiukkoja!
- Talvessa on kivaa kun saa rakentaa lumilinnan.
- Kaikki on kivaa talvella.
- Minä tykkään lumipoliisiautoveistoksesta!
- Minä laitan lumiukkoon porkkanan.
- Talvessa on lumisota kivaa, mä tykkään jäästä.
- Talvessa on kivaa kun voi tehdä lumilinnan tai lumilyhdyn.
- Talvella on kivaa kun joulupukki tulee ja Toivo saa lahjoja

MIKÄ EI NIIN KIVAA?
- Heittää lumipalloja naamaan.
- Uppoo lumihankeen
- Kun jalat jää lumeen kiinni
- Jos kaatuu juureen
- Talvessa on tylsää kun pitää pitää toppavaatteita ja on kylmää.
- Talvella ei pysty polkemaan pyörällä.

Terveisiä kyliltä!

Terveisiä Pekolasta!

Terveisiä kyliltä! on uusi juttusarja, jossa pääsemme tutustumaan Hattulan kyliin ja niiden omaleimaiseen elämään. Jokaisessa numerossa ääneen pääsee yksi kylä, joka kertoo omista vahvuuksistaan, historiastaan, arjestaan ja tulevaisuuden toiveistaan. Millaisia helmiä kylistämme löytyy ja mikä tekee juuri omasta kylästä erityisen? Juttusarjan avaamme Pekolasta, jossa luonnonläheisyys, aktiivinen kyläyhteisö ja yhdessä tekeminen ovat tärkeä osa elämää.

teksti ja kuvat **ARJA-LIISA SIKIÖ, ANU-MAARIT SIKIÖ, NETTE AHOLA, PEKOLAN KYLÄYHDISTYS RY.**

Pekola on Hattulan itäisin kolkka. Sen alkupää rajautuu luontevasti Aulangolta Vanajaveden itärantaa pitkin Keltomäkeen asti, ja kurottautuu idässä kohti Hätilää ja Hauhoa. Kesäisin Pekolan kylän alue on helppo hahmottaa Lakstedtin puutarhan kauniista kukkaistutuksista tienristeyksissä.

KIINNOSTAVAA TIETÄÄ KYLÄN HISTORIASTA

Pekolassa on ollut asutusta jo satoja, ellei jopa tuhansia vuosia. Vanhimpia todisteita asutuksesta ovat Ellilän pellolta löydetty hopearahakätkö 1030-luvulta – kylämme siis voi viettää tuhatvuotisjuhliaan ihan pian! Hopea-aarteesta päätellen täällä oli siis jo tuhat vuotta sitten vaurasta asutusta.

Pekola sijaitsee Vanajaveden rannalla, se on ollut suotuisaa aluetta sekä maanviljelyyn että kalastukseen. Kylä on muodostunut aikojen saatossa kartanoiden ympärille, niitä löytyykin kylältämme kolme.

Pekolan ilme on monimuotoinen. Ilamosta löytyvät vielä Aulangon everstin **Hugo Standertskjöldtin** puistomaisen kalankasvatuslaitoksen jäljet, Moosenmäessä näkyy perinteistä hämäläistä kyläasutusta ja Poransaaressa avartuu Vanajaveden tarjoama järvimaisema. Kylämme kuuluu Aulangon näkötornista aukeavaan kansallismaisemaan, joka on inspiroinut itse **Jean Sibeliusta** Finlandia-sävellyksessään.

ELÄMÄ JA YHTEISÖ KYLÄLLÄ

Pekolassa aktiiviset yhdistykset ja kyläläiset pyrkivät pitämään kiinni tekemisestä ja yhteisöllisestä elämästä ympäri vuoden.

Vuoden pimeimpään aikaan koulun diskoissa laitetaan värivalot loistamaan ja pidetään hauskaa. Vanajaveden jäätyessä liidämme luistimilla kynttilöiden valossa Poransaaren matkaluisteluradalla, suunnittelemme rusettiluisteluja nykyaikaisilla mausteilla tai annamme mahdollisuuden perheille järjestää omia juhlia vaikkapa Pekolan lavalla.

Keväällä koulun ympäristössä on helatorstain perhetapahtuma. Kesällä uiminen, kalastus, pyöräily ja metsäpolut valtaavat Pekolan. Yhdessä olemme vastaanottaneet myös juhannustaikoja, kun kokko syttyi perinteisessä kyläyhdistyksen juhlassa Eerolan rannassa.

Joulun alla siirrymme tunnelmoimaan kyläläisten osallistavan somejoulukalenterin pariin. Pekolassa juhlat elävät aikakausien ja tarpeen mukaan. Tärkeintä on kuitenkin olla läsnä jokapäiväisessä arjessa, eikä vain yksittäisissä tapahtumissa. Ehkä tämä määrittääkin kylän henkeä parhaiten – yhdessä teemme elävän elinympäristön.

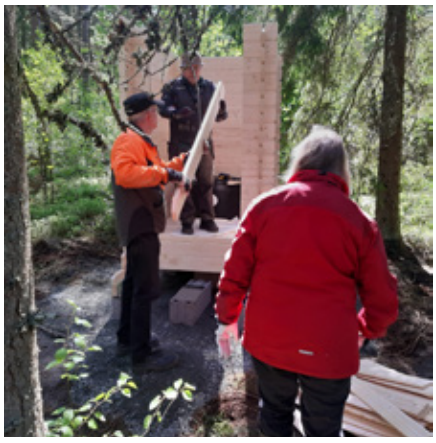

Pekolassa löytyy helmiä kokonaiseen helminauhaan. Täällä on elämyksiä ja nähtävää jokaiseen vuodenaikaan. Eerolan rannasta pääsee upealle matkaluisteluradalle, ja rataa kiertävien tulien valossa luisteltava Kynttiläluistelu on ainutlaatuinen kokemus. Jos järven jäällä luistelu hirvittää, niin Pekolan koululla pääsee testaamaan teriään talkoolaisten ylläpitämällä luistelukentällä.

Ympärivuotiseen tulisteluun ja vaikkapa vaahtokarkkien paahtamisen on mahdollisuus **Rauhalan kodalla**. Se toimii myös Pekolan metsäeskareiden tukikohtana. Kota on rauhallisen metsäalueen ympäröimä, mutta kuitenkin esteettömästi saavutettavissa.

Luonnonystäville voimme vinkata, että Pekolassa kasvaa erittäin uhanalainen Hämeen kylmänkukka, mutta suojellaksemme tätä ainutlaatuista kasvia, salaisen kasvupaikan saavat nähdä vain harvat ja valitut vieraamme.

Vanhaa kartanohistoriaa pääsee muistelemaan Metsänkylän Navetalla kesäsunnuntaisin, kun Leivintuvan kahvila ja Navetan myymälä ovat auki. Samalla pääset ihastelemaan alpakoiden, aasien ja **Kamu**-ponin elämää Navetan pihapiirissä. Marraskuun synkkyydessä aikoinaan ruusuistaan maankuulun Lakstedtin puutarhan kukkaloisto hehkuu kaikissa sateenkaaren väreissä ja tuo joulun odotuksen tunnelmaa, vaikka maa olisi musta ja taivas harmaa.

KYLÄN VAHVUUDET JA TULEVAISUUS

Pekolaan muutetaan, koska se tarjoaa rauhallisen, turvallisen, mutta kuitenkin elävän asuinpaikan. Täällä on lapsiperheille tarjolla ne tärkeimmät palvelut: päiväkoti, eskari ja koulu. Pekola on täydellinen paikka yhdistää etä- ja lähityöt. Yhteys Hämeenlinnan keskustaan, moottoritielle ja raiteille on nopea. Etätyöpäivänä voi töiden lomassa katsella ikkunasta kurkiperheen käyskentelyä viereisellä viljapellolla tai viettää lounastaukonsa hiljaisessa, lumen peittämässä kuusimetsässä.

Se, mikä ennen oli tavallista, on nykypäivän luksusta. Pekolassa sitä ei tarvitse etsiä kaukaa. Luonto alkaa omalta takapihalta: hiihtoladut, lenkkipolut, marjametsät, kalavedet sekä metsästysmaat ovat parin askeleen päässä. Luonto ei ole pekolalaisille erillinen harrastus, vaan osa jokapäiväistä elämää. Vaihtoehtoja löytyy: voit rauhassa madaltaa verenpainettasi, nostaa sykettäsi tai vain hengittää vapaammin.

Lapset kirmaavat kyläkoulussa, jossa on rauha oppia, kokea yhteisöllisyyttä ja silti olla oma itsensä. Ja kun luulet, ettei asuinpaikka voi paremmaksi muuttua, lisää yhtälöön vielä jalkapallo- ja golf-kentät, Aulangon matkailukohteet, ratsastustallit sekä kylpylä, jotka ovat kaikki käden ulottuvilla. Kukapa ei haluaisi luontoa ja luksusta samassa paketissa?

TULEVAISUUDEN PEKOLA

Kyläyhdistyksen ja koko kylän tavoite on saada Pekolaan uusi koulu, jotta myös tulevat sukupolvet saisivat nauttia tästä arjen luksuksesta. On vaikea kuvitella, että Pekolan sydän – kyläkoulu – riistettäisiin täältä. Me Pekolassa haluamme pitää tämän elinvoimaisen kyläyhteisön lapset juuri täällä! Haluamme nähdä heidän kulkevan turvallisesti ja itsenäisesti kouluun tai pyytävän ystävänsä kylään koulupäivän jälkeen. Haluamme, että kylällä kuuluu jatkossakin lasten nauru ja että koulun ympärille rakentuva yhteisöllisyys säilyy – lapset ovat Pekolan kyläyhteisön jatkuvuuden ja elinvoimaisuuden moottori. Ilman sitä Pekola ei olisi enää sama Pekola. Se ei olisi vain koulun menetys, vaan menetys koko kylälle ja sen tulevaisuudelle. Menetys Hattulalle.

MITÄ HALUATTE KYSYÄ JUTTUSARJASSA SEURAAVANA OLEVALTA KYLÄYHDISTYKSELTÄ?

Millaisen Hattulan haluatte rakentaa seuraavalle sukupolvelle, ja mikä on teidän kylänne rooli siinä? •

PEKOLA

SIJAINTI:
Pekola sijaitsee Aulangontien varrella Hämeenlinnan pohjoispuolella, muodostaen Hattulan itäosan.

KYLÄN ALUE:
Pekolaksi nimitetään aluetta, joka käsittää Pekolan, Tenhiälän, Luhtialan ja Saaren kylien alueet. Tutumpia nimiä ovat ehkä kuitenkin Pekola, Metsänkylä, Ilamo, Moosenmäki, Lintula, Vallontie, Kärjenmäki, Keltomäki ja Poransaari.

ASUKASLUKU:
Vakituisia asukkaita on noin 870, vapaa-ajan asukkaiden määrästä ei ole tarkkaa tietoa.

KYLÄYHDISTYS:
Pekolan Kyläyhdistys ry. perustettu 1980.

KOKOONTUMISPAIKKA:
Kylällä on useita yhteisiä kokoontumispaikkoja, kuten Eerolan uimaranta, Rauhalan kota, urheilukenttä ja koulun piha.

INFO:
www.pekola.fi *(kotisivut ovat juuri remontin alla ja päivittyvät pian)*
hattula.fi/palvelut/kuntalaisyhteistyo/kylat/pekolan-kyla/
FB: Pekolan kyläyhdistys ry
IG: @pekolan_kyla
pekolankyla@gmail.com

Kenguruiden mailla
–50 kilometriä Australian poluilla

Hattulan poluilta on pitkä matka Australian sademetsiin, mutta polkujuoksun ilo on sama kaikkialla. Yli 40 vuoden jälkeen takaisin kotikuntaansa Hattulaan palannut **Vesku Sarjanen** lähti haastamaan itseään 50 kilometrin ultrajuoksuun Australian Sunshine Coastilla. Luvassa oli mutaisia polkuja, jyrkkiä nousuja ja ripaus australialaisen luonnon eksotiikkaa.

teksti **VESKU SARJANEN**

Olimme jo pitkään suunnitelleet matkaa Australian Sunshine Coastille, jossa tyttäremme on asunut vuosia. Lokakuu tuntui sopivalta ajankohdalta: Australiassa oli kevät, eikä sää vielä olisi liian kuuma ja kostea. Tyttäreni tiesi intohimoni polkujuoksuun ja löysi lomamme puoliväliin sopivan *Blackall100*-ultrapolkujuoksutapahtuman Mapletonin alueelta, Sunshine Coastin sisämaasta. Ilmoittauduin 50 kilometrin matkalle. Ultra polkujuoksu oli minulle tuttua Suomesta, mutta Australiassa juoksisin ensimmäistä kertaa. Olin todella innoissani!

Brisbaneen saavuimme lokakuun alussa Hongkongin kautta. Ehdimme tutustua Sunshine Coastin luontokohteisiin ja piipahtaa Sydneyssäkin. Sunshine Coastin rento, kiireetön ilmapiiri tuntui kuitenkin erityisen mukavalta.

Kilpailua edeltävänä iltana järjestettiin yhteisöllinen avajaistilaisuus, jossa korostuivat luonnon kunnioittaminen ja Australian alkuperäiskansojen kulttuurin arvostaminen. Tilaisuudessa nousi esiin sanonta *”My way, Your way, Our way”* – minun tapani, sinun tapasi, meidän tapamme. Tulkitsin sen viestiksi keskinäisestä kunnioituksesta. Juoksimmehan maalla, jolla on alkuperäiskansoille pitkä historia ja kulttuurinen merkitys. Meillä jokaisella on oma polkumme, mutta voimme kulkea yhdessä toisiamme ja tätä maata kunnioittaen. Sama ajatus sopii mielestäni paikkaan kuin paikkaan, mutta erityisen hyvää käyttöä sille voisi olla Suomen eduskunnassa.

Avajaisiin kuului myös perinteinen smoking ceremony eli savuseremonia, jossa paikallisten kasvien savulla on puhdistava ja suojeleva merkitys ja vieraat toivotetaan tervetulleiksi. Jinibara-kansan edustaja soitti didgeridoota, perinteistä puhallinsoitinta. Osallistujat saivat halutessaan käydä savupuhdistautumassa, ja toki minäkin käytin tilaisuuden hyväkseni.

> Mielikuvissani puista putoili myrkkykäärmeitä, puroissa vaanivat krokotiilit ja kengurut valmistautuivat nyrkkeilyotteluun.

Ennen kilpailua olin selvitellyt, mitä vaaroja Australian luonnossa voisi tulla vastaan. Mielikuvissani puista putoili myrkkykäärmeitä, puroissa vaanivat krokotiilit ja kengurut valmistautuivat nyrkkeilyotteluun. Paikalliset kuitenkin rauhoittelivat, etteivät nämä olleet alueella todennäköisiä uhkia. Kenguruiden sijaan alueella liikkui enimmäkseen pienempiä vallabeja. Iilimatoja sen sijaan olisi voinut tarttua mukaan kosteikoista ja puroista. Onneksi nekin jättivät minut rauhaan.

Lauantaiaamuna kello kuusi lähtöviivalle kokoontui lähes 500 juoksijaa. Sääennuste lupasi sadetta, ja edellisten päivien sateiden jäljiltä polut olivat valmiiksi mutaisia. Lämpötila sentään pysyi kohtuullisena, aamulla hieman alle 20 asteessa.

Ensimmäiset kilometrit sujuivat melko helposti. Luonto ei lopulta ollut aivan niin erilaista kuin olin etukäteen kuvitellut: paikoitellen maisemat muistuttivat Etelä-Suomen reheviä lehtometsiä. Kasvillisuus oli kuitenkin runsaampaa ja monimuotoisempaa. Monet meillä huonekasveina tunnetut kasvit kasvoivat täällä luonnonvaraisina ja huomattavasti suurempina. Havupuita ei juuri näkynyt.

Vähitellen polut muuttuivat mutaisemmiksi ja liukkaammiksi. Purojen ylityksissä kastuivat jalatkin, ja kaivoin esiin juoksusauvat. Huoltopisteillä tarjottiin muun muassa vesimelonia sekä keitettyjä perunoita suolan kanssa. Ne maistuivat pitkän juoksun keskellä yllättävän hyviltä.

Noin 20 kilometrin jälkeen alkoi kilpailun pisin ylämäki: muutamalla kilometrillä kertyi lähes 400 nousumetriä. Tuntui, ettei nousu lopu koskaan. Australiassa kaikki taitaa olla vähän suurempaa! Olin myös laiminlyönyt syömistä ja juomista, mikä alkoi kostautua väsymyksenä. Seuraavalla huoltopisteellä sain onneksi lisää energiaa ja olo alkoi vähitellen parantua.

Liityin kolmen muun juoksijan porukkaan. He etenivät sopivaa vauhtia, vaihtoivat välillä vetäjää ja muistivat pysähtyä tankkaamaan. Siitä oli minullekin apua. Seuraavassa isossa mäessä jouduin kuitenkin jäämään heistä ja jatkamaan omaan tahtiini. Pitkissä juoksuissa yksi vaikeimmista asioista on riittävä syöminen ja juominen, var-

sinkin kun makeat energiaevät alkavat jossakin vaiheessa maistua kaikkea muuta kuin houkuttelevilta.

Viimeisellä huoltopisteellä, noin 43 kilometrin kohdalla, tapasin samat kolme juoksijaa uudelleen ja liityin iloisena heidän seuraansa. Polut olivat todella liukkaita. Näin muutaman kaatuneen kilpailijan linkuttavan kohti tietä, josta heille oli tilattu ”raatotaksi”. Olin tyytyväinen juoksusauvoihini, joista oli apua varsinkin liukkaissa kohdissa.

Viimeiset kilometrit sujuivat yllättävän hyvin. Noin viisi kilometriä ennen maalia kerroin kavereille, että nyt olisi loppukirin aika ja maalissa nähdään. Lisäsin vauhtia ja ohitin loppumatkalla vielä useita kanssakilpailijoita. Maalissa puolisoni ja tyttäreni olivat vastassa, ja sain kilauttaa kilpailun perinteistä maaliintulokelloa.

Urheilukelloni mukaan matkaa kertyi 51,6 kilometriä ja nousumetrejä 1 685. Aikaa kului hieman alle 7 tuntia 40 minuuttia. Sijoituin 60-vuotiaiden sarjassa neljänneksi 15 osallistujasta ja koko 473 juoksijan joukossa sijalle 202.

Kaiken kaikkiaan Blackall50 oli hieno kokemus. Sain tutustua australialaiseen polkujuoksukulttuuriin, nauttia luonnosta ja haastaa itseäni uudenlaisissa olosuhteissa. Ja mikä parasta, selvisin maaliin ilman kaatumisia, käärmeenpuremia tai muitakaan paikallisen luonnon tarjoamia yllätyksiä. Ehkäpä vielä joskus uudelleen! •

Tietoa kirjoittajasta – ***Hattulasta maailmalle ja takaisin***

Vietin lapsuuteni ja nuoruuteni Parolannummen Ykköskylässä, jossa isäni Olavi palveli panssariupseerina. Kävin koulua Nihattulassa ja Parolan Yhteiskoulussa sekä suoritin varusmiespalvelukseni Panssarivaunupataljoonassa.

Opiskelin Turussa ja työskentelin myöhemmin Porissa, pääkaupunkiseudulla ja Tampereella, kunnes muutimme perheeni kanssa Saksaan vuonna 1991. Kansainvälinen työurani vei minut asumaan muun muassa Ruotsiin, Japaniin, Kanadaan ja Hollantiin. Palasin vakituisesti Suomeen vuonna 2007, mutta pitkät työkomennukset erityisesti Aasiassa jatkuivat vuoteen 2014.

Perheellämme on ollut kesäpaikka Hattulan Herniäisissä vuodesta 1969. Hankimme sen puolisoni kanssa omistukseemme vuonna 2012. Pandemian aikana päätimme rakentaa kesäpaikalle ympärivuotisen kodin ja muutimme takaisin Hattulaan syksyllä 2021 – yli 40 vuoden jälkeen.

Elämää Japanissa

Hattulasta maailmalle lähtenyt **Sari Sarjanen** vietti perheineen 15 vuotta ulkomailla, joista kolme ja puoli vuotta Japanissa. Aluksi vieraalta tuntunut maa vei lopulta sydämen ja jätti pysyvän jäljen koko perheeseen. Nyt takaisin kotiseudulleen Hattulaan asettunut Sari kertoo elämästään Japanissa, kulttuurien kohtaamisesta ja rakkaudestaan japanilaiseen estetiikkaan.

teksti **SARI SARJANEN** kuvat **SARJASEN PERHEALBUMI**

Se ei ollut ihastusta ensisilmäyksellä, päinvastoin, tuli vähän ikävä Eurooppaan.

Oli kevät vuonna 1996 ja meidän viisihenkinen perheemme muutti Japanin Sapporoon. Olimme jo ehtineet asua kolme vuotta Saksassa ja pari vuotta Ruotsissa, joten ulkomaille muutto ei sinällään ollut uutta. Mutta Japani ja Sapporo oli jotain erilaista.

Lapset olivat kuusi, viisi ja miltei neljä. Emme tunteneet Sapporosta ketään. Kolme ensimmäistä kuukautta asuimme tilapäisasunnossa, jossa ihmettelimme esim. vessanpyttyä, jossa oli näppäimistö eri toiminnoille.

Löytyi kiva asunto ja saatiin koti kuntoon. Lapset aloittivat Hokkaidon kansainvälisessä koulussa ja puoliso teki pitkää päivää töissä. Japanissa työpäivät ovat tunnetusti pitkiä. Alkoi arki, mutta arki Sapporossa toi omat mausteensa siihen. Kaupassa käynnit olivat mielenkiintoisia alkuun. Osa ruoista piti ostaa arvaten, koska paketin sisältö oli kirjoitettu vain japaniksi. Mutta se oli aika hauskaa, niinkin arkinen asia kuin kaupassa käynti tuotti paljon iloa.

Meidän piti tottua uusiin makuihin, joihin pikkuhiljaa ihastuimme. Japanilainen ruoka on terveellistä, monipuolista, esteettisesti kaunista ja se jäi pysyvästi meidän ruokavalioomme. Puoliso on opetellut tekemään todella hyvää sushia, mikä on koko perheen lempiruoka.

Japanilaiset ihmiset ovat todella kohteliaita. Palvelu on erinomaista, ystävällistä, kunnioittavaa ja siihen kuuluu tärkeänä osana kumartelu. Mekin opimme pian kumartelemaan. Piti vaan muistaa, ettei esim. kaupassa kumartanut syvempään kuin kassahenkilö. Junassa konduktööri kumarsi aina junanvaunuun tullessaan ja vaunusta lähtiessään. Monta kumarrusta työvuoroa kohti. Vaikka kommunikointi oli usein hankalaa, niin asiat saatiin aina hoidettua, kiitos erinomaisen asiakaspalvelun.

Sari Sarjanen

Olen syntyisin Hattulasta. Alle parikymppisenä muutin opiskelujen takia muualle. Sitä ennen olin löytänyt puolison naapurikylästä.

Jo Suomessa asuessa muutimme aika monta kertaa. Vuonna 1991 lähdimme ”pariksi” vuodeksi Saksaan, mutta lopulta ulkomailla vierähti 15v, viidessä eri maassa, kolmessa maanosassa. Yhteys Hattulaan ei katkennut missään vaiheessa, koska vanhempani asuvat Hattulassa. Vuokrasimme myös joka kesä mökin täältä. Suomeen muuton jälkeen asuimme vielä 15v Espoossa, ennen kuin viisi vuotta sitten muutimme takaisin Hattulaan.

Sapporossa ei ollut tuohon aikaan totuttu ulkomaalaisiin, eikä heitä paljoa katukuvassa näkynytkään. Meidän blondiperhe herätti paljon huomiota. Teinitytöt kiljuivat *”kawaii”*, mikä tarkoittaa söpöä, meidät nähdessään. Meistä otettiin paljon kuvia, mutta aina kysyttiin lupa. Mielenkiinto meitä kohtaan oli kohteliaan uteliasta. Perheessämme nauraen mietitään, että kuinkahan monen japanilaisen perhealbumissa on meidän kuvamme.

Meillä myös vieraili paljon vieraita ihmisiä, tutun tuttuja, jotka *”eivät ole koskaan nähneet ulkomaalaisen kotia”*. Ajattelin, että pitäähän ihmisten ulkomaalainen koti nähdä ja pidin kahvipannun kuumana. Jossain vaiheessa pidin myös kokkikerhoja. Opetin koulun äidit leipomaan pullaa, pullasta tuli lasten suosikki. Tulkin avulla pidin kokkikerhoa myös vanhemmille japanilaisille rouville, joilla oli hyvin aikaa harrastaa, kun miehet tekivät pitkää päivää ja lapset olivat jo omillaan. Voi niitä ihastuksen kiljahduksia ja taputuksia heidän oppiessaan uutta.

Aloitin ikebana opinnot Ohara koulussa. Ikebana on monta sataa vuotta vanha taidemuoto, kukkien asettelutaide. Se on saanut alkunsa noin 1400-luvun lopulla. Samoihin aikoihin luotiin muitakin taidemuotoja, kuten teeseremonia, puutarhataide, ja noh-draama teatterimuoto. Luovana voimana toimivat buddhalaiset munkit. Nämä taidemuodot ovat iso osa japanilaista kulttuuria, ja niihin liittyy kunnioitus luontoa kohtaan. Ikebana vei mennessään. Ihmiselle, joka on aina rakastanut kukkia ja kauneutta, ikebana sopi hyvin. Minulla oli ihana opettaja, Fukuda sensei. Opiskelin intensiivisesti ja minusta tuli ikebana opettaja. Sen jälkeen olen edennyt vielä yhden askeleen ja olen neljännen luokan ikebana mestari. Tähänkin taidemuotoon liittyy ihana ajatus *”aina voi oppia lisää, koskaan ei ole ihan valmis”.*

Japanilainen estetiikka on omanlaistansa, hienovaraista, täynnä ihania yksityiskohtia. Kaunista keramiikkaa, posliinia, lakka-astioita, kankaita, paperitavaraa yms. Minä ihastuin vanhoihin tavaroihin, niiden erilaisuuteen, tarinoihin niiden takana. Ihastuin myös kimonoihin ja obeihin (obi on kimonon vyö), kokonaan käsintehtyihin traditionaalisiin vaatteisiin, joista löytyy hienoja kirjailtuja, käsin maalattuja, erilaisilla värjäystekniikoilla tehtyjä yksityiskohtia. Vähän vahingossa tulin keränneeksi hienon kokoelman erilaisia kimonoita ja obeja. Olen niitä monissa paikoissa esitellyt ja ne ovat olleet esim Heinolan kaupungin museossa esillä. Myös ikebanaa olen opettanut ja esitellyt monissa paikoissa. Ei ehkä ollut ihastumista ensisilmäyksellä, mutta Japani jätti pysyvän jäljen meidän perheeseemme. Ihastuimme Japaniin, sen kulttuuriin, luontoon, ihmisiin, ruokaan. Ja, kun kolmen ja puolen vuoden Japanissa vietetyn ajan jälkeen muutimme Kanadaan Montrealiin niin koti-ikävä Japaniin oli kova. •

Toivon puuhasivut

Tästä kivaa puuhaa paukkupakkasille ja loskakeleihin.

Jouluinen nonogrammi

Päättele mitkä ruudut pitää värittää!
Numerot kertovat pituuden: Numero tarkoittaa peräkkäisten väritettävien ruutujen määrää (esim. vihje 5 tarkoittaa viiden mustan ruudun pötköä).
Väli numeroiden välissä: Jos rivillä on useampi numero (esim. 3 2), se tarkoittaa, että rivillä on ensin 3 ruudun pötkö ja myöhemmin 2 ruudun pötkö. Näiden pötköjen välissä täytyy olla vähintään yksi tyhjä ruutu.
Järjestys: Vihjenumerot ovat aina siinä järjestyksessä kuin ne esiintyvät rivillä (vasemmalta oikealle) tai sarakkeessa (ylhäältä alas).

	1	1 2	2 2	1 3 3	2 6 1	6 5	3 5 4	2 3 8	15	2 3 3 3	12	2 2 1 3	1 3 2	2 2	1 1
2															
4															
2 3															
5 2															
3 6															
6															
3 4															
6 3															
5 2															
14															
2 4															
6 2															
3 9															
15															
4															

Sanapähkinä

Mitä Toivo ajatteli aamulla hörpätessään kupin kuumaa kaakaota? Ratkaise sanat ja käytä ratkaisuja täyttämään Toivon ajatukset! Poimi jokaisesta vastauksesta oikea kirjain ja ratkaiset Toivon mietteet.

1. Meidän maskotti:
_ _ _ _ _ **(1. kirjain)**
2. Suksen kaveri mäessä:
_ _ _ _ _
3. Muovinen mäkikiituri:
_ _ _ _ _ _
4. Talvinen luonnon valoshow:
_ _ _ _ _ _ _ _ _
5. Katolta roikkuva vaaran paikka
_ _ _ _ _ _ _ _
6. Toivon lempilukemista kylmällä säällä
_ _ _ _ _ _ _ _ _
7. Neulottu jalkine
_ _ _ _ _ _ _ _ _
8. Makea koti
_ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _
9. Ei toista samanlaista
_ _ _ _ _ _ _ _ _ _
10. Suksen ura
_ _ _ _
11. Pitää pään kylmänä
_ _ _ _
12. Puree ilman hampaita
_ _ _ _ _ _ _ _

__ __ __ __ __
1. 2. 3. 3. 6.

__ __ __
1. 7. 14.

__ __ __ __
4. 1. 4. 2.

Sanapähkinä OIKEAT RATKAISUT. Vihjeen numero. Oikea vastaus, poimittava kirjain. 1. TOIVO 1. kirjain = T, 2. SAUVA 2. kirjain = A, 3. PULKKA 3. kirjain = L, 4. REVONTULET 3. kirjain = V, 5. JÄÄPUIKKO 6. kirjain = I, 6. TALVIPOSTI 1. kirjain = T, 7. VILLASUKKA 7. kirjain = U, 8. PIPARKAKKUTALO 14. kirjain = O, 9. LUMIHIUTALE 4. kirjain = I, 10. LATU 1. kirjain = L, 11. PIPO 4. kirjain = O, 12. PAKKANEN 2. kirjain = A.

Anna palautetta ja osallistu 20 € lahjakortin arvontaan!

Mitä pidit Toivon Talvipostista? Kerro mielipiteesi ja auta meitä kehittämään lehteä entistä paremmaksi! Kaikkien arvontaan osallistuneiden kesken arvotaan 20 € lahjakortti S-ryhmään. Vastaa kyselyyn ja osallistu arvontaan 31.1.2027 mennessä. Saat kyselyyn vastattuasi linkin arvontaan osallistumista varten.

Labyrintti

Mitä latua pitkin Toivo pääsee perille?

Kuka on jouluisen tietovisan kunkku?

1. **Minä vuonna joulurauha julistettiin ensimmäisen kerran radiossa Suomessa?**
   A) 1925 B) 1935 C) 1945

2. **Mikä näistä mausteista antaa piparkakuille niiden tunnusomaista makua?**
   A) Rosmariini B) Inkiväärі C) Basilika

3. **Mikä oli joulukuun nimi vanhassa suomalaisessa ajanlaskussa?**
   A) Talvikuu B) Pakkaskuu C) Kylmäkuu

4. **Mikä joululaulu alkaa sanoilla *”Lumi on jo peittänyt kukat laaksosessa,”*?**
   A) Sylvian joululaulu B) En etsi valtaa, loistoa C) Varpunen jouluaamuna

5. **Kuinka monta poroa joulupukilla on perinteisessä joulutarinassa, kun Petteri Punakuono lasketaan mukaan?**
   A) 7 B) 8 C) 9

Oikeat vastaukset: 1B, 2B, 3A, 4C, 5C

Yhdessä syntyy Hattulan parhaat tapahtumat!

Hattulan kunta tarjoaa paikallisille yhdistyksille, seuroille ja yrityksille mahdollisuuden osallistua kunnan tapahtumien toteuttamiseen. Mukaan voi ilmoittautua joko talkooavuksi tai tapahtumien buffet- ja kahvilatoiminnan järjestäjäksi. Osallistuminen tarjoaa yhdistyksille mahdollisuuden varainhankintaan sekä oman toiminnan näkyvyyden lisäämiseen.

Kunnan tapahtumissa tarvitaan monenlaista apua, ja paikallisilla yhdistyksillä ja seuroilla on tärkeä rooli tapahtumien onnistumisessa. Talkootehtäviin voivat kuulua esimerkiksi liikenteen ohjaaminen, tapahtuma-alueen järjestelyt sekä muut käytännön tehtävät, jotka tukevat tapahtumien sujuvaa toteutusta.

Talkooapulaisiksi voivat ilmoittautua rekisteröidyt hattulalaiset yhdistykset. Talkootyöstä maksetaan yhdistykselle korvausta 15 euroa tunnilta henkilöä kohden. Näin tapahtumiin osallistuminen tarjoaa yhdistyksille mahdollisuuden kartuttaa varoja omaan toimintaansa.

Kunta etsii tapahtumiinsa myös buffet- ja kahvilatoiminnan järjestäjiä. Mukaan voivat hakea paikalliset yhdistykset, seurat ja yritykset. Toimijat vastaavat itse tuotteiden hinnoittelusta ja myynnistä, ellei toisin sovita.

Kiinnostuitko? Ilmoita yhdistyksesi tai yrityksesi mukaan!

Talkooapulaiseksi tai buffet-toimijaksi voi ilmoittautua Hattulan kunnan verkkosivuilla olevilla lomakkeilla. Kunta ottaa tarvittaessa yhteyttä ilmoittautuneisiin toimijoihin tapahtumakohtaisesti.

Lisätiedot ja ilmoittautumislomakkee löydät Hattulan kunnan sivuilta tai QR-koodin takaa

Hattulan ulkoilureitistö
0
1:45 000
2,5 km
Suomen ulkoilureitit www.ulkoilureitit.fi
Kartan valmistus: Mapline Oy, 9/2022
Pohjakartta-aineisto: © Maanmittauslaitos
P
L
I
E
GOLFKUNTA
hattula
Whole in One – Kaikkea yhdessä!
PYÖRÄILYKUNTA
HATTULA
Retula - Siukola - Lusi
Lepaa-Tyrväntö 7,2 km
Lepaa - Montee 4,8 km
Vahopään lenkki 2,8 km
Hämeen Ilvesreitti Hattula 17,5 km
Talvipyöräily-reitti 6,5 km
Teollisuustie - Vanamaja 10,5 km
Rahkoila - Lepaa 6,7 km
Rahkoila - Pekola - Aulanko 5,8 km
Parolan pururata 1,1 km
Parola - Yllitty - Katinala 3,9 km
HATTULA
Pekolan kuntoilu-rata 1,9 km
Hattula - Hämeenlinna 15,2/18,0/23,5 km
Yhteys Aulanko
Lehijärven latu 11 km
Parolannummen kuntorata 4,4 km
Katinalan lenkki 5,3 km
Hämeen Ilvesreitti Hattula 14,9 km
Koiralatu 1,5 km
Nihattula - Härkätie 4,9 km
HÄMEENLINNA
Merkkien selitys
Opastus | Information
Pysäköinti | Parking
Nuotiopaikka | Campfire
Laavu | Lean-to shelter
Kota | Covered fire place
Kuivakäymälä | Privy
WC | Toilet
Uimaranta | Swimming
Satama | Harbor
Kanoottilaituri | Canoeing
Veneluiska | Boat ramp
Kuntoportaat | Stairs
Frisbeegolf | Disc golf
Golf | Golf
Majoitus | Accommodation
Reittien värit, nimet ja lajit
Hiihtoladut talvella
Hiihtoladut talvella jäällä
Poransaaren matkaluistelurata
Koiralatu talvella
Hämeen Ilvesreitti Hattula
Ulkoilureitti kesällä
Pyöräilyreitti talvella
Hattula - Hämeenlinna
Kuntoradat ja ulkoilureitit
Ulkoilureiteillä liikkuminen tapahtuu aina omalla vastuulla.
www.hattula.fi
Yleinen hätänumero: 112
In emergency call: 112
Facebook: Hattulan hiihtoladut
www.hameenvirkistysalueyhdistys.fi